

Rövidtávú munkaerő-piaci prognózis – 2016

Budapest, 2015. november

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A tanulmány alapjául szolgáló adatfelvételre a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet együttműködésében került sor. A kutatás finanszírozását az MKIK GVI és az MKIK között 2015. január 26-án kötött szerződés biztosította, amely a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal között NFA-KA-NGM-1/2014 számon megkötött szerződés 4.1./X. pontja teljesítéséhez kapcsolódik.

A tanulmányt írták:

Fleck Márton (külső munkatárs, GVI)
Hajdu Miklós (elemző, GVI)
Katona Sándor (gyakornok, GVI)
Limbec Zsófia (elemző, GVI)
Sturcz Anikó (gyakornok, GVI)
Türei Gergely (elemző, GVI)

A kutatás terepmunkáját és az adatok feldolgozását irányította:
Hajdu Miklós (elemző, GVI)

Kutatásvezető:

Tóth István János (tudományos főmunkatárs, MTA KRTK KTI,
ügyvezető, MKIK GVI)
e-mail: toth.istvanjanos@krtk.mta.hu

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2015. november 20.

Cím: MKIK GVI
1034 Budapest, Bécsi út 120.
Tel: 235-05-84
Fax: 235-07-13
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu/>

Tartalom

Tartalom	3
Ábrák, táblák jegyzéke	5
Összefoglaló	9
Bevezetés	16
1. Makrogazdasági helyzet	17
1.1. Kilátások és kockázatok.....	17
1.2. Nemzetközi kitekintés.....	26
1.3. Makrogazdasági trendek Magyarországon	31
2. Vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai	44
2.1 Az elmúlt években tapasztalt folyamatok.....	44
2.2 Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői.....	50
2.3. Területi egyenlőtlenségek.....	52
3. 2016-ban várható munkaerő-kereslet	53
3.1. Létszám várakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján.....	54
3.2. Létszám várakozások 2016-ra.....	58
4. A foglalkoztatás jellemzői	63
4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás	64
4.2. Határozott idejű foglalkoztatás	67
4.3. Külföldiek foglalkoztatása.....	69
4.4. Pályakezdők foglalkoztatása	71
4.5. Egyszerűsített foglalkoztatás.....	73
4.6. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása	75
5. Toborzási nehézségek	77
5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok.....	77
5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői	78
1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana	80
M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák.....	80
M1.2. A modell ismertetése.....	82
M1.3. A modell belső illeszkedése	97
M1.5. A modell előrejelző-képességnek vizsgálata	99
2. Melléklet: Vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások	102
M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév	102

M2.2. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, következő év.....	107
M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány.....	112
M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen.....	117
M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen.....	122
3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói.....	127
4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai.....	130
5. Melléklet: A kutatás kérdőíve.....	132

Ábrák, táblák jegyzéke

V1. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben	10
V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúra Mutató alakulása, 1998-2015	11
V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése	12
V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma a 15-64 éves népességben (ezer fő), 2003 – 2015. II. negyedév	13
V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008-2015, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0)	14
V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása	14
V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2015-ban	15
1.1.2. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 2000 – 2015. II. negyedév	19
1.1.3. ábra: Az Amerikai Egyesült Államok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, százalék (előző negyedév=100%), 2000 – 2015. III. negyedév	20
1.1.4. ábra: A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása, 2001. július – 2015. október	21
1.1.5. tábla: A fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések	21
1.1.6. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúra Mutató alakulása, 1998-2015	25
1.1.7. ábra: A GKI-Erste konjunktúra-indexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996 - 2015	26
1.2.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU-28 tagállamokban, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996-2015	27
1.2.2. ábra: Németország, Franciaország és az EU-28 tagállamok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000-2015 (százalék, 100% = előző év azonos időszaka)	29
1.2.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2001–2015	31
1.3.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003 – 2015. II. negyedév	33
1.3.2. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása a versenyszférában és a költségvetésben (előző év = 100%), 2001-2014	35
1.3.3. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2015, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0)	36
1.3.4. ábra: A versenyszférában alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008-2015, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)	37
1.3.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka: 100%) 2000-2015	38
1.3.6. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest (2008 első negyedév=100%), 2008-2015	39
1.3.7. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (az előző év azonos időszaka: 100%), 2003 - 2015	40

1.3.8. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2003-2015.....	41
1.3.9. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2007–2015	43
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgyév, következő év)	45
2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és várakozások teljesülése	46
2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése	47
2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként.....	49
2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint	51
2.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei – megyei bontásban.....	52
3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok.....	53
3.1.1. ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató	54
3.1.2. tábla: Foglalkoztatási várakozások 2016 – vállalati egyenlegmutató	55
3.1.3. ábra: A létszám-növekedési várakozások összetevői.....	56
3.1.4. ábra: Munkaerő-kereslet foglalkoztatási csoportonként 2015-2016.....	57
3.2.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban	58
3.2.2. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2014	60
3.2.3. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban	60
3.2.4. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2016-ban.....	61
3.2.5. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2016-ban – gazdasági ágak szerint.....	61
3.2.6. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2016-ban – exporttevékenység szerint	62
4.1.1. ábra: A nem teljes foglalkoztatást leíró mutatók	65
4.1.2. táblázat: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	66
4.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók	67
4.2.2. táblázat: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	68
4.3.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók	69
4.3.2. táblázat: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban ..	70
4.4.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók.....	71
4.4.2. ábra: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban	72
4.5.1. ábra Az egyszerűsített foglalkoztatását leíró mutatók	73
4.5.2. ábra: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban	74
4.6.1. ábra Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók	75
4.6.2. ábra: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	76
5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása	77

5.1.2. ábra	Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint	78
5.2.1. ábra	A toborzási nehézség elemi összetevői	79
M1.1.1. tábla	Vállalati létszám-várákozások, tények és becslések éves bontásban	80
M1.2.1. tábla	A minta részletezése	82
M1.2.2. ábra	A modell kimeneti változójának eloszlása	83
M1.2.3. ábra	A modell kimeneti változójának eloszlása évenként	84
M1.2.4. tábla	A modell bemeneti változói	85
M1.2.5. tábla	A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma	86
M1.2.6. tábla	A modell együtthatói	87
M1.2.7. ábra	Vállalati létszám-várákozások, tények és becslések 2011-2014	95
M1.2.8. tábla	Vállalati létszám-várákozások, tények és becslések éves bontásban	96
M1.4.2. ábra	A korrekciós tényező hibáinak eloszlása	98
M1.5.1. ábra	Illusztráció a külső és belső illeszkedés fogalmainak bemutatásához	99
M1.5.2. táblázat	2014-es extrapoláció külső illeszkedése tulajdonosi háttér szerint	100
M1.5.3. táblázat	2014-es extrapoláció külső illeszkedés létszám kategóriák szerint	100
M1.5.4. táblázat	2014-es extrapoláció külső illeszkedése gazdasági ágazat szerint	100
M1.5.5. táblázat	2014-es extrapoláció külső illeszkedése export tevékenység szerint	101
M2.1.1. tábla	A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint, 2009-2015 (%)	102
M2.1.2. tábla	A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása a cégek tulajdoni háttére szerint, 2009-2015 (%)	103
M2.1.3. tábla	A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint, 2009-2015 (%)	104
M2.1.4. tábla	A jelenlegi üzleti helyzet megítélésnek alakulása export tevékenység szerint, 2009-2015 (%)	105
M2.1.5. tábla	A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása régió szerint, 2009-2015 (%)	106
M2.2.1. tábla	A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2009-2015 (%)	107
M2.2.2. tábla	A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2009-2015 (%)	108
M2.2.3. tábla	A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2009-2015 (%)	109
M2.2.4. tábla	A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása export tevékenység szerint 2009-2015 (%)	110
M2.2.5. tábla	A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2009-2015 (%)	111
M2.3.1. tábla	Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2009-2015 (%)	112
M2.3.2. tábla	Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2009-2015 (%)	113

M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2009-2015 (%)..	114
M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása export tevékenység szerint, 2009-2015 (%)	115
M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2009-2015 (%).....	116
M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2009-2015 (%)..	117
M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2009-2015 (%)	118
M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2009-2015 (%)	119
M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása export tevékenység szerint, 2009-2015 (%)	120
M2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2009-2015 (%)	121
M2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2009-2015 (%) ..	122
M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2009-2015 (%)..	123
M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2009-2015 (%)	124
M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása export tevékenység szerint, 2009-2015 (%)	125
M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2009-2015 (%).....	126
M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell	127
M3.2. tábla: Létszám bővítő várakozásokat leíró regressziós modell.....	128
M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell	129
M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2015	130
M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2015	130
M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2015	131
M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2015	131
M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2015	131

Összefoglaló

Az adatfelvétel

2015 szeptember-október során került sor a Nemzetgazdasági Minisztérium és az MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Nonprofit kft. „Rövidtávú munkaerő-piaci prognózis” kutatásának 2015. évi adatfelvételére, amelynek során a megyei kormányhivatalok és az MKIK GVI munkatársai 7112 cég vezetőjét kérdezték meg a munkaerő iránti jelenlegi és várható keresletükről. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetőek a vállalatok földrajzi elhelyezkedése és gazdasági águk együttes eloszlása és ezen belül létszámuk szerint. Az alábbiakban e kutatás eredményeit ismertetjük úgy, hogy azokat összevetjük más adatforrások, becslések idevágó adataival.

Üzleti helyzet

2014-ben erősödött a gazdasági növekedés üteme, az év első negyedében 3,5 százalékkal, a második negyedében 3,6 százalékkal, a harmadik negyedében pedig 3,1 százalékkal gyorsult a gazdaság 2013 megfelelő időszakaihoz képest. 2015 első hat hónapja is hasonló eredményt hozott: az első negyedében 3,5, a másodikban 2,7 százalékkal bővült a hazai össztermék.

A gazdasági válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. Az 1.3.6. ábra a válság magyar, illetve német gazdaságra gyakorolt hatását hasonlítja össze egymással a fenti módon. Az ábrán jól megfigyelhető, hogy a válságból való kilábalás sokkal lassabb volt a magyar gazdaság esetében, mint a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német gazdaságban. Egyrészt a magyar válság mélyebb volt, mint a német, másrészt a kilábalás is később kezdődött meg, mint Németországban. Miközben a visszaesés szinte teljes egészében ugyanolyan sebességgel és mértékkel érintette a két gazdaságot, addig a fordulóponthoz, 2009 első negyedében a német gazdaság jóval gyorsabban és nagyobb mértékben kapott erőre, mint a magyar. 2010 második felétől kezdve egyre inkább elszakad egymástól a két gazdaságban a válság előtti szintre való visszakapaszkodás üteme. A német gazdaság 2011 elején már visszatért a válság előtti szintre és azóta szinte töretlenül növekszik tovább, a magyar gazdaság azonban elhúzódó recesszióba került és csak 2015 második negyedében érte el a válság előtti szintet. Bár a magyar ipari növekedés motorja továbbra is az ipari export és ezen belül a Németországba irányuló export, a magyar cégek még nem tudták teljes egészében kiaknázni a német fellendülést, a kereslet, és ezen belül az importkereslet növekedését.

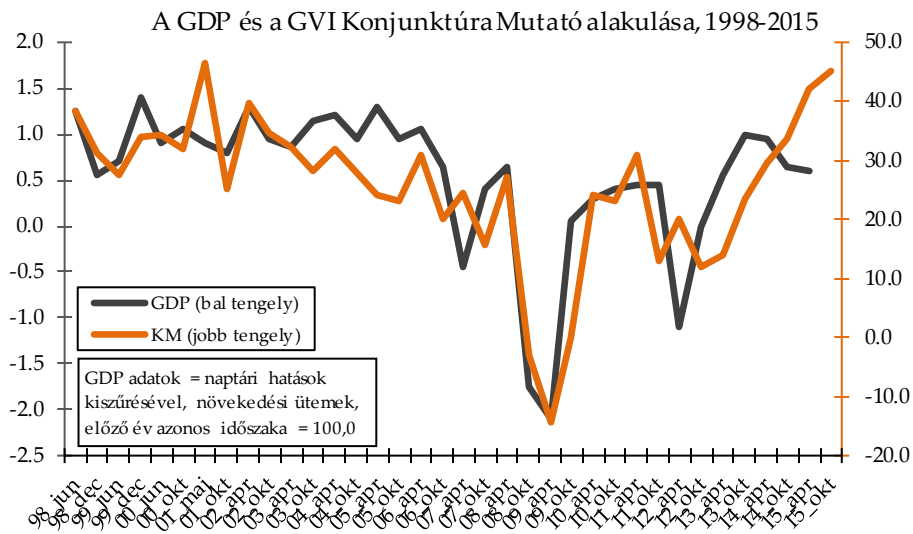
VI. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben

Forrás: KSH, Destatis

A GVI 2015. októberi konjunktúra-felvételének eredményei az üzleti klíma további javulását vetítik előre. A magyarországi cégek üzleti várakozásai a tavalyi javulás után még optimistábbakká váltak, ami az elmúlt félévihez képest kedvezőbb üzleti klímát jelent. A GVI Konjunktúra Mutató az áprilisi +42 pontról 2015 októberre +45 pontra nőtt, amely a második legmagasabb érték a felvétel kezdete, 1998 óta (lásd a V2. ábrát). A Bizonytalansági Mutató értéke ezzel együtt magas, 47 pontos szinten áll. Ez utóbbi arra utal, hogy a korábbiakhoz képest alig csökkentek a különbségek a vállalkozások helyzetértékeléseit tekintve, tehát nem egyöntetű a 2015 második felévére jellemző tendenciák megítélése.

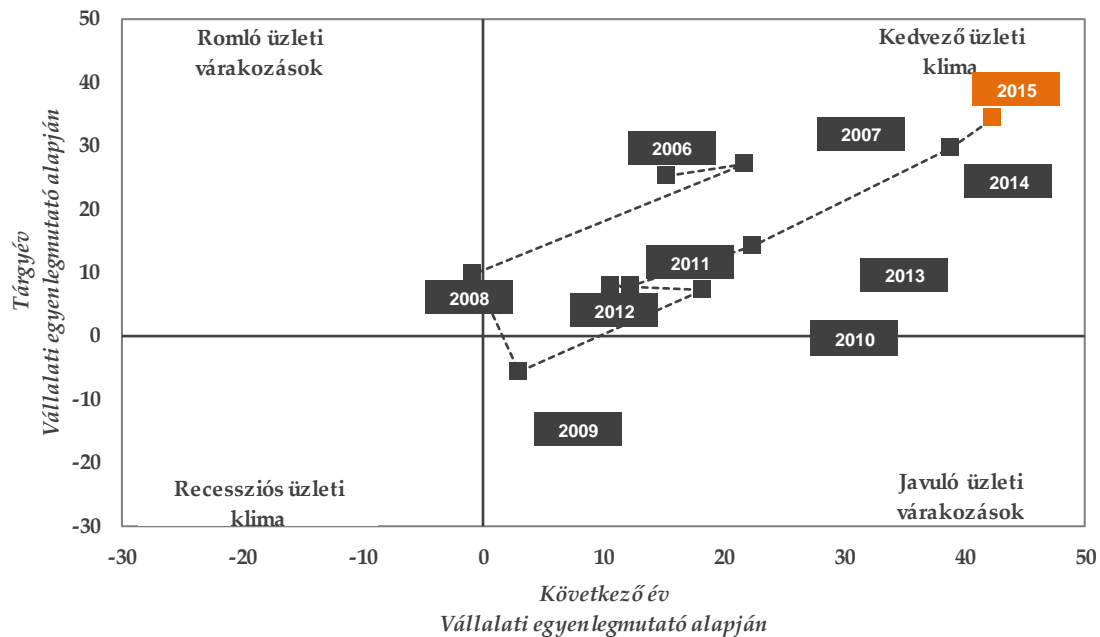
V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúra Mutató alakulása, 1998-2015

Forrás: GVI

A 2016-ra vonatkozó rövidtávú munkaerő-piaci előrejelzés szerint a vállalatok szubjektív üzleti helyzet-értékekése a tavaly bekövetkezett pozitív elmozdulást követően tovább javult. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 35 pont – azaz 35 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül. A 2016-ra vonatkozó üzleti várakozások optimistábbak, mint az elmúlt években bármikor a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 42 pont. Az optimizmus visszavezethető az egyéb gazdasági szolgáltatást nyújtó, az idegenforgalom és a vendéglátás, a pénzügyi tevékenységek és a kereskedelem területén tevékenykedő, illetve külföldi tulajdonban álló, és exportáló vállalatok várakozásaira.

V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

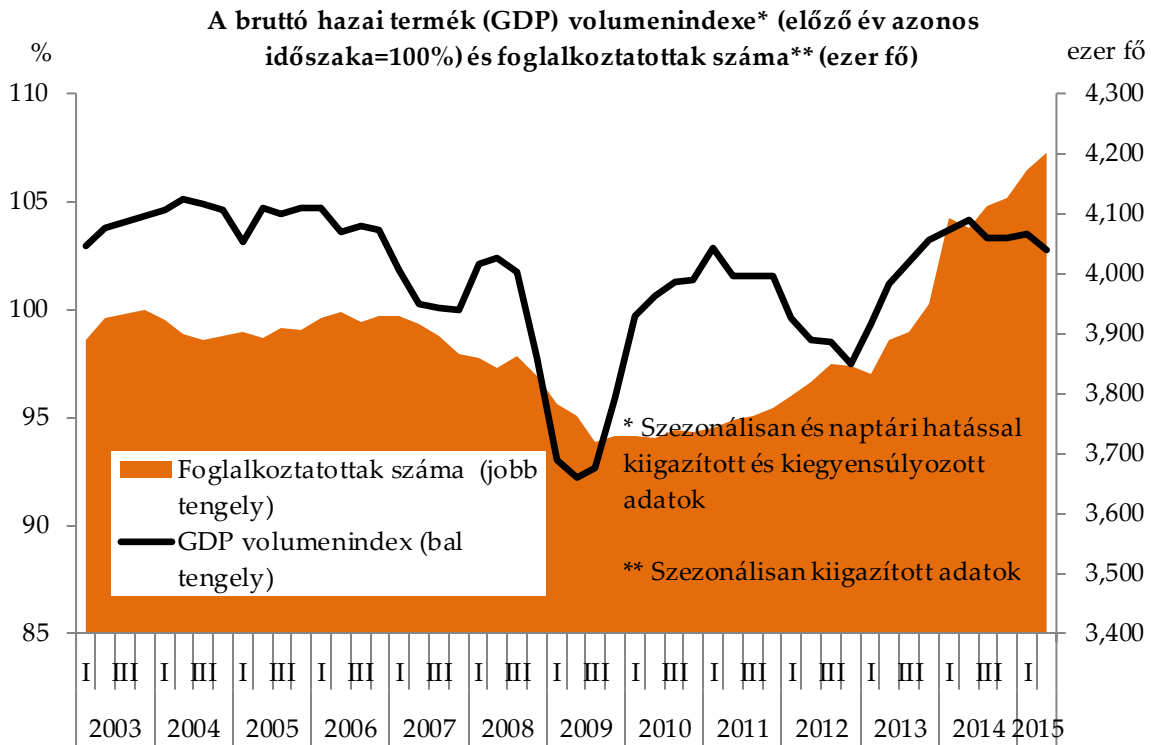

Forrás: NGM, GVI2006-2015

Létszámváltozások a versenyszférában

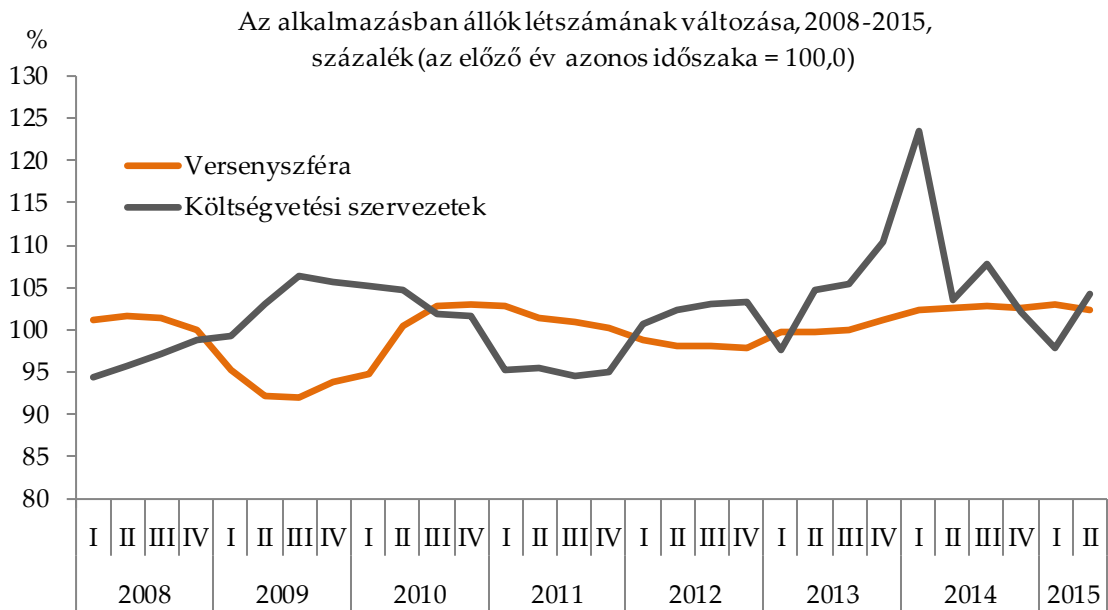
A foglalkoztatottak száma 2010 első felében növekedett, majd ez a kedvező tendencia megtört és enyhe csökkenésnek adta át a helyét. 2011-ben a GDP növekedése lassulni kezdett, a foglalkoztatottak száma pedig kis mértékben nőtt. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP egész évben folyamatosan csökkent, a foglalkoztatottak száma pedig a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013 második negyedétől fogva a GDP lassan emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A tendencia folytatása 2014-ben is jól megfigyelhető. Az év első negyedében megugrott a foglalkoztatottak száma, majd átmeneti, halvány visszaesés után 2015 második negyedévéig folyamatosan nőtt. Eközben a GDP is lassuló ütemben, de folyamatosan emelkedett.

V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma a 15-64 éves népességben (ezer fő), 2003 – 2015. II. negyedév

A versenyszférában alkalmazásban állók létszáma a 2008-as igen enyhe növekedés után 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős, 5-8 százalékos visszaesést mutatott minden negyedévben. 2010-ben a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd az év második felében már 3 százalékos növekedést tapasztaltunk a versenyszféra alkalmazottainak számában. 2011-ben a növekedési ütem folyamatosan gyengült, az év végén pedig már stagnálást mutattak az adatok. 2012-ben 1-2 százalékos visszaesés tapasztalható minden negyedévben a versenyszférában alkalmazásban állók létszámát tekintve. 2013-ban a negatív tendencia tovább folytatódott, az első három negyedévben enyhén, 1 százalékos mértékben csökkent a versenyszféra alkalmazotti létszáma, majd a negyedik negyedévben 1,1 százalékos növekedés következett be. 2014-ben végig 2 és 3 százalékos közötti mértékben emelkedett az alkalmazásban állók száma. 2015 első felében is folytatódott ez a tendencia: az első negyedévben 3,0, a másodikban pedig 2,4 százalékkal nőtt a foglalkoztatottak száma.

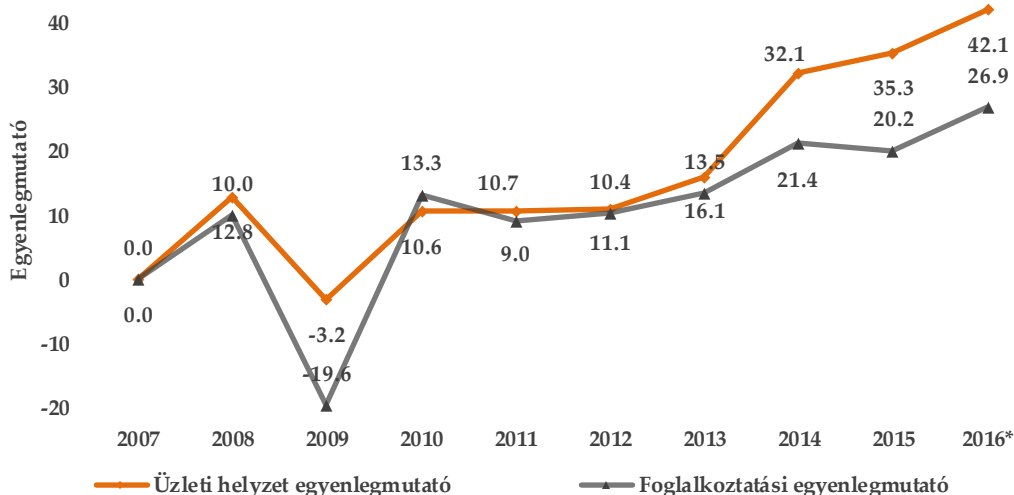
**V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008-2015, százalék
(az előző év azonos időszaka: 100,0)**

Forrás: KSH

Az idei Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés szerint 2015-ben 10 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette – ugyanez az arány 2014-ben 21 százalékpont volt. A 2016-os évre a vállalati egyenlegmutató 27 pontos értéket vesz fel – 27 százalékpontos többségen vannak létszámbővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkel szemben. A foglalkoztatásra vonatkozó javuló tendenciák kevésbé bizonyulnak erősnek, mint ami az üzleti helyzet javulásánál megfigyelhető.

V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenleg - mutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

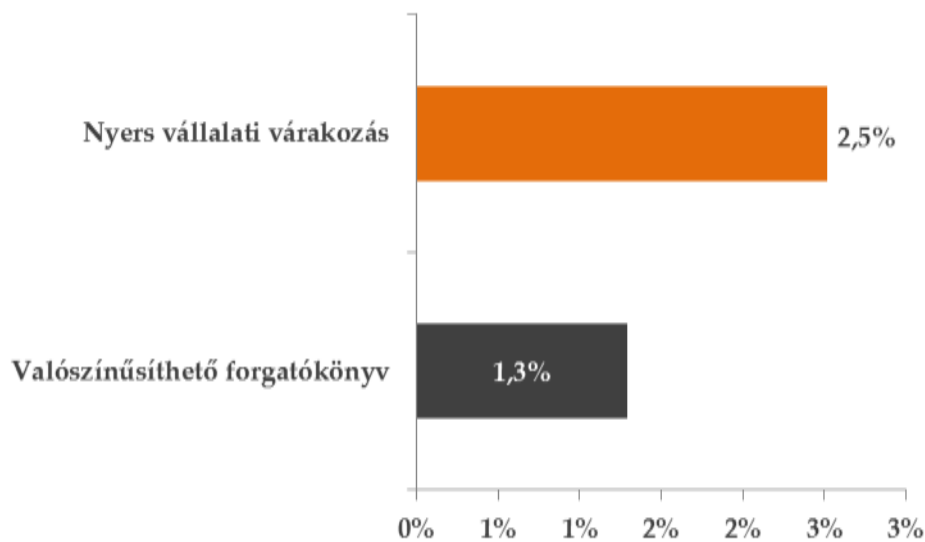
*a 2016. évi értékek a vállalati várakozásokon alapulnak.

Forrás: NGM, GVI 2007-2016

Az adatfelvétel nyers adatai szerint az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válaszai alapján 2,5 százalékpontos növekedés várható a foglalkoztatásban, amivel szemben – a GVI korrekciója szerint – inkább 1,3 százalékpontos növekedés valószínűsíthető. A valószínűsíthető forgatókönyv szerint az építőiparban 2,9 százalékponttal, az iparban 4,7 százalékponttal, a mezőgazdaságban pedig 1,7 százalékponttal csökkenhet az alkalmazásban állók száma. Ezzel szemben a többi gazdasági ágban növekedés valószínűsíthető, leginkább a kereskedelem területén, ahol 5,6 százalékpontos növekedést prognosztizálunk. Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a kereskedelem terén a legkedvezőbbek a nyers vállalati várakozások. A valószínűsíthető forgatókönyv szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben 2,7 százalékpontos növekedést várhatunk 2016-ban.

V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2015-ban

Forrás: NGM GVI (n=2008)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

Összességében elmondható, hogy a versenyszféra optimistán tekint a 2016. évre és az üzleti környezet javulására utaló várakozások valószínűleg együtt járnak majd a versenyszektorban a foglalkoztatás növekedésével.

Bevezetés

A tanulmány a hazai munkaerő-piac legnagyobb reprezentatív felmérés-sorozatának legújabb eredményeit tartalmazza, amelyben 7112 cég vezetőjének a foglalkoztatásra, a cég üzleti helyzetére, valamint a cég jövőre vonatkozó kilátásaira vonatkozó válaszait rögzítettük és elemezzük. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők földrajzi elhelyezkedés és gazdasági ág együttes eloszlása és ezen belül létszám szerint. A kutatás megvalósulása több száz szakértő munkájának gyümölcse, akik az adatfelvétel előkészítésében, az adatfelvétel terepmunkájában, az adatok rögzítésében, feldolgozásában és elemzésében vettek részt, illetve készítették az adatfelvételt támogató számítástechnikai fejlesztéseket.

A munkaerő-piac rövid távon várható folyamatainak felmérésére irányuló vizsgálat sorozat története a rendszerváltást követő évekre nyúlik vissza, amely változó tartalommal és kutatási, adatfelvételi koncepcióval ugyan, de már a '90-es évek elejétől a munkaerő-piac helyzetére és várható folyamataira vonatkozó elemzések meghatározó adatforrásának számított és számít. E vizsgálat sorozat újabb állomásaként 2015. szeptember 4-e és október 16-a között nyolcadik alkalommal került sor a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerő-piaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra.

1. Makrogazdasági helyzet

A fejezet a magyar és a nemzetközi gazdasági helyzet legfontosabb jellemzőit vázolja fel, különös tekintettel a 2008-2009-es gazdasági válság hosszabb távú hatásaira és az azóta eltelt időszak folyamataira, az euróövezet válságának kibontakozására, valamint a közeljövő várható tendenciáira. Ezt azért tartjuk fontosnak, mert a mindenkorai európai gazdasági helyzet közvetlen és erős hatást gyakorol a magyar munkaerőpiacra, így annak folyamatait csak tágabb gazdasági kontextusba helyezve érthetjük meg igazán.

A „Kilátások és kockázatok” című alfejezetben a világgazdaság várható közeljövőbeli folyamatait vázoljuk fel a legfrissebb, az EU-ra és Magyarországra vonatkozó előrejelzések eredményeinek segítségével, valamint hazai vállalati felmérések eredményeit ismertetjük, mely által a magyar versenyszféra üzleti helyzetéről és várható kilátásairól is képet kapunk. A „Nemzetközi kitekintés” című alfejezetben az EU, valamint Németország és Franciaország gazdaságának helyzetébe nyerünk betekintést makrogazdasági mutatókon és a legfontosabb európai gazdaságkutató intézetek vállalati felméréseiből származó adatokon keresztül. A „Makrogazdasági trendek Magyarországon” című alfejezet a magyar gazdaság elmúlt évekbeli tendenciáit foglalja össze a legfontosabb makrogazdasági mutatók bemutatásával.

1.1. Kilátások és kockázatok

Az alábbi alfejezetben azt vázoljuk fel, hogy a legfrissebb előrejelzések szerint milyen gazdasági tendenciákra számíthatunk a következő évben. A világgazdaság közeljövőbeli folyamatainak vizsgálatakor kikerülhetetlen az USA gazdasági folyamatainak rövid áttekintése, mivel ennek a globális gazdaságra gyakorolt hatása igen jelentős. Emellett áttekintjük az Európai Bizottság és egyes vezető befektetési bankok előrejelzéseit mind az EU, mind Magyarország gazdaságára vonatkozóan, valamint kitérünk egyes fontos kockázati tényezőkre, melyek az európai és magyar gazdaság növekedését veszélyeztetik. Ezután két hazai vállalati felmérés legfrissebb eredményeit is ismertetjük, mely a magyar versenyszféra jelenlegi üzleti helyzetéről és várható kilátásairól ad képet.

Főbb megállapítások

Az Európai Bizottság prognózisa szerint az EU és az euróövezet gazdaságát 2016-ban az előző évekhez hasonlóan a fokozatos, ámbar lassú fellendülés jellemzi majd, mivel a strukturális reformok hatása pozitív, a tagországok többségében javul a munkaerőpiaci helyzet és a pénzügyi/külgazdasági feltételek is adottak a további fellendüléshez (euró leértékelődése, olajárak alacsony szintje), viszont más kihívásokkal is szembe kell néznie, mint például a feltörekvő piacok növekedésének vagy a nemzetközi kereskedelem volumenének csökkenésével. A gazdasági növekedés a várakozások szerint az előrejelzés időszakában fokozatosan felgyorsul: 2016-ban az EU-ban 2 százalék, az euróövezetben pedig 1,6 százalék lehet.

Az IMF Magyarországra vonatkozó előrejelzésében a 2014-es, 3,6%-os GDP-növekedéshez képest lassulást vár: a 2015-ös növekedést 3,0%-ra, a 2016-ost pedig 2,5%-ra becsülik. Ez nem sokkal, de elmarad a visegrádi négyek többi országától. A Valutaalap előrejelzése szerint az infláció 2015-ben átlagosan 0,3%, 2016-ban pedig 2,6% lesz. Továbbra is többletes marad a folyó fizetési mérleg: 2015-ben a GDP 5,0%-a, a következő évben a GDP 4,3%-a lehet az aktívum. A munkaerőpiacon is javuló tendenciát jeleznek előre: a munkanélküliségi ráta az idei 7,3%-ról 7,0%-ra csökkenhet.¹

A GVI konjunktúramutatóinak 2015-ös értékei azt jelzik, hogy Magyarországon az üzleti klíma várhatóan tovább javul. A magyarországi cégek üzleti várakozásai a tavaly óta mért javulás után még optimistábbá váltak, ami kedvezőbb üzleti klímát jelent. A vállalkozások kilátásai a 2014. évihez hasonló bizonytalanság közepette a pozitív irányú változások erősödését vetítik előre.

Az Egyesült Államok gazdasági helyzetének főbb jellemzői

A világgazdasági válság az Egyesült Államokból indult ki, így először ott éreztette hatását. 2008 utolsó negyedében az USA bruttó hazai terméke (GDP) jelentős, 7,7 százalékos csökkenést mutatott, mely azelőtt utoljára az 1980-as években fordult elő. A visszaesés 2009 első felében fokozatosan mérséklődött, a harmadik negyedében pedig már 1,2 százalékos növekedést mutattak az adatok. Ez a negyedik negyedében 5,2 százalékosra gyorsult, így az év egészében csak 2,0 százalékos visszaesést tapasztaltunk. 2010 első negyedében 3,2 százalékosra lassult a növekedési ütem, az év további részében azonban 4 százalék felett volt a bővülés, az egész évben 3,8 százalékot érve el. 2011-ben az Egyesült Államok gazdasága továbbra is tartotta ezt a bővülési ütemet (3,7 százalék), majd 2012-ben 4,2 százalékosra gyorsult az éves GDP-növekedés, amit 2013-ban lassulás követett (3,7 százalék). A növekedés tovább lassult 2014 utolsó, majd 2015 első negyedében is (rendre 2,2 illetve 0,8 százalék). Idén a második negyedében azonban újra 6,1 százalékkal nőtt az amerikai GDP² (lásd az 1.1.2. ábrát).

¹ <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2015/02/pdf/text.pdf>

²Forrás: <http://www.bea.gov/national/index.htm#gdp>

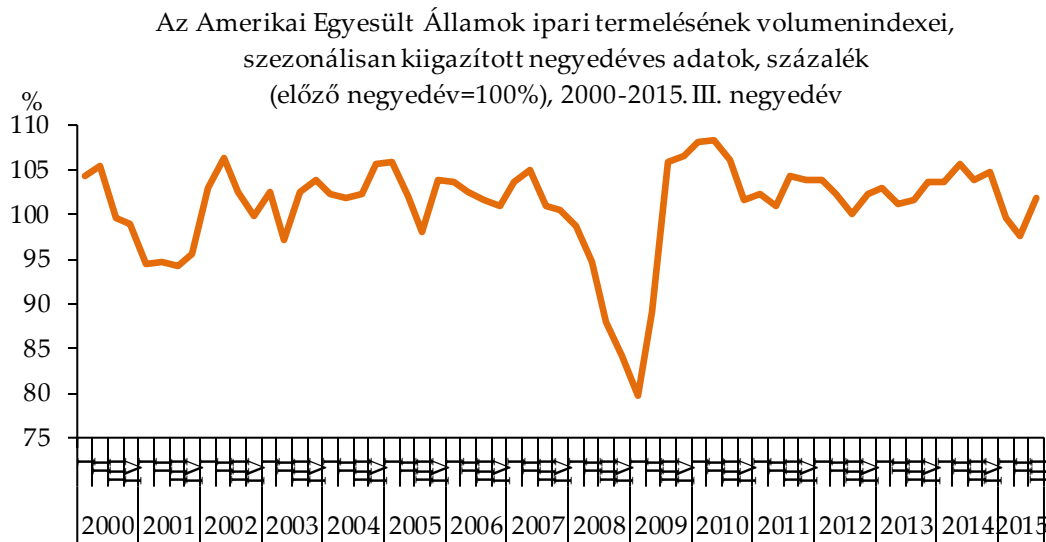
1.1.2. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 2000 – 2015. II. negyedév

Forrás: *www.bea.gov*

Az USA-ban 2013-ban az éves ipari termelési volumen 2,9 százalékkal haladta meg az előző évi eredményt. 2014 elején jelentős, 3,9 százalékos volt a bővülés, ami második negyedévben még tovább erősödött (5,5 százalékra), a harmadik negyedévben lelassult 3,2 százalékra, majd 4,7%-ra gyorsult 2014 végére. Az idei év első két negyedévében az ipari termelés volumene 2009 óta először ismét csökkent, 0,3 illetve 2,4 százalékkal. A volumenindex a harmadik negyedévben azonban 1,8 százalékos növekedést mutatott (lásd az 1.1.3. ábrát).

1.1.3. ábra: Az Amerikai Egyesült Államok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, százalék (előző negyedév=100%), 2000 – 2015. III. negyedév

Forrás: www.federalreserve.gov

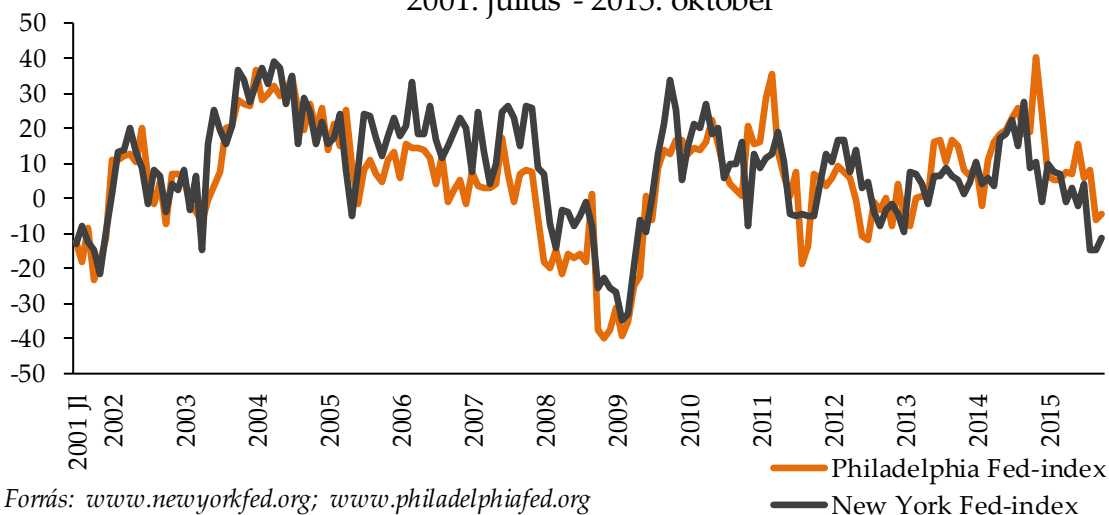
A Philadelphia Fed-index, mely az amerikai feldolgozóipari vállalatok üzleti kilátásairól ad képet, 2008 novemberében érte el sokéves mélypontját. A feldolgozóipari aktivitás indexe ekkor -39,6 pontra zuhant – ilyen alacsony értékre 1990 óta nem volt példa. Ezután néhány hónapon keresztül javulást mutatott, de 2009 februárjában újabb visszaesés következett (-39,6 pont). 2009 folyamán jelentős mértékben javult az index értéke, augusztustól pedig már elérte a pozitív értéktartományt. A 2010-es év első felében visszaesett a mutató, majd a második félévben jelentős mértékben emelkedett az értéke. Csúcspontját 2011 márciusában érte el (34,7 pont) de ezután ismét meredeken zuhanni kezdett és 2011 júniusában újfent negatív értéket vett fel, augusztusban pedig -17,1 pontos mélypontra esett vissza. 2011 végén és 2012 első három hónapjában emelkedést mutattak az adatok, 2012 májusától 2013 májusáig azonban újfent a negatív tartományba került a mutató. 2013 második felében növekedést mutatott az adatsor, mely folyamat 2014-ben folytatódott és augusztusban elérte a 40 pontot, mely a 2000-es években mért legmagasabb érték. 2015 első felében az index 5 és 7 pont között mozgott, éves csúcspontját (15,2 pont) júniusban érte el. Szeptemberben és októberben ismét negatív értékeket (-6,0 illetve -4,5 pontot) vett fel a Philadelphia Fed-index (lásd az 1.1.4. ábrát).

A New York-i Fed-index, mely szintén a feldolgozóipari folyamatok állapotát írja le, már 2008 februárjában (még a válság kirobbanása előtt) visszaesést jelzett és a negatív tartományba került. A válság hatása 2008 októberében érződött először a mutatón, amikor is egyetlen hónap alatt 17,2 pontot zuhant az értéke. A mélypontot (-35,09 pont) 2009 februárjában érte el, ezután viszonylag gyors növekedésnek indult, és 2009 júliusában már pozitív értéket (1,08 pont) vett fel. 2009 őszén folytatódott a növekvő tendencia, de az év végén zuhanásszerű, 21 pontos csökkenést figyelhettünk meg. 2010 elején újra növekedést mutatott az index, de az év második

felében ismét folyamatos visszaesést tapasztaltunk. 2010 decemberétől 2011 áprilisáig ismét emelkedett az index értéke, de ezt öt hónapos csökkenés követte, így az index átkerült a negatív tartományba. 2012 első negyedévében újra számottevő emelkedést mutattak az adatok, de a második félévben ismét jelentős visszaesésnek lehettünk tanúi, így az index a negatív értéktartományba került. 2013-ban az index szinte minden hónapban a pozitív tartományban maradt, de év végére jelentősen csökkent az értéke. A 2014-es év 12,51 pontos fellendüléssel indult, majd az első negyedéves alacsony ütemű növekedés után májustól folyamatosan magas értéket mutattak az adatok. Az index 2014 szeptemberében 27,54 pontot ért el, amire 2009 októberé óta nem volt példa. 2015 első négy hónapjában a mutató 10,0 pontról -1,2 pontra esett, augusztusban pedig -14,92 pont volt az értéke – ez 2009 óta nem látott mélypont (lásd az 1.1.4. ábrát).

1.1.4. ábra: A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása, 2001. július – 2015. október

A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása,
2001. július - 2015. október

Az alábbiakban felhasznált gazdasági előrejelzések adatait foglaljuk össze az 1.1.5. táblázatban.

1.1.5. tábla: A fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések

Előrejelző szervezet	Földrajzi térség	Indikátorok
Európai Bizottság	EU-28, eurózóna	GDP, munkanélküliség, infláció
OECD	eurózóna	GDP, munkanélküliség
Conference Board	eurózóna	GDP
CIB Bank	Magyarország	GDP
JP Morgan	Magyarország	GDP
Moody's	Magyarország	GDP
Kopint-Tárki	eurózóna, EU, Magyarország	GDP, ipari termelés, építőipari termelés
GVI	Magyarország	üzleti bizalmi index
GKI	Magyarország	üzleti bizalmi index

Az Európai Unió gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

A magyar gazdaságra erősen hat az Európai Unió többi országának gazdasága, a magyar exportban és importban jelentős szerepet játszanak ezen országok. Ezért a magyar gazdaságra vonatkozó előrejelzéseket mindenképpen az Unióra vonatkozó prognózisok áttekintésével érdemes kezdeni. Az alábbiakban az Európai Bizottság és gazdaságkutató intézetek előrejelzését foglaljuk össze, majd áttérünk a Magyarországra vonatkozó elemzésekre.

Az Európai Bizottság 2015. őszi gazdasági előrejelzése³ szerint az Európai Unió és az euróövezet gazdaságát rövid távon - kedvező feltételek együttállásának köszönhetően a korábbi évekhez képest valamelyest magasabb ütemű, de még mindig mérsékelt növekedés jellemzi. A 2015-ös év egészét tekintve a reál GDP növekedése várhatóan 1,9 százalék körül alakul az Európai Unió egészében és várhatóan 1,6 százalék körül az euróövezetben. A várakozások szerint a gazdasági növekedés fokozatosan felgyorsul a javuló külföldi és belföldi kereslet hatására, így 2016-ban az EU-ban 2 százalék, az euróövezetben pedig 1,8 százalék lesz, 2017-ban pedig eléri a 2,1 százalékot, illetve az 1,9 százalékot.

A szakértők úgy látják, hogy az elkövetkező két évben minden tagállamban megfigyelhető majd növekedés, ennek mértéke viszont – attól függően, hogy az olajárak csökkenése és az euro leértékelődése hogyan hat egy adott gazdaságra – eltérő lehet. Így az euroövezetbe nem tartozó Nagy-Britanniában vagy Lengyelországban nagyobb gazdasági növekedés várható.

A munkaerő-piaci változások a GDP-változásokhoz képest jellemzően legalább fél évvel később jelentkeznek, ezért a gazdasági tevékenység élénkülése várhatóan csak fokozatosan eredményez majd munkahelyteremtést. A kiugróan magas munkanélküliségi ráták alacsonyabb szintre ereszkedtek, de a munkaerőpiac várhatóan csak 2016 végén mutat majd érdemi javulást. Az előrejelzés szerint a munkanélküliség 2016-ban az EU-ban 9,5 százalékra, az euróövezetben pedig 10,8 százalékra fog mérséklődni, ugyanakkor az országok közötti különbségek nagyok maradnak.

Az EU-ban az előrejelzés időszakában az infláció várhatóan növekedni fog: 2015-ben 1 százalékkal, míg 2016-ban 1,6 százalékkal. Az euróövezet tekintetében 2015-ben 0,8 százalék, míg 2016-ban 1,5 százalékhoz közeli lesz a fogyasztói-árindex alapján mért infláció. Az államháztartási hiány csökkenése folytatódik, az előrejelzés szerint ez 2015-ben a GDP 3 százalékára esik vissza az EU-ban és az euróövezetben is, míg a GDP-arányos adósságráta az EU-ban csaknem 88,3 százalék, az euróövezetben pedig 94,8 százalék lesz.

Az OECD előrejelzése szerint⁴ az eurózónában a gazdasági aktivitás 2016-ban lassú élénkülést fog mutatni, amit az alacsony olajárak, az euró leértékelődése, és a javuló

³ Forrás: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2015_autumn/overview_en.pdf

⁴ Forrás: <http://www.oecd.org/eco/outlook/euro-area-economic-forecast-summary.htm>

fiskális helyzet fog segíteni. A növekedés erősödéséhez a Közös Piacot tökéletesítő reformokra lenne szükség. Semleges fiskális politikára számíthatunk az OECD szerint, illetve, az alacsony infláció és lassú növekedés következtében továbbra is megengedő monetáris politikára.

A Conference Board előrejelzése szerint⁵ az euróövezet 2015-ben 1,4 százalékos növekedést ér el.

A Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2015. őszi konjunktúrajelentése szerint az euróövezet GDP-bővülése megtorpan, ám jövőre felgyorsulhat – feltéve, ha az idén gyengén teljesítő országok konjunktúrája javul. A konjunktúra-indikátorok alapján az intézet arra következtet, hogy az év második felében a vártnál lanyhább növekedés marad a jellemző. ⁶

Magyarország gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

A CIB Bank elemzői – a megnövekedett külső kockázatok és a gyengébb második negyedéves adatok ellenére is - 2,8 százalékos növekedésre számítanak 2015 egészére nézve, viszont jövőre már csak 2 %-os növekedéssel számolnak. A növekedési ütem csökkenése ellenére is úgy vélik, hogy a költségvetési hiány folyamatosan 3%-os szint alatt marad és az államadósság is mérséklődhet.⁷

A JP Morgan londoni elemzőcég javította magyar növekedési előrejelzését. Az elemzőcég szakértői 2015-re vonatkozóan a korábbi 3,5 százalékos növekedés helyett 2,9 százalékot prognosztizálnak.⁸

A Moody's szerint⁹ a magyar gazdaság sérülékenységének mértéke javult, mindemellett közép távon 2-2,5 %-os növekedési ütemet tartanak fenntarthatónak.

A Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2015. őszi konjunktúrajelentése¹⁰ szerint a magyar gazdaság ideig, 3,0 százalék körüli növekedését 2016-ben gyengébb, 2,5 százalékos bővülés követheti. Idén január és augusztus között a külkereskedelmi mérleg többlete közel 30 százalékkal nőtt, ezen kívül a kutatók szerint az ipar és a szolgáltatások növekedési hozzájárulása is fontos és pozitív marad. A 2015-re kitűzött 2,4 százalékos költségvetési hiánycélt tarthatónak látják, a 2016-os hiányt 2,2 százalékra becslik. Az államadóssággal kapcsolatban a lassú csökkenés folytatódására számítanak, az adósságot a GDP arányában idén 75,5, jövőre pedig 74,7 százalékra prognosztizálják. A Kopint-Tárki szerint a munkaerőpiaci helyzet javulni fog: a versenyszférában nő a munkahelyek száma, a munkanélküliség pedig csökkenni fog (2015-ben 6,9, 2016-ban pedig 6,5 százalékra). A közfoglalkoztatottakkal együtt a munkaképes korúak foglalkoztatottságának 2,8 százalékos növekedésére számítanak, ami 2016-ra 1,4 százalékra csökken.

⁵ Forrás: <https://www.conference-board.org/data/globaloutlook/>

⁶ Forrás: http://www.kopint-tarki.hu/wp-content/uploads/2015/10/Konjunktúrajelentés_2015_3_Sajtóanyag.pdf

⁷ Forrás: http://www.portfolio.hu/gazdasag/jovore_jon_a_lassulas.4.221031.html

⁸ Forrás: <http://mfor.hu/cikkek/makro/>

⁹ Forrás: http://www.portfolio.hu/gazdasag/kilatast_javitott_a_moodys.222172.html

¹⁰ Forrás: http://hvg.hu/gazdasag/20151013_jovore_25_szazalekos_novekedest_var_a_kop

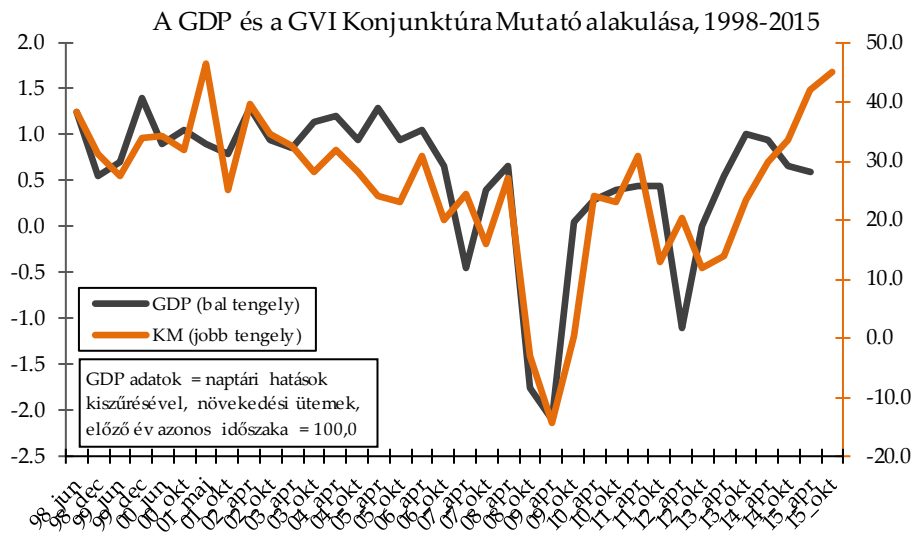
Összességében középtávon lassú, de fenntartható növekedésre van kilátás, ami azonban nem kecsegtet a gyors felzárkózás reményével.

2015 októberében harminchatodik alkalommal került sor az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) vállalati konjunktúra-vizsgálatára, amely több mint 14.000 cég megkeresésével készül minden évben áprilisban és októberben, a területi kamarák közreműködésével. Idén októberben a megkeresett vállalkozások közül 3.557 cégnél töltötték ki a kérdőívet – a vizsgálat ennyi vállalatvezető válaszaiból alapul.

A 2015. októberi adatfelvétel eredményei az üzleti klíma további javulását vetítik előre. A magyarországi cégek üzleti várakozásai a tavalyi javulás után még optimistábbakká váltak, ami az elmúlt félévihez képest kedvezőbb üzleti klímát jelent. „Az eredmények szerint folytatódtak és erősödtek a 2013 áprilisa óta megfigyelhető pozitív változások (1.1.6. ábra): a magyar vállalkozások kedvezőbbnek ítélik üzleti helyzetüket, mint fél évvel ezelőtt és üzleti várakozásaik is tovább javultak. A GVI konjunktúra mutató értéke az áprilisi +42 pontról 2015 októberre +45 pontra nőtt, amely a második legmagasabb érték a felvétel kezdete, 1998 óta. A bizonytalansági mutató értéke egy ponttal csökkent áprilisihoz képest, jelenleg 47 ponton áll. Ez utóbbi arra utal, hogy a legutóbbi, áprilisi felvételhez képest a magyar vállalkozások körében gyakorlatilag nem változott a tendenciák megítélésének egyöntetűsége”¹¹.

¹¹ Forrás: http://gvi.hu/files/researches/442/konj_152_elemzes_151109.pdf

1.1.6. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúra Mutató alakulása, 1998-2015

Forrás: GVI

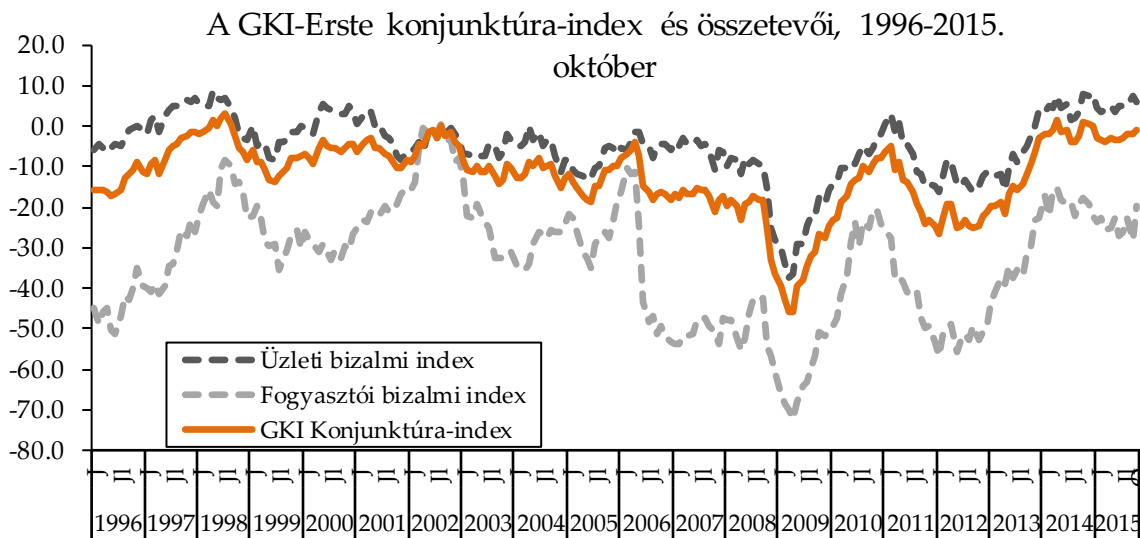
A GKI Gazdaságkutató Zrt. legfrissebb, 2015. októberi felmérése szerint¹² tovább emelkedett a GKI-Erste konjunktúra-index értéke. A felmérés szerint októberben az üzleti várakozások romlottak, a fogyasztói várakozások viszont jelentős javulást mutattak. A GKI konjunktúra-indexének értékét 2015 első tíz hónapjában enyhe növekedés jellemezte.

2015 októberében az üzleti szférán belül csak a kereskedelmi várakozások javultak. Az előző hónaphoz képest az ipari bizalmi index csökkent a legkevésbé, míg az építőipari bizalmi index erősebb esést mutat. A foglalkoztatási szándék az iparban erősödött, az építőiparban és a szolgáltató cégeknél gyengült. A lakosság munkanélküliségtől való félelme számottevően csökkent. A magyar gazdaság kilátásainak megítélése az iparban és az építőiparban jelentősen, míg a kereskedelemben kissé romlott, a szolgáltató szférában és a fogyasztók körében azonban javult. A GKI fogyasztói bizalmi index értéke a szeptemberi visszaesést követően, annál nagyobb mértékben emelkedett.

Az 1.1.7. ábrán a GKI-Erste konjunktúra-index látható, amely a fogyasztói bizalmi index és az üzleti bizalmi index súlyozott átlaga.

¹² Forrás: http://www.gki.hu/wp-content/uploads/2015/08/GKI_konj_151026_jav_3.pdf

1.1.7. ábra: A GKI-Erste konjunktúra-indexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996 - 2015

Forrás: www.oki.hu

1.2. Nemzetközi kitekintés

Az alábbi alfejezetben Németország, Franciaország és az EU-tagállamok gazdaságára vonatkozó előrejelzéseket tekintjük át egyrészt makrogazdasági mutatók (GDP, ipari termelés), másrészt a legnagyobb nyugat-európai gazdaságkutató intézetek (Ifo, INSEE) vállalati felméréseiből származó üzleti bizalmi indexek segítségével.

Főbb megállapítások

Az üzleti várakozásokat felmérő vállalati konjunktúramutatók, valamint a makrogazdasági mutatók tanulsága szerint a német és a francia gazdaság 2008 második felében a válság következtében óriási visszaesést szenvedett el. Bár 2009-ben és 2010-ben végbement a válságból való kilábalás és elkezdődött a válság utáni gazdasági fellendülés, azonban 2011-ben az euróövezet válsága újfent visszavetette a nyugat-európai gazdaságok fejlődését. 2012-ben a kedvezőtlen tendencia folytatódott és az EU újra recesszióba sodródott. 2013-ban mérsékelt ütemű pozitív folyamatok kezdődtek el a nyugat-európai gazdaságokban. 2014 végén az üzleti bizalmi indexek csökkenő ütemet mutattak, és a közeljövőt illető várakozások csak óvatos optimizmusról tanúskodtak. 2015-ben mind az üzleti bizalmi indexek, mind a várakozások tartós javulást értek el. Az Ifo és az INSEE konjunktúraindexei, valamint a legtöbb (GDP-re és ipari termelésre vonatkozó) makrogazdasági mutató azt jelzi előre, hogy a következő évben továbbra is csak enyhe növekedés várható.

A feletti EU országok konjunkturális helyzetéből következtethetünk arra, hogy a közeljövőben milyen kereslet várható a magyar exporttermékek iránt. Magyarország legfőbb exportpiaca az Európai Unió, ezen belül is Németország (2014-ben a magyar

export 27,5 százaléka irányult Németországba, az importnak pedig 25,4 százaléka származott onnan). Az alábbiakban a legfontosabb német és francia makromutatókon keresztül mutatjuk be az utóbbi évek gazdasági folyamatait, valamint a müncheni Ifo gazdaságkutató intézet és a francia statisztikai hivatal (INSEE) legfrissebb elemzési eredményeit is ismertetjük.

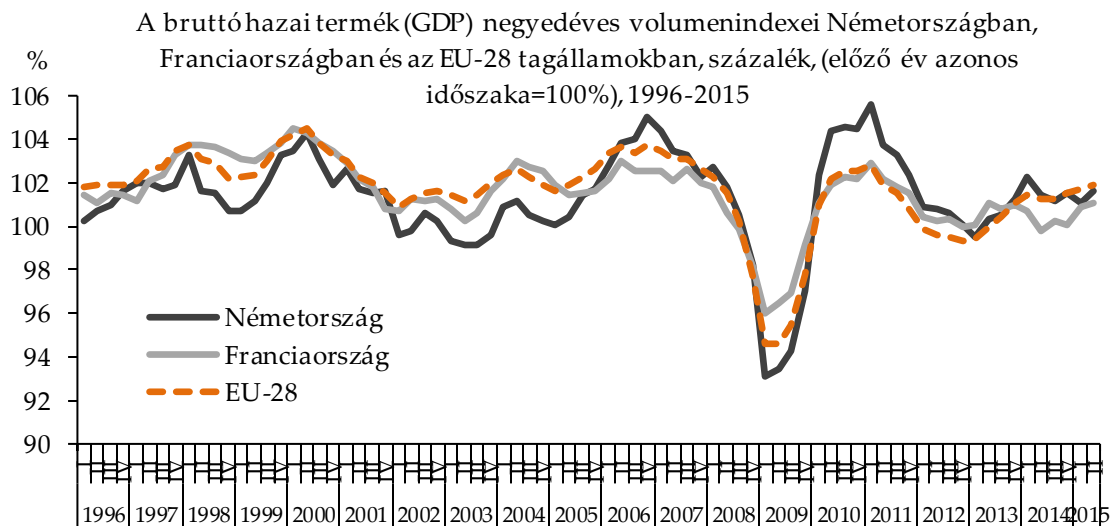
Bruttó hazai termék (GDP)

A német bruttó hazai termék (GDP) 2014-ben 1,6 százalékkal bővült, és 2015 első két negyedében is 1 százalék felett volt a bővülés (lásd az 1.2.1. ábrát).

A francia GDP már 2008-ban csaknem stagnált (0,2 százalékkal nőtt), majd 2009-ben 2,9 százalékkal esett vissza. A német adatokhoz hasonlóan Franciaország esetében is 2010-től tapasztaljuk a fellendülést: az év egészében 2,0 százalékkal növekedett a bruttó hazai termék volumene az előző évhez képest. 2011-ben a bővülés folytatódott, az év egészében 2,1 százalékos növekedést tapasztaltunk, 2012-ben azonban újra 0,2 százalékra esett a francia GDP növekedése. 2013-ban 0,7 százalékos volt az éves GDP-növekedés. A 2014-es évben 0,2 százalékos növekedés történt, 2015 első két negyedében azonban az előző év azonos időszakaihoz képest a francia gazdaság 0,9, illetve 1,1 százalékkal bővült (lásd az 1.2.1. ábrát).

Ha az Európai Unió összes tagállamának átlagos bruttó hazai termékét vizsgáljuk, akkor 2013-ban enyhe, 0,2 százalékos emelkedést láthattunk. 2014-ben már 1,4 százalékos volt a növekedés. 2015 első két negyedében a gyorsulás folytatódni látszik: a növekedés 1,7, illetve 1,9 százalékos volt (lásd az 1.2.1. ábrát).

1.2.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU-28 tagállamokban, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996-2015

Forrás: Eurostat

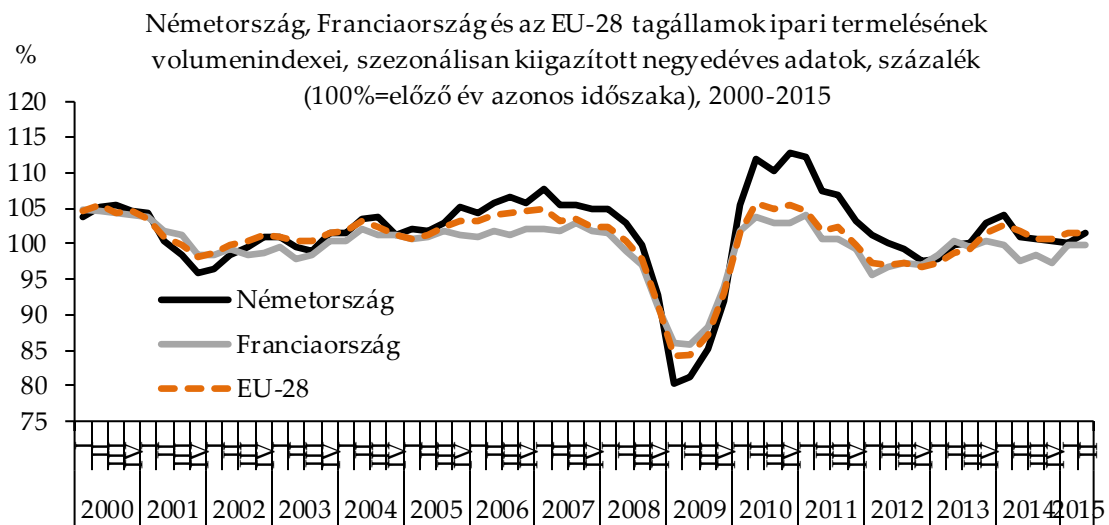
Ipari termelés

Németország ipari termelése mélyrepülésbe kezdett a gazdasági válság hatására: a 2008-ban tapasztalt enyhe, 0,1 százalékos éves csökkenés után 2009-ben igen jelentős, 15,4 százalékos visszaesés következett be 2008-hoz képest. Ezt 2010-ben nagy mértékű, 10 százalékos meghaladó fellendülés követte, mely 2011-re 7,5 százalékosra mérséklődött. A növekedés 2011 második negyedéve óta folyamatosan vesztett lendületéből, így 2012-ben éves szinten 0,4 százalékos csökkenés következett be. 2013-ban enyhe, 0,1 százalékos emelkedést mutattak a német adatok, ami 2014-re 1,5 százalékra gyorsult. Idén az első negyedévben 0,2 százalékkal nőtt az ipari termelés, a másodikban viszont már 1,5 százalékos bővülés következett be (lásd az 1.2.2. ábrát).

A franciaországi ipari termelés már 2008-ban jelentős, 2,8 százalékos visszaesést szenvedett el a megelőző évhez képest, mely 2009-ben 11,5 százalékosra fokozódott. 2010-ben enyhe, 2,3 százalékos fellendülés következett be, mely 2011-re lelassult (1,3 százalék). 2012-ben a lassulás negatív trendbe fordult: az év egészében 3,3 százalékkal esett az ipari termelés volumene a megelőző évhez képest. 2013-ban folytatódott, de enyhült a csökkenés, ugyanis 0,3 százalékos visszaesést mutattak az adatok. 2014-ben halványan erősödött a lassulás (1,8 százalék), 2015 első két negyedévében viszont újból 0,3 százalékos volt a csökkenés (lásd az 1.2.2. ábrát).

A válság miatt az Európai Unió tagállamaiban drasztikus zuhanást mutatott az ipari termelés, 2008-ban az év egészében 2,0 százalékos csökkenés következett be 2007-hez képest, 2009-ben pedig 12,8 százalékos volt a visszaesés. 2010-ben a válság utáni fellendülés viszonylag jelentős, 4,4 százalékos növekedésben jelentkezett, mely 2011-ben 2,2 százalékosra lassult. 2012-ben éves szinten már 2,9 százalékkal csökkent az EU-tagállamok iparának kibocsátása. 2013-ban enyhült a visszaesés, mely 0,8 százalékos volt. 2014-ben újra 1,5 százalékos növekedést mutattak az adatok, és az idei év első két negyedévére is hasonló értékek jellemzők (lásd az 1.2.2. ábrát).

1.2.2. ábra: Németország, Franciaország és az EU-28 tagállamok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000-2015 (százalék, 100% = előző év azonos időszaka)

Forrás: Eurostat

Üzleti bizalom

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet 1991 óta közli a havi vállalati konjunktúra-felméréséből származó adatokat. Az 1.2.3. ábrán látható, hogy a gyengülő európai gazdasági helyzet miatt az Ifo üzleti bizalmi indexe már 2007 második felében elkezdett csökkenni. A gazdasági válság következtében a negatív tendencia 2008 második felében zuhanórepülésé fokozódott, a mutató 2009 elején elért mélypontján a felmérés történetének legalacsonyabb értékét vette fel. A 2009 áprilisától 2011 februárjáig eltelt 23 hónapban a bizalmi index szinte töretlen emelkedést mutatott, mind a cégek jelenlegi üzleti helyzetének értékelését, mind pedig a közeljövő üzleti várakozásait tekintve. Az index 2011 februárjában addigi történetének legmagasabb értékét vette fel, az év hátralevő részében azonban szinte folyamatos csökkentést mutatott. 2012 első hónapjaiban újfent növekvő tendenciáról számolt be az Ifo, az év második felében azonban újra negatív tendenciát láthattunk. 2013-ban – némi enyhe hullámzástól eltekintve – dinamikusan nőtt az index értéke. 2014-ben eleinte halvány, majd erősödő csökkenés jellemezte a mutatót. 2015-ben gyenge, hullámzó, de összességében növekvő tendenciát láthattunk. Az Ifo legfrissebb vállalati konjunktúra-felmérése szerint¹³ a német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi index 2015 októberében nem változott. A megkérdezett cégek augusztus óta nagyjából ugyanannyira elégedettek a jelenlegi üzleti helyzetükkel, mint a megelőző hónapban voltak. A következő fél évre vonatkozó várakozások gyengén emelkedtek. Az Ifo szakértői úgy látják, a német gazdaság figyelemreméltóan rugalmasnak bizonyult az idei őszi kihívásai tekintetében.

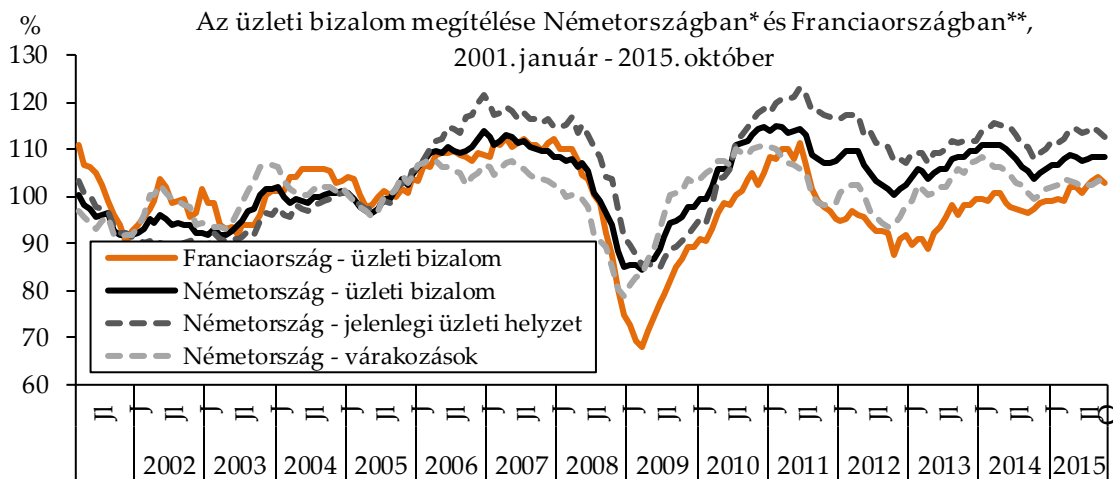
¹³ Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/Geschaeftsklima-Archiv/2015/Geschaeftsklima-20151026.html>)

A francia statisztikai hivatal (INSEE) már 1976 óta közli az ipari vállalkozások körében havonta végzett konjunktúra-felméréseiből származó adatokat. Az 1.2.3. ábrán látható, hogy az INSEE konjunktúramutatója 2008 közepén, viszonylag magas szintről kezdett zuhanórepülésbe. A gazdasági válság következtében 8 hónapon keresztül mutatott igen jelentős visszaesést az index, és 2009 márciusában elérte mélypontját, mely a felmérés történetének legalacsonyabb értéke (a hosszú távú átlag 70 százaléka). A mélypont után 19 hónapos, szinte töretlen emelkedési szakasz következett, és az index 2010 októberében haladta meg újra hosszú távú átlagos értékét. 2010 végétől erőteljesebb hullámvásba kezdett a mutató, de 2011 júniusáig ennek ellenére tartani tudta a növekvő tendenciát. 2011 júliustól 2012 októberéig azonban szinte folyamatos csökkenést mutatott a konjunktúraindex, és 2011 szeptemberétől hosszú távú átlagos értéke alá került. 2013-ra hullámzó indexérték melletti enyhén növekvő tendencia volt jellemző, de mindvégig a hosszú távú átlagos érték alatt. 2014-ben az indexérték alig mutatott változást, szinte minden hónapban hosszú távú átlagos értéke közelében, illetve alatta volt. 2015 áprilisától kezdve azonban az index tartósan a hosszú távú átlagos érték felett alakult, halvány emelkedő tendenciával. Az INSEE legfrissebb, 2015 októberében végzett felmérése¹⁴ azt mutatja, hogy a megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra helyzete stabil. Az INSEE üzleti bizalmi indexe másfél ponttal csökkent a megelőző havi értékéhez képest, így a hosszú távú átlag felett 3 ponttal helyezkedik el. A gazdasági fordulópont mutatójának értéke csökkent, ami rövid távú bizonytalanságra utal. A vállalatvezetők egyéni üzletmenetre vonatkozó prognózisának egyenlegmutatója stagnált, stabilan a hosszú távú átlag felett maradván. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitásra vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – értéke októberben 3 ponttal csökkent, ám még mindig meghaladja a hosszú távú átlagértéket.

¹⁴ Forrás: INSEE (<http://www.insee.fr/en/themes/info-rapide.asp?id=11&date=20151022>)

1.2.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2001–2015

Forrás: Ifo, INSEE

* Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de>) Ifo Business Climate Index for Trade and Industry in Germany, 2000=100% ** Forrás: INSEE (<http://www.insee.fr>)

Indicateur synthétique du climat des affaires – industrie manufacturière, hosszú távú átlag=100%
Megjegyzés: Az ábrán vállalati felvételekből származó, a cég jelenlegi és várható helyzetét tartalmazó indikátor egyenlegének szezonálisan kiigazított értékei szerepelnek

1.3. Makrogazdasági trendek Magyarországon

Az alábbiakban a magyar gazdaság növekedésének elmúlt évekbeli tendenciáit foglaljuk össze, különös tekintettel a 2008-2009-es gazdasági válság hatására, az azt követő fellendülésre, valamint az azóta eltelt időszakokra. Az alábbiakban a gazdasági helyzetet egyrészt a legfontosabb makrogazdasági mutatókon keresztül vázoljuk fel, melynek során kitérünk a foglalkoztatottság, a bruttó hazai termék, az ipari termelés, a beruházás és a külkereskedelmi termékforgalom alakulására.

Főbb megállapítások

2009-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége megközelítette a transzformációs visszaesés (1991-1995) során tapasztalt mértéket. A gazdasági teljesítmény 2009 folyamán zuhanásszerű visszaesést produkált, mely az év közepén érte el mélypontját. 2010 első felében lelassult a romló tendencia, majd növekedésbe fordult, az év második felében a gyorsulás üteme pedig már elérte a válság előtti szintet. Azonban a nemzetközi gazdasági környezet az euróövezet válságának kialakulásával 2011-ben újfent igen kedvezőtlené vált. A magyar gazdaság növekedési üteme erőteljesen lelassult, 2012-ben pedig visszasüllyedt a recesszióba: a GDP ebben az évben 1,7 százalékos visszaesést produkált. 2013-ban a gazdaság kilábalni látszott a recessziós időszakból: az év egészében 1,1 százalékos növekedést produkált. A 2014-es év rég nem látott növekedést hozott a GDP-ben: az éves növekedés 3,6 százalékot ért el. Idén az első negyedévben az előző év azonos időszakához képest 3,5 százalékkal, a második negyedévben 2,7 százalékkal növekedett a gazdaság.

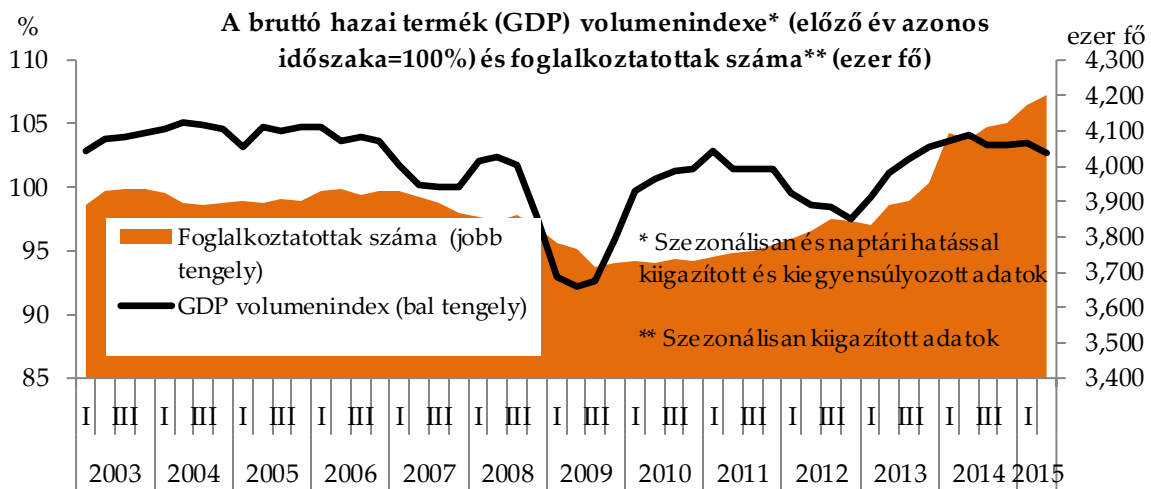

A gazdasági válság tovagyrúrózó hatása erőteljes negatív hatást gyakorolt a magyar munkaerőpiacra. 2009 folyamán a drámai mértékben romló GDP-t a foglalkoztatottság jelentős visszaesése követte. A gazdasági növekedés pozitív fordulópontját azonban csak késéssel követte a munkaerőpiac. Bár 2010-ben folyamatosan gyorsult a GDP növekedése, a foglalkoztatottak száma csak az év első felében emelkedett, a második félévben enyhén csökkent. 2011-ben a GDP növekedésének lassulását a foglalkoztatottak számának enyhe növekedése kísérte. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP egész évben folyamatosan csökkent, a foglalkoztatottak száma pedig a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013 első három negyedében a GDP lassan emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. Ez a tendencia 2014-ben is folytatódott. Az év első negyedében megugrott a foglalkoztatottak száma, majd átmeneti, halvány visszaesés után 2015 második negyedévéig ismét növekedni tudott.

Foglalkoztatottság és bruttó bérek

A bruttó hazai termék (GDP) növekedésének 2007-ben végbement erőteljes zuhanását 2008 elején követte a munkahelyek számának nagymértékű visszaesése (lásd az 1.3.1. ábrát). A 2008 első felében tapasztalt javulást szintén gyors foglalkoztatottság-növekedés kísérte. 2008 harmadik negyedében a gazdasági válság hatására újfent visszaesett a növekedés, a foglalkoztatottak száma pedig egy ideig még tovább nőtt, a negyedik negyedévben azonban jelentősen csökkent. A gazdasági válság tovagyrúrózó hatása igen erőteljes negatív hatást gyakorolt a munkaerőpiacra: 2009 elején a drámai mértékben romló GDP-t a foglalkoztatottság zuhanása követte. A GDP csökkenése a 2009 közepén elért mélypont után lassulni kezdett, 2010 második negyedében pedig már stagnálást mutatott. 2010 egészében javult a bruttó hazai termék mutatója, az év végére elérve a válság előtti szintet. A foglalkoztatottak száma 2010 első felében növekedett, majd ez a kedvező tendencia megtört és enyhe csökkenésnek adta át a helyét. 2011-ben a GDP növekedése lassulni kezdett, a foglalkoztatottak száma pedig kis mértékben nőtt. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP egész évben folyamatosan csökkent, a foglalkoztatottak száma pedig a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013 második negyedétől fogva a GDP lassan emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A tendencia folytatása 2014-ben is jól megfigyelhető. Az év első negyedében megugrott a foglalkoztatottak száma, majd átmeneti, halvány visszaesés után 2015 második negyedévéig folyamatosan nőtt. Eközben a GDP is lassuló ütemben, de folyamatosan emelkedett.

1.3.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003 – 2015. II. negyedév

Forrás: KSH

A havi bruttó átlagkeresetek a nemzetgazdaságban 2011-ben 5,2 százalékkal haladták meg az előző év azonos időszakait. Az átlagkeresetek a versenyszférában 5,3, a költségvetés területén pedig 3,8 százalékkal nőttek.¹⁵ 2012-ben a teljes munkaidőben alkalmazásban állók átlagos bruttó keresete 223 000 forint volt. A vállalkozásoknál dolgozók átlagosan 233 700, míg a közszférában – a nem közfoglalkoztatás keretében – foglalkoztatottak 214 900 forintot kerestek. A közfoglalkoztatottak átlagkeresete 73 200 forint volt. Nemzetgazdasági szinten a bruttó keresetek 4,6 százalékkal (közfoglalkoztatottak nélkül 6,3 százalékkal) haladták meg a 2011-es adatokat. Az átlagkeresetek a versenyszférában 7,2 százalékkal nőttek. A költségvetés területén a közfoglalkoztatás súlyának növekedése miatt csökkent az átlagkereset, e hatást kiszűrve átlagosan 3,7 százalékos volt a bruttó keresetek emelkedése.¹⁶ 2013-ban a teljes munkaidőben dolgozók átlagos bruttó keresete 230 700 forint volt. A vállalkozásoknál alkalmazásban állók átlagosan 242 200, míg a közszférában – a nem közfoglalkoztatás keretében – foglalkoztatottak 227 800 forintot kerestek. A közfoglalkoztatottak átlagkeresete 76 800 forint volt. Nemzetgazdasági szinten a bruttó keresetek 3,4 százalékkal haladták meg az előző év azonos időszakának adatait. Az átlagkeresetek a versenyszférában 3,6 százalékkal nőttek. A költségvetés területén a közfoglalkoztatottak nélkül átlagosan 6 százalékos volt a bruttó keresetek emelkedése.¹⁷ A 2014-es évben a teljes munkaidőben dolgozók átlagos bruttó keresete 237 700 forint volt. A nem közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatottak a vállalkozásoknál átlagosan 252 700, míg a közszférában 241 200 forintot kerestek. A

¹⁵ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Létszám és kereset a nemzetgazdaságban, 2011. január–december. 2012. február 21. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/let/let21012.pdf>)

¹⁶ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Létszám és kereset a nemzetgazdaságban, 2012. január–december. 2013. február 21. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/let/let21212.pdf>)

¹⁷ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Létszám és kereset a nemzetgazdaságban, 2013. január–december. 2014. november 26. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/let/let21312.pdf>)

közfoglalkoztatottak átlagkeresete 78 100 forint volt. Nemzetgazdasági szinten a havi bruttó keresetek 2,6 százalékkal haladták meg az előző év azonos időszakának adatait.¹⁸

2015. január-júliusban 3,5%-kal nőttek az átlagkeresetek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A júliusi keresetnövekedésre hatással volt a fegyveres testületek illetményemelése és a szociális területen dolgozók részére kiegészítő pótlék bevezetése. Nemzetgazdasági szinten a teljes munkaidőben foglalkoztatottak átlagos bruttó keresete 243 400 forint volt. Az átlagkeresetek a pénzügyi, biztosítási tevékenység ágazatban voltak a legmagasabbak (501 600 forint), a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén pedig a legalacsonyabbak (145 900 forint).¹⁹

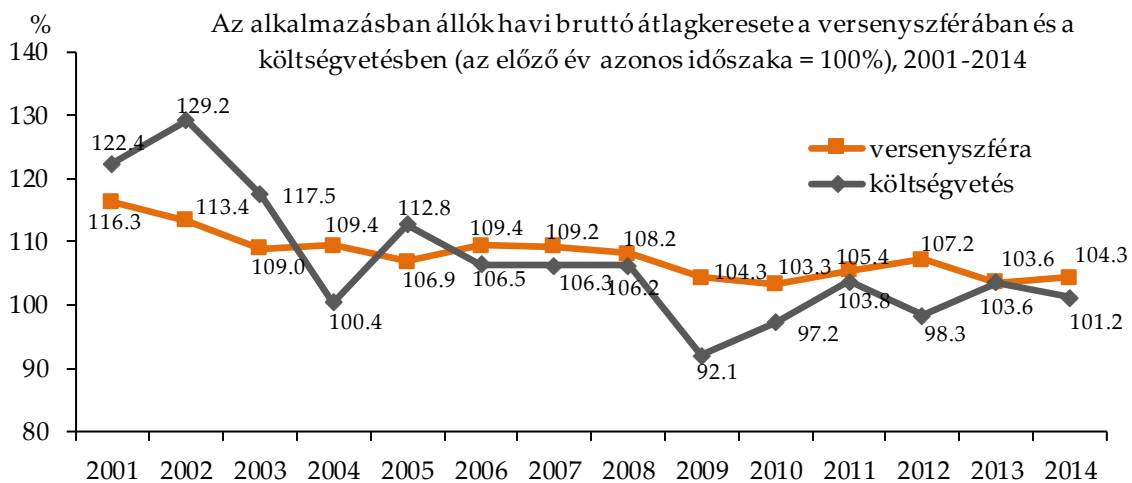
Az 1.3.2. ábrán látható, hogy a versenyszférában 2003 és 2008 között stabil 10 százalék körüli bruttó béremelkedés történt, mely növekedés 2009-ben 4,3 százalékra, 2010-ben pedig 3,3 százalékra mérséklődött. 2011-ben kissé magasabb, 5,4 százalékos növekedést tapasztaltunk, mely 2012-ben tovább nőtt 7,3 százalékra. 2013-ban az emelkedés üteme 3,6 százalékosra csökkent, 2014-ben azonban ismét magasabb, 4,3 százalékos növekedés történt. 2015 első hat hónapjában az átlagkeresetek 3,7 százalékkal emelkedtek.

A közszférában ennél jóval ingadozóbb a béremelkedés üteme: a 2001 és 2003 közötti időszak 20-30 százalék körüli béremelését 2004-ben stagnálás követte. 2005-ben újra nagyobb mértékű, 12,8 százalékos emelés történt, 2006-ban, 2007-ben és 2008-ban pedig stabil, 6 százalék körüli volt a közszféra bruttó béreinek növekedési üteme. 2009-ben a gazdasági válság hatására a kormány takarékosági intézkedéseket hajtott végre, melynek keretein belül megszüntették a 13. havi béreket, így a közszférára jellemző átlagos bruttó bérek 7,9 százalékkal csökkentek. 2010-ben tovább csökkentek a bérek a közszférában az előző év azonos időszakához képest az alacsony keresetű közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt, de a csökkenés üteme mérséklődött (2,8 százalék). 2011-ben 3,8 százalékos növekedésnek lehettünk tanúi, 2012-ben azonban – újfent a közfoglalkoztatás jelentőségének növekedése miatt – 1,7 százalékkal ismét visszaesett a közszférára jellemző bér. 2013-ban 3,6 százalékos béremelkedést tapasztaltunk a költségvetési szervezeteknél, míg 2014-ben a növekedés 1,2 százalékos volt. 2015 első felében a havi átlagkeresetek 2,6 százalékkal emelkedtek.

¹⁸ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Keresetek, 2014. január–december. 2015. november 1. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/let/let21412.pdf>)

¹⁹ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Keresetek, 2015. január-július. 2015. november 1. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker1507.html>)

1.3.2. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása a versenyszférában és a költségvetésben (előző év = 100%), 2001-2014

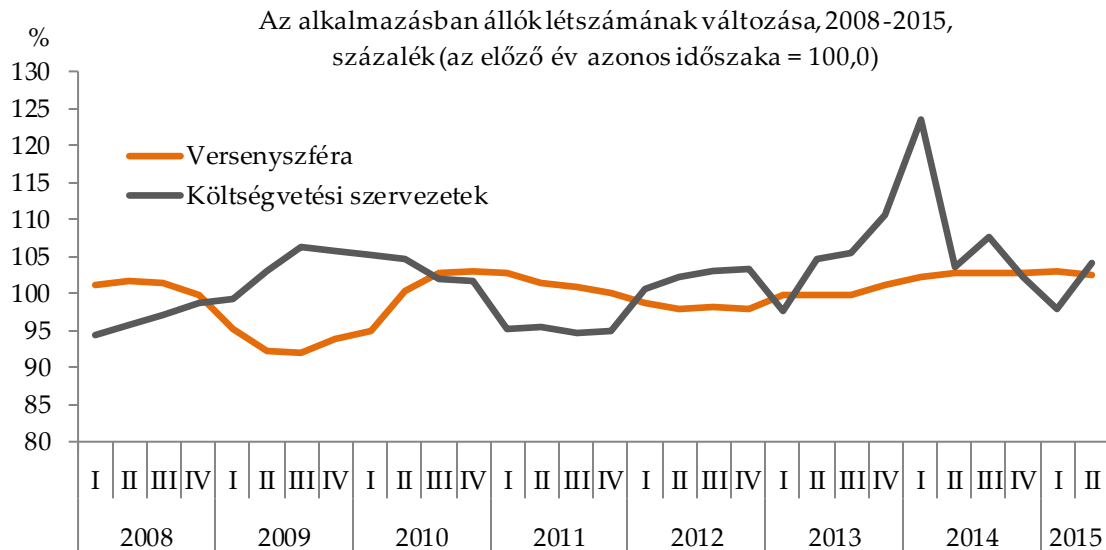
Forrás: KSH

Az 1.3.3. ábrából azt láthatjuk, hogy a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma a 2008-as igen enyhe növekedés után 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős, 5-8 százalékos visszaesést mutatott minden negyedévben. 2010-ben a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd az év második felében már 3 százalékos növekedést tapasztaltunk a versenyszféra alkalmazottainak számában. 2011-ben a növekedési ütem folyamatosan gyengült, az év végén pedig már stagnálást mutattak az adatok. 2012-ben 1-2 százalékos visszaesés tapasztalható minden negyedévben a versenyszférában alkalmazásban állók létszámát tekintve. 2013-ban a negatív tendencia tovább folytatódott, az első három negyedévben enyhén, 1 százalékos mértékben csökkent a versenyszféra alkalmazotti létszáma, majd a negyedik negyedévben 1,1 százalékos növekedés következett be. 2014-ben végig 2 és 3 százalékos mértékben emelkedett az alkalmazásban állók száma. 2015 első felében is folytatódott ez a tendencia: az első negyedévben 3,0, a másodikban pedig 2,4 százalékkal nőtt a foglalkoztatottak száma.

A közsféra alkalmazotti létszáma 2008-ban gyengülő ütemű csökkenést mutatott. 2009 elején ez az adat stagnált, de az év nagy részében dinamikus (3-6 százalékkal) bővült. 2010 első felében még 5 százalékos növekedést tapasztaltunk, de az év utolsó két negyedévében már csak 2 százalékos volt ez az ütem. 2011-ben jelentősen csökkent a közsféra alkalmazottainak létszáma: minden negyedévben közel 5 százalékos visszaesést mutatnak az adatok. 2012-ben gyorsuló ütemű, negyedévenként 1-3 százalékos növekedést tapasztaltunk. 2013 első negyedévében 2,3 százalékkal csökkent a közsféra alkalmazotti létszáma, a második negyedévben azonban 4,6 százalékkal, a harmadikban pedig 5,4 százalékkal nőtt, amit a negyedik negyedévben egy 10,5 százalékos növekedés követett. A tendencia 2014-ben is folytatódott, az első negyedévben kiugró, 23,5 százalékos növekedés következett be, amit egy 3,5 százalékos növekedés követett a második negyedévben. A harmadik negyedévben 7,7 százalékkal nőtt a közalkalmazottak száma, majd a negyedik

negyedévre a növekedés 2,2 százalékra lassult. Az idei év az első hónapjában 2,1 százalékos csökkenés volt tapasztalható, de a második negyedévben ismét nőtt a közsféra alkalmazotti létszáma, ennek mértéke 4,2 százalék volt.

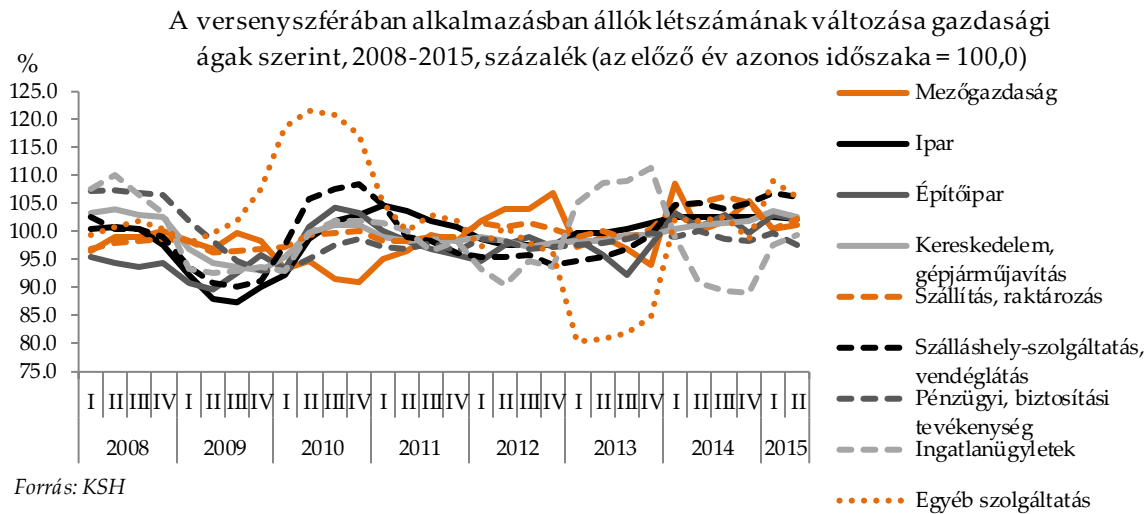
1.3.3. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2015, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0)

Forrás: KSH

A versenyszféra gazdasági ágak szerinti bontásából azt láthatjuk, hogy 2009-ben a mezőgazdaságban alkalmazásban állók létszáma némi bővülést mutatott, a vendéglátás területén viszont jelentős volt a visszaesés. 2010-ben az egyéb szolgáltatások területén volt a legdinamikusabb a foglalkoztatottak számának növekedése, és a vendéglátásban alkalmazottak létszáma is bővült. Ugyanekkor a pénzügyi szolgáltató cégek körében visszaesett a foglalkoztatás. 2011-ben ez utóbbi területen már növekedés figyelhető meg, emellett az iparban és a mezőgazdaságban is, ellenben az építőiparban, az ingatlanügyletek területén és az egyéb szolgáltató cégeknél jelentős csökkenést figyeltünk meg. 2012-ben a mezőgazdaság és a szállítás, raktározás területén bővült az alkalmazásban állók létszáma, a többi szektorban pedig enyhe visszaesés figyelhető meg. 2013-ban az ingatlanügyletekkel foglalkozó cégek körében jelentős bővülés volt tapasztalható, az egyéb szolgáltatás és az építőipar területén azonban nagymértékű csökkenés következett be. 2014 folyamán a pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozó cégeket, valamint az ingatlanügyletekkel foglalkozó cégeket kivéve mindegyik kategóriában növekedés volt megfigyelhető. 2015 első két negyedévében a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás, valamint az egyéb szolgáltatás ágazatokban nőtt leginkább az alkalmazásban állók száma, a pénzügyi illetve ingatlanügyletekkel foglalkozó vállalatoknál viszont folytatódott a csökkenő tendencia (lásd az 1.3.4. ábrát).

1.3.4. ábra: A versenyszférában alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008-2015, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)

A Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2015. őszi konjunktúrajelentése szerint javul a munkaerőpiaci helyzet. A versenyszférában is nő a munkahelyek száma, miközben a munkanélküliség csökken. A foglalkoztatottak számában (közfoglalkoztatottakkal együtt) idén 2,8, 2016-ban pedig 1,4 százalékos növekedést várnak. A munkanélküliségi rátát idénre 6,9, jövőre 6,5 százalékra prognosztizálják.²⁰

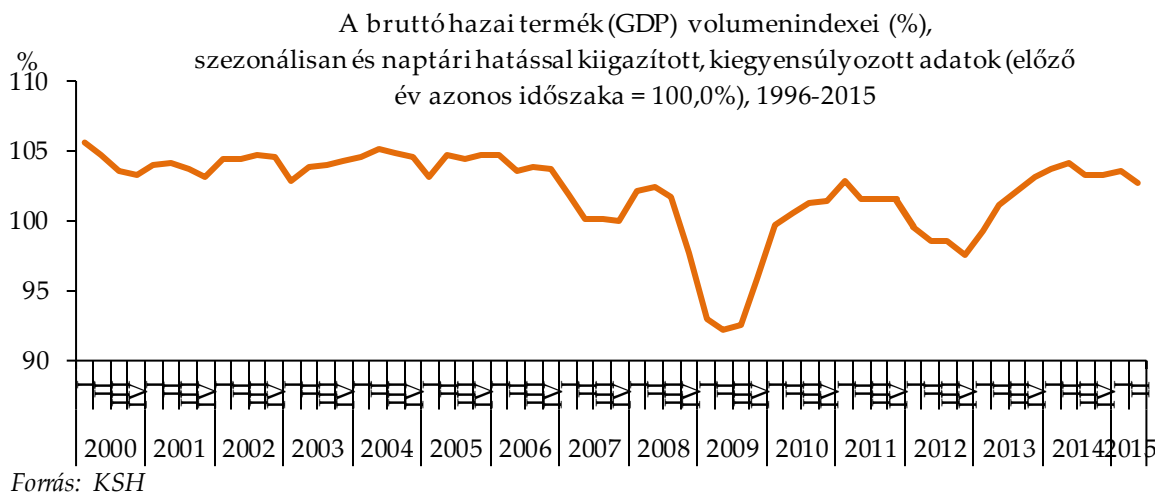
Bruttó hazai termék (GDP)

A makrogazdasági mutatók alapján sikeresnek tekinthető 2005. évet követően 2006 első felében a magyar gazdaságot még stabil, 4 százalékos feletti gazdasági növekedési ütem jellemezte. A jelentősen felduzzadt államháztartási hiány és a laza fiskális politika viszont az ország pénzügyi stabilitását veszélyeztetve már 2005 végén beárnyékolta a kedvező makrogazdasági folyamatok megítélését. A költségvetési egyensúly helyreállítására irányuló első kormányzati intézkedések hatása már 2006 harmadik negyedében megmutatkozott a növekedési ütem mérséklődésében, a beruházások visszaesésében és az infláció megugrásában. A 2007-es év folyamán az újabb kormányzati intézkedések hatására tovább folytatódott a makrogazdasági mutatók romlása, a GDP volumene összesen 0,1 százalékkal növekedett, amely növekedési ütem utoljára 1996-ban volt ennyire alacsony. A 2007 végi mélypont után 2008 első negyedében gyorsabb növekedésnek indult a gazdaság, ami azonban csak az év közepéig tartott: a világgazdasági válság Magyarországot is elérte. 2008-ban harmadik negyedében már csak minimális mértékben nőtt a GDP, a negyedik negyedévben pedig 2 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék volumene, így az év egészében mindössze 0,9 százalékos növekedést ért el a magyar gazdaság. 2009 közepén – a második és a harmadik negyedévben egyaránt 7,5 százalékos visszaeséssel – a recesszió elérte mélypontját. Az év egészében 6,8 százalékos visszaesés következett be. 2010-ben 1,1 százalékos, enyhe növekedést produkált a

²⁰ Forrás: http://hvg.hu/gazdasag/20151013_jovore_25_szazalekos_novekedest_var_a_kop

magyar gazdaság. A gazdasági nehézségek azonban korántsem értek véget: a nyugat-európai gazdaságok növekedésének lassulása, a nemzetközi pénzügyi helyzet instabil volta és az euróválság hullámainak negatív hatása visszavetette a magyar gazdaságot is. 2011-ben még 1,6 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék volumene, 2012-ben azonban a GDP 1,7 százalékkal esett vissza. 2013-ban a gazdaság kilábalt a recessziós időszakból és 1,5 százalékkal növekedett. 2014-ben a pozitív tendencia folytatódott: amint az a 1.3.5. ábrából is látható, az első negyedévben 3,5 százalékkal, a második negyedévben 3,6 százalékkal, a harmadik negyedévben pedig 3,1 százalékkal gyorsult a gazdaság 2013 megfelelő időszakaihoz képest. 2015 első hat hónapja is hasonló eredményt hozott: az első negyedévben 3,5, a másodikban 2,7 százalékkal bővült a hazai össztermék.

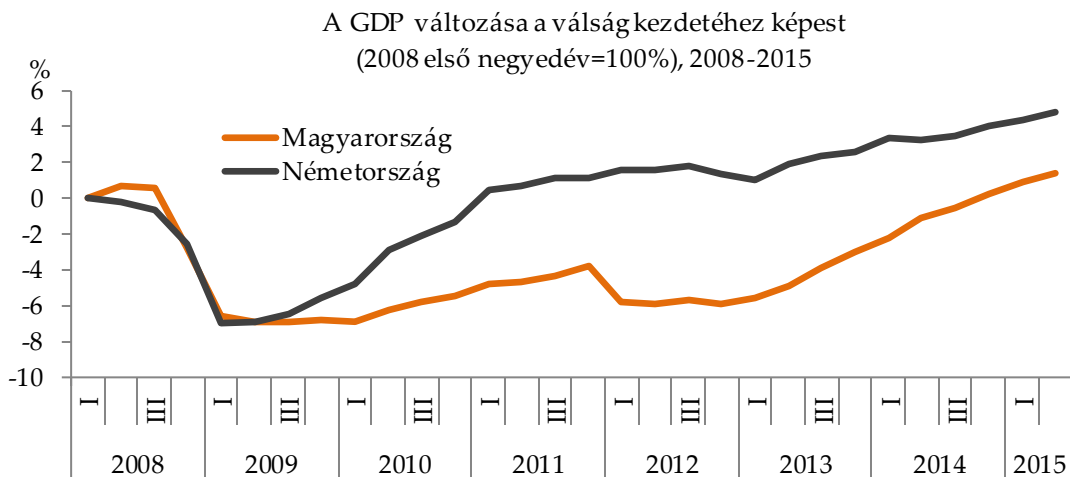
1.3.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka: 100%) 2000-2015

A gazdasági válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. Az 1.3.6. ábra a válság magyar, illetve német gazdaságra gyakorolt hatását hasonlítja össze egymással a fenti módon. Az ábrán jól megfigyelhető, hogy a válságból való kilábalás sokkal lassabb volt a magyar gazdaság esetében, mint a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német gazdaságban. Egyrészt a magyar válság mélyebb volt, mint a német, másrészt a kilábalás is később kezdődött meg, mint Németországban. Miközben a visszaesés szinte teljes egészében ugyanolyan sebességgel és mértékkel érintette a két gazdaságot, addig a fordulópont után, 2009 első negyedévében a német gazdaság jóval gyorsabban és nagyobb mértékben kapott erőre, mint a magyar. 2010 második félévétől kezdve egyre inkább elszakad egymástól a két gazdaságban a válság előtti szintre való visszakapaszkodás üteme. A német gazdaság 2011 elején már visszatért a válság előtti szintre és azóta szinte töretlenül növekszik tovább, a magyar gazdaság azonban elhúzódó recesszióba

került és csak 2015 második negyedévében érte el a válság előtti szintet. Bár a magyar ipari növekedés motorja továbbra is az ipari export és ezen belül a Németországba irányuló export, a magyar cégek még nem tudták teljes egészében kiaknázni a német fellendülést, a kereslet, és ezen belül az importkereslet növekedését.

1.3.6. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest (2008 első negyedév=100%), 2008-2015

Forrás: KSH, Destatis

Beruházások

A nemzetgazdasági beruházások volumenének 2007. évi stagnálását 2008-ban igen enyhe, 0,4 százalékos emelkedés követte. A 2009. évet a válság miatt az erőteljes visszaesés jellemezte: az utolsó negyedévben már 11 százalékkal csökkent a mutató értéke, az év egészében pedig 8,1 százalékos romlás következett be. 2010-ben és 2011-ben enyhült a visszaesés üteme, 2010-ben az év egészében 5 százalékos csökkentést mutattak az adatok, 2011-ben pedig 4,6 százalékosat. 2012-ben a recessziós folyamatok újra visszavetették a beruházásokat, így 5,0 százalékos visszaesés következett be. 2013-ban már 4,8 százalékos növekedést tapasztaltunk a megelőző évhez képest, ami 2014-ben jelentősen megugrott (17,6 százalékra). 2015 első negyedévében a beruházások 3,9 százalékkal csökkentek, a második negyedévben azonban ismét növekedés következett be (5,7%).

A feldolgozóipari beruházások volumene a 2007 első negyedéves kiemelkedő növekedés után folyamatos csökkenést mutatott, és 2008 első negyedévében érte el első mélypontját: ekkor 10 százalékpontos visszaesést produkált 2007 azonos időszakához képest – bár ezt részben a magas bázis okozta. 2008 folyamán enyhe csökkenés jellemezte a mutatót, majd 2009-ben már igen jelentős – a második negyedévben 17,8 százalékos, a harmadik és negyedik negyedévekben 16,8 százalékos – visszaesést tapasztaltunk. 2010 elején még mindig 16 százalékos volt a csökkenés, de a második negyedévtől kezdve gyorsuló növekedést mutattak az adatok, az utolsó negyedévre elérve a 24 százalékos ütemet. 2011-ben a pozitív

tendencia folytatódott, a növekedés 38 százalékos volt az első negyedévben, majd 18-27 százalék közötti a további negyedévekben. 2012 elején még kiemelkedő, 24 százalékos növekedést láthatunk, a második negyedévtől azonban megtört a pozitív tendencia és 0,7 százalékos csökkenés következett be, melyet 5 százalékos visszaesés követett a harmadik negyedévben. A negyedik negyedévben újfent 5 százalékos emelkedést tapasztaltunk. 2013 elején erőteljes, 13,2 százalékos visszaesés történt a feldolgozóipari beruházások volumenében, mely a második negyedévben 0,5 százalékosra enyhült, ám a második félév fellendülést hozott (harmadik negyedév: 13,6 százalék, negyedik negyedév: 11,5 százalék). 2014-ben tovább folytatódott a növekedés, az első negyedévben 19,9 százalékkal, a másodikban pedig 25,7 százalékkal. A harmadik negyedévre ez 7,9 százalékra lassult, amelyet az év végén 5,3 százalékos visszaesés követett. Idén az első negyedévben 1,1 százalékkal nőtt a beruházások volumenindexe, a második negyedévben azonban 7,1 százalékkal csökkent (lásd az 1.3.7. ábrát).

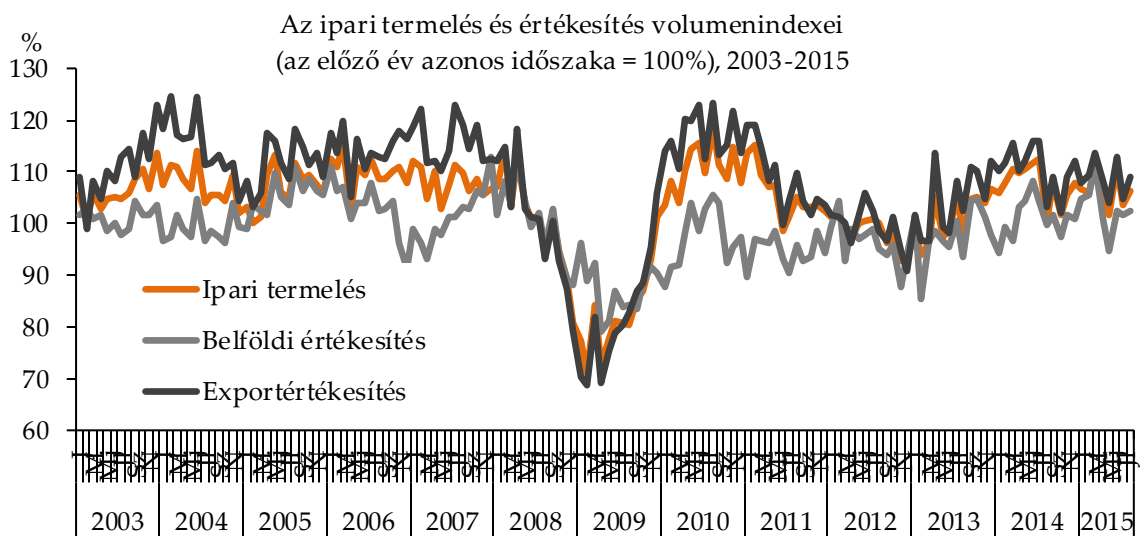
1.3.7. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe
(az előző év azonos időszaka: 100%), 2003 - 2015

Ipari termelés

2007-ben az ipari termelés növekedési üteme éves szinten 8,2 százalékos volt. 2008 közepétől azonban – 1992 óta először – csökkenni kezdett az ipari termelés volumene, és éves szinten 1 százalékos lassulást mutattak az adatok. 2009 folyamán a gazdasági válság következtében szinte minden hónapban csökkenést mutatott az ipari kibocsátás, és éves szinten igen jelentős, 17,8 százalékos visszaesést tapasztaltunk. 2010-ben minden hónapban emelkedett a termelés volumene az előző évi alacsony bázishoz képest, a növekedés éves szinten 10,6 százalékos ütemet ért el. 2011-ben a növekedés 5,6 százalékosra lassult. 2012-ben a recessziós folyamatok újra visszavetették az ipari termelést, így enyhe, 1,8 százalékos csökkenést mutatnak az adatok. 2013-ban enyhe, 1,1 százalékos bővülés következett be, ami 2014-ben 7,7 százalékra gyorsult. Az ipari termelés a 2015 januárjától augusztusig tartó időszakban 6,6 százalékkal nőtt. Az ipari export 8,7 százalékkal, míg a belföldi értékesítés 3,0 százalékkal emelkedett (lásd az 1.3.8. ábrát).

**1.3.8. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei
(az előző év azonos időszaka=100%), 2003-2015**

Forrás: KSH

Külkereskedelem

A külkereskedelmi termékforgalom növekedése a romló európai konjunktúra hatására 2008 első tíz hónapjában kissé mérsékeltebb volt az előző évinél, az év utolsó hónapjaiban pedig már 10-15 százalékos csökkenés következett be az egy évvel korábbi adatokhoz képest (lásd az 1.3.9. ábrát). Ennek ellenére 2008 egészében mind az exportvolumen, mind az importvolumen 3 százalékkal meghaladta az előző évi szintet.²¹ 2009-ben a gazdasági válság következményeképpen mind az export mind az import esetében jelentős mértékű volt a visszaesés. A csökkenő tendencia egész évre jellemző volt, de üteme lassan enyhült, az év végére stagnáló szintet érve el. Az egész évet tekintve a volumencsökkenés a kivitelnél 12 százalék, a behozatal esetében pedig 17 százalék volt.²² 2010 elején a külkereskedelemre vonatkozó adatok visszatértek a válság előtti szintre és a stabil növekedés egész évben fennmaradt. 2010 egészében a kivitel volumene 17, a behozatalé pedig 15 százalékkal nőtt 2009-hez képest.²³ 2011-ben a növekedés üteme mérséklődött, az év egészében a kivitel volumene 10, a behozatalé pedig 7 százalékkal haladta meg az előző évi szintet.²⁴ 2012-ben a kivitel volumene 0,9 százalékkal haladta meg az előző évit, a behozatalé nem változott. A külkereskedelmi mérleg aktívuma 1971 milliárd forintot (6,8 milliárd eurót) tett ki, tehát 7 milliárd forinttal (237 millió euróval) kevesebbet, mint 2011-ben.²⁵ 2013-ban a kivitel értéke 81,7 milliárd euró (24 244 milliárd forint), a behozatalé 74,7 milliárd euró (22 154 milliárd forint) volt. A külkereskedelmi mérleg aktívuma 7,0 milliárd eurót (2090 milliárd forintot) tett ki, ami 354 millió euróval (168 milliárd forinttal) haladta meg az előző év azonos időszakos szintet.²⁶ 2014-ben a kivitel értéke 84,5 milliárd euró (26 055 milliárd forint), a behozatalé 78,0 milliárd euró (24 048 milliárd forint) volt. A kivitel euróban számított értéke 3,9 százalékkal, a behozatalé pedig 4,3 százalékkal emelkedett. A külkereskedelmi mérleg többlete 56 millió euróval csökkent a 2013-as évhez képest²⁷. 2015 első nyolc hónapjában a külkereskedelmi termékforgalom kivitelének és behozatalának volumene egyaránt 6,2 százalékkal nőtt. A kivitel értéke 6,5 milliárd euró (2 026 milliárd forint), a behozatalé pedig 6,1 milliárd euró (1 882 milliárd forint) volt.²⁸

²¹Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2008. január-december. 2009. március 5. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/kul/kul20812.pdf>)

²²Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2009. január-december. 2010. március 4. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/kul/kul20912.pdf>)

²³Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2010. január-december. 2011. március 4. (<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/kul/kul21012.pdf>)

²⁴Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2011. január-december. 2012. március 2. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/kul/kul21112.pdf>)

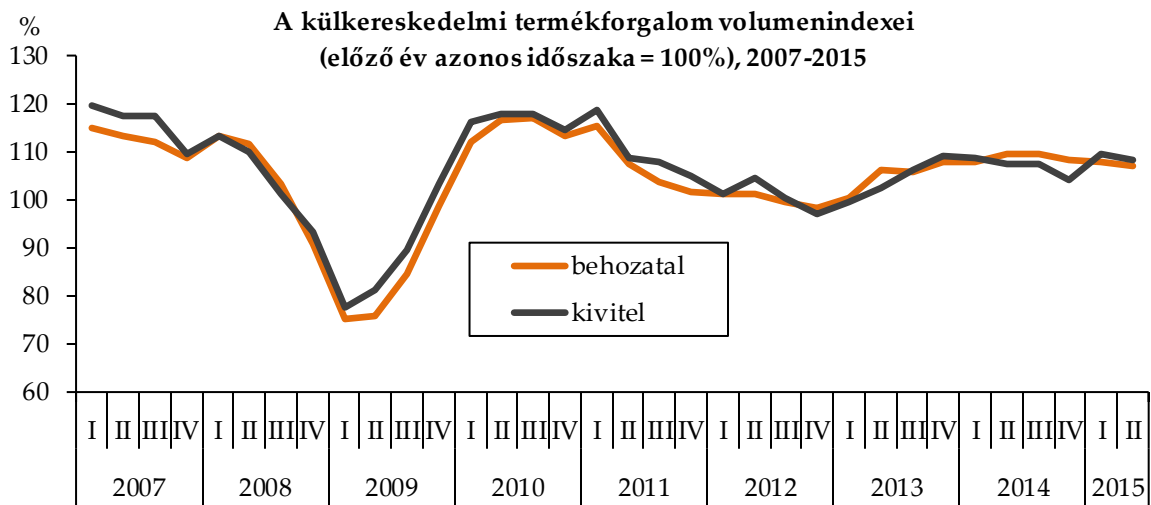
²⁵Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2012. január-december. 2013. március 4. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/kul/kul21112.pdf>)

²⁶Forrás: KSH Statisztikai Tükör. Külkereskedelmi termékforgalom, 2013. január-december. 2014. március 5. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/kul/kul21312.pdf>)

²⁷Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2014. január-december. 2015. november 1. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/kue/kue21412.pdf>)

²⁸Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2015. január-augusztus. 2015. november 1. (<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/kue/kue1508.html>)

**1.3.9. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei
(az előző év azonos időszaka=100%), 2007–2015**

Forrás: KSH

2. Vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai

Az alábbiakban a Rövid távú munkaerő-piaci prognózis adatai alapján mutatjuk be a vállalkozások üzleti helyzetének és várakozásainak alakulását.

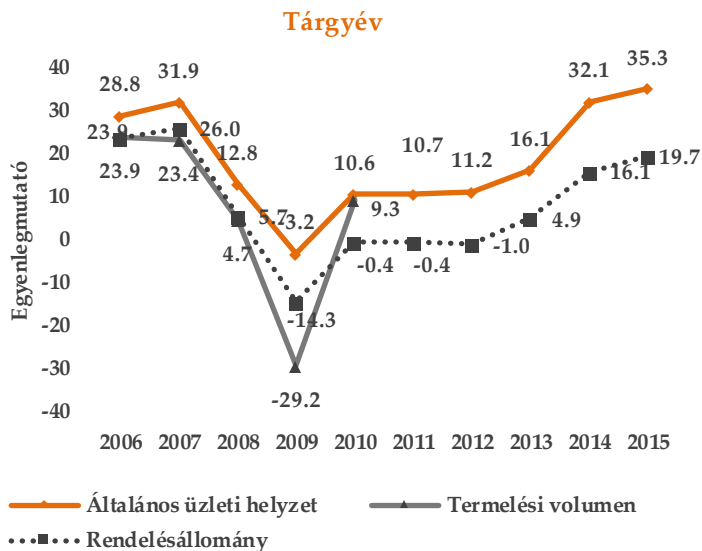
Az első részben az elmúlt években lejátszódó folyamatokkal foglalkozunk. A fejezet középpontjában a német Ifo Üzleti Bizalomi mutatójához hasonló általános üzleti helyzetet kifejező szubjektív helyzetértékelés áll. A második alfejezetben egy regressziós modell alapján az optimista várakozások vállalati háttérét elemezzük, azaz arra keressük a választ, hogy milyen vállalati körök tekintenek pozitív várakozásokkal 2016 első félévére. A harmadik alfejezetben az üzleti helyzet és a várakozások területi egyenlőtlenségei kerülnek bemutatásra.

2.1 Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

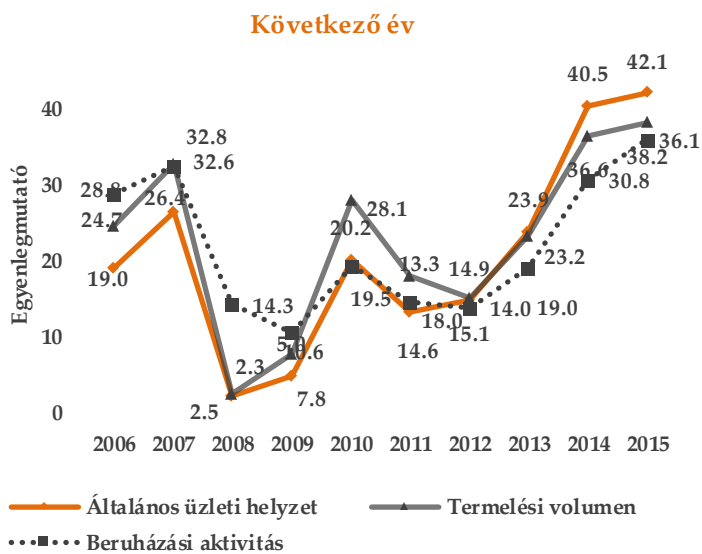
Az ideai adatfelvétel alapján a magyar vállalatok üzleti helyzete a tavaly bekövetkezett pozitív elmozdulást követően idén tovább javult. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 35 pont – azaz 35 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül.

A 2016-ra vonatkozó üzleti várakozások optimistábbak, mint az elmúlt években bármikor – ezt a termelési volument és beruházási aktivitást kifejező mutatók is megerősítik. A jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 42 pont – azaz 42 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik bíznak üzleti helyzetük javulásban 2016 első félévében, mint azok, akik az üzleti helyzet romlását várják.

2.1.1. ábra: Az üzleti helyzet leíró mutatók (tárgyév, következő év)

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek száz-as skálára vetített egyenleg- mutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Magyarázat: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

Példa: Az általános üzleti helyzet egyenlegmutatója 2015 tárgyévben 35,3 pont. Ez azt jelenti, hogy 35,3 százalékponttal több vállalat ítélte meg jónak az üzleti helyzetét, mint amennyi rossznak.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

	2011		2012		2013		2014		2015	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Ált. üzleti helyzet - tárgyév	4153	10,7	4127	11,1	4220	16,1	4219	32,1	4254	35,3
Rendelésállomány-tárgyév2. félév	4054	-0,4	4023	-1,04	4161	4,9	4153	16,1	4196	19,7
Ált. üz. helyzet - köv. év 1. félév	3562	13,3	3542	14,9	3704	23,9	3686	40,5	3805	42,1
Termelési vol.-köv. év 1. félév	3723	18,0	3672	15,1	3834	23,2	3780	36,6	3877	38,2
Beruházási akt. - köv. év 1. félév	3522	14,6	4219	13,9	3644	19,0	3589	30,8	3546	36,1

Forrás: NGM, GVI 2011-2015

A 2.1.1. ábrán jól látszik, hogy az általános üzleti helyzet megítélése hasonlóan alakul a rendelésállományra, beruházásokra és termelési volumenre vonatkozó mutatókkal. Ezért a következőkben az elmúlt években lejátszódó folyamatokat ezen általános

mutatón keresztül mutatjuk be. Idén kevésbé kedvezőnek ítélték meg a cégek a korábban megfogalmazott várakozásoknál az üzleti helyzetüket, míg 2013-ban és 2014-ben felülmúlták a várakozásokat az adott évi helyzetet illető értékelések.

2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és várakozások teljesülése

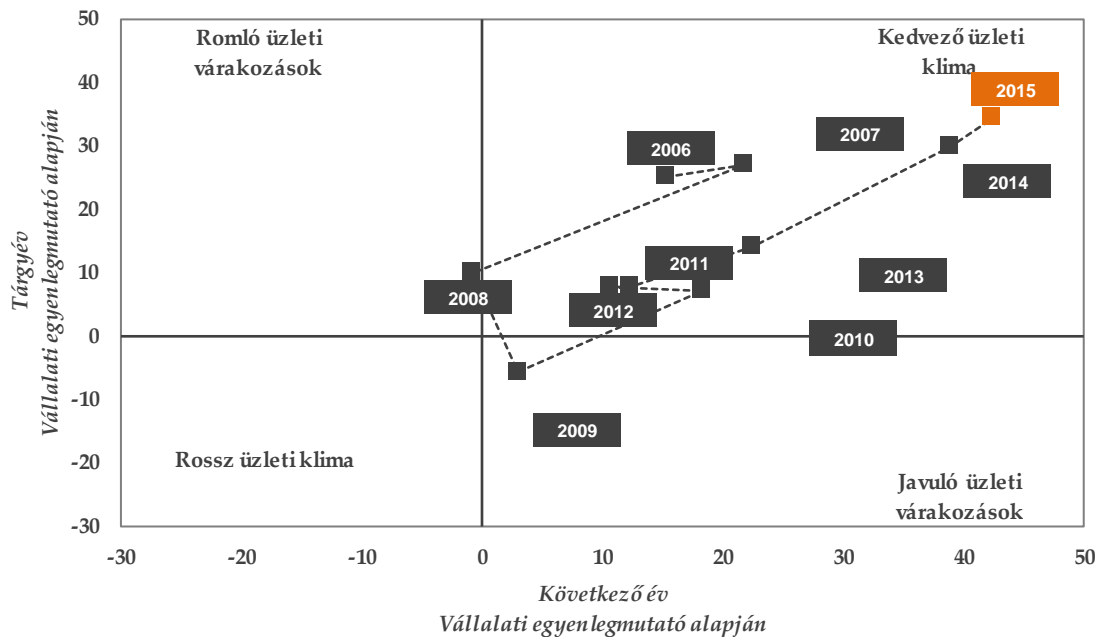
Forrás: NGM, GVI 2006-2015

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egyenleg- mutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

A 2008 őszi adatok az üzleti klíma jelentős romlását mutatják – a vállalatok mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket jelentősen negatívabban látták. Borúlátó várakozásaik be is teljesültek, 2009-ben érte el a mélypontot az üzleti helyzet megítélése. Ezzel együtt az egyes gazdasági ágakban eltérő mértékben ugyan, de a 2008-ban megfogalmazottakhoz képest optimistábbá váltak a várakozások. 2010-ben már ismét kedvezővé vált az üzleti klíma – mind a jelenlegi, mind a jövőbeli üzleti helyzet megítélésekor többségbe kerültek a pozitívan értékelő vállalatok. 2011-ben és 2012-ben is ugyan nem a válság előtti időszaknak megfelelő mértékben, de kedvező üzleti klímával lehet jellemezni a vállalkozások üzleti környezetét, azonban mindkét évben a jövőre vonatkozó várakozások kis mértékben romlottak. 2013-ban az üzleti várakozások már a 2007-es állapothoz hasonlóak voltak, a jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetértékelésen alapuló üzleti környezet jelentős mértékben javult, 2014-re pedig 2006 óta nem tapasztalt szintre fejlődött, 2015-re pedig még kedvezőbbé vált.

2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

Forrás: NGM, GVI2006-2015

Egyenlegmutató	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	7000	7,2	6995	7,9	6600	7,9	6824	14,1	6866	29,7	6850	34,4
Várakozások	5982	18,3	5826	10,7	5500	12,3	5778	22,4	6009	38,9	6123	42,6

Forrás: NGM, GVI 2010-2015

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

Az egyes gazdasági ágakat eltérő mértékben érintette a válság, de kilábalásuk az építőipar kivételével hasonló módon történt.

- Az ipari vállalatok üzleti helyzetük jelentős romlása ellenére a kritikus 2008-as és 2009-es években is a kedvező üzleti klímával voltak jellemezhetőek – a vizsgált gazdasági ágak közül mindig a legjobb helyzetben voltak. A 2011-2012-es megtorpanást követően az üzleti klímájuk, ha kis mértékben is, de már kedvezőbb volt, mint 2010-ben. 2015-ben az ipari vállalatok üzleti környezete továbbra is a legkedvezőbbnek mondható az értékeléseik alapján, még ha az előző évihez képest gyakorlatilag nem is változott.
- Az iparral ellenében a kereskedelem és szállítás, raktározás terén tevékenykedő vállalatok üzleti helyzete 2009-ben kifejezetten recessziósnak

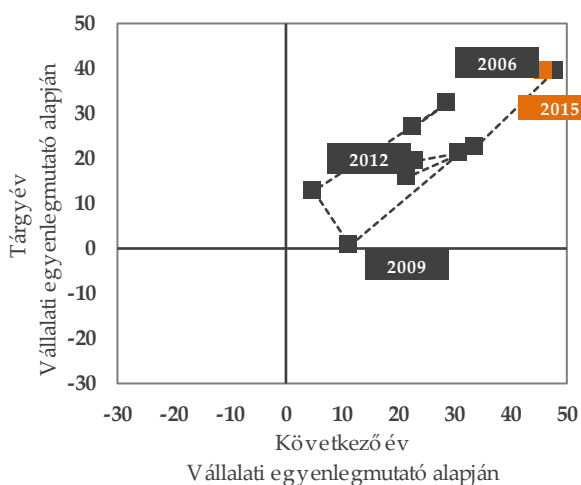

volt tekinthető. 2011-ben javult a helyzetük, majd 2012-ben kicsit romlott, a 2013-as évben azonban már rég nem látott optimizmussal tekintettek a következő évre. 2014-ben a kereskedelmi vállalatok üzleti klímája nagy mértékű javuláson esett át, azonban ez a logisztika ágazatát illetően már nem volt elmondható, a szállítványozó vállalatok körében csak szerényebb, de pozitív változás történt. A legfrissebb adatok szerint a kereskedelmi és a szállítványozási cégek üzleti klímája is javult.

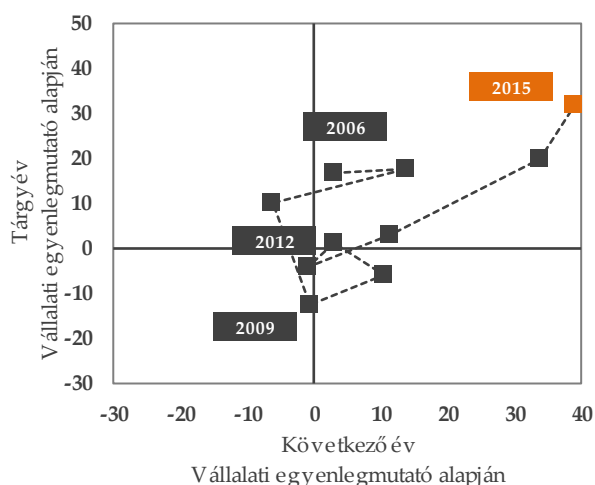
- Az építőipari vállalatok egészen más utat jártak be az elmúlt években: már 2006-ban is romló üzleti várakozásokkal voltak jellemezhetőek, ami 2008-ra recesszióba fordult. A többi gazdasági ággal ellenében még 2010-ben sem jelentős a szereplők optimizmusa, továbbra is borúlátóan tekintenek a jövőre. A 2013-as év viszont számukra hozta a legnagyobb változást, ekkor már jelenlegi és jövőbeli helyzetüket is optimistán ítélték meg. 2014-ben üzleti környezetük tovább javult, aminek köszönhetően az kedvezőbbé is vált a logisztikai cégek üzleti körülményeihez képest. 2015-re nem történt érdemi változás az építőipari vállalatok üzleti klímájában.

2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként

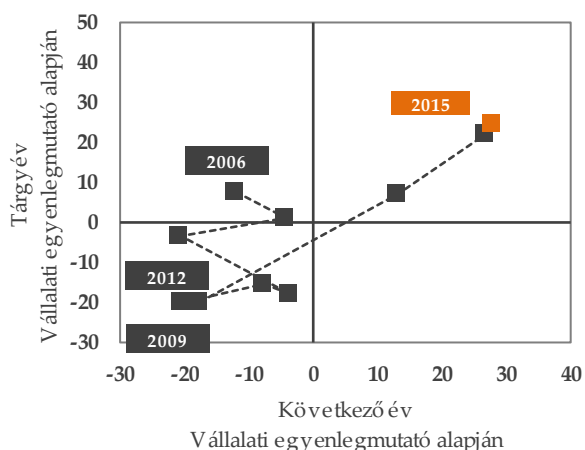
Ipar

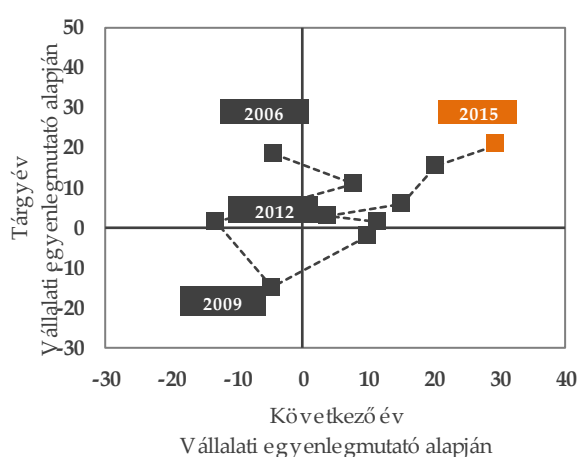
Kereskedelem

Építőipar

Logisztika

Egyenlegmutató		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
		n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Logisztika	Tárgyév	303	-2,0	275	11,4	269	2,9	281	5,9	301	15,2	324	20,6
	Várakozások	242	10,0	215	1,5	212	3,9	229	15,1	266	20,2	284	29,5
Ipar	Tárgyév	2118	21,0	2335	19,4	2217	15,8	2252	22,4	2236	39,5	2123	39,2
	Várakozások	1846	30,8	1959	23,1	1867	21,9	1927	33,8	1968	47,9	1884	46,1
Építőipar	Tárgyév	794	-15,4	716	-20,0	730	-19,9	752	7,0	703	21,9	800	24,6
	Várakozások	606	-7,6	555	-20,3	537	-17,4	577	13,2	580	26,7	688	27,9
Kereskedelem	Tárgyév	1639	-5,9	1561	3,1	1481	-4,0	1317	2,9	1373	19,8	1433	31,8
	Várakozások	1405	10,4	1277	1,3	1248	-1,0	1559	11,5	1559	33,7	1583	39,0

Forrás: NGM-GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó

vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

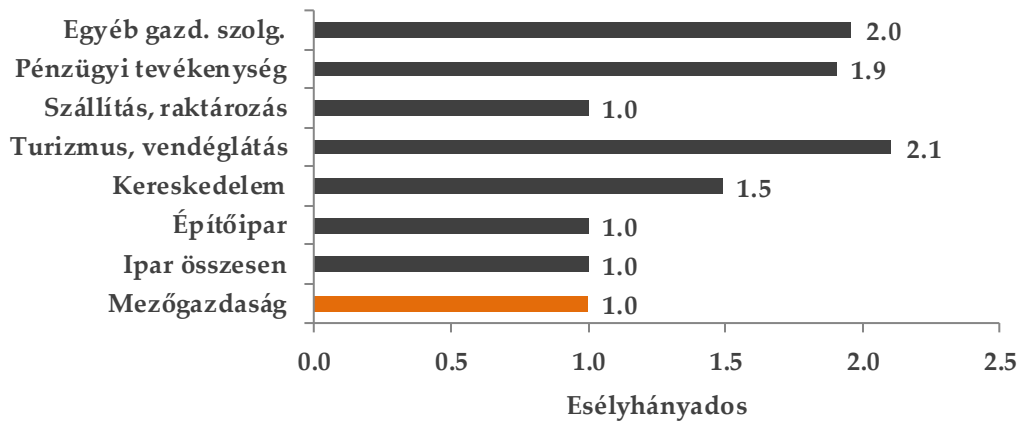
2.2 Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői

Milyen vállalati körökre jellemző leginkább az üzleti optimizmus? Mik az optimizmus legfőbb meghatározói? Az alábbiakban exportra és gazdasági tevékenységre, a vállalatméretre, a tulajdonosi háttérre és a földrajzi régióra vonatkozó vállalati jellemzők figyelembe vételével keressük a választ ezekre kérdésekre. A becslések során logisztikus regresszió módszerét alkalmaztuk²⁹.

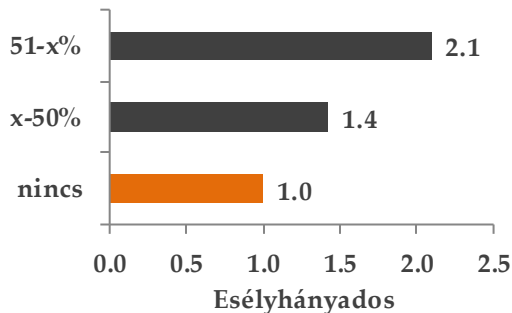
- A gazdasági ágakat tekintve elmondható, hogy az idegenforgalom, vendéglátás (2,1), az egyéb gazdasági szolgáltatások (2), a pénzügyi tevékenység (1,9) és a kereskedelem (1,5) területein nagyobb eséllyel találunk optimista üzleti várakozásokat megfogalmazó vállalatokat, mint a többi szektorban.
- A 10 fő fölötti vállalatok kisebb eséllyel fogalmazznak meg optimista várakozásokat 2016 első félévére – a 10 és 19 fő közötti, illetve a 20 és 49 fő közötti vállalkozások között 0,5-ször, az 50 és 249 fő közötti vállalatok, valamint a 250 fő fölötti cégek körében pedig 0,6-szor kisebb eséllyel találunk optimista várakozásokat, mint az ezeknél kisebb vállalatok között.
- A tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatok másfélszer nagyobb eséllyel tekintenek pozitívan a jövőre, mint a tisztán hazai kézben álló cégek és a vegyes tulajdonú vállalkozások.
- Minél nagyobb az export részaránya az árbevételben, annál nagyobb eséllyel fogalmazznak meg a vállalatok optimista várakozást. A döntően exportra dolgozó vállalatok 2,1-szer, a exporttevékenységet is folytató vállalatok 1,4-szer nagyobb eséllyel várják az üzleti helyzetük javulását, mint a nem exportáló vállalatok.
- A Közép-dunántúli (1,4) vállalatok nagyobb eséllyel, a Dél-dunántúli (0,8) vállalatok kisebb eséllyel várják üzleti környezetük javulását 2016 első félévében, mint a többi régióban működő cégek.

²⁹ A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója az optimista üzleti várakozások fennállása volt. A modell paramétereit az M3.1. táblázatban kerülnek bemutatásra.

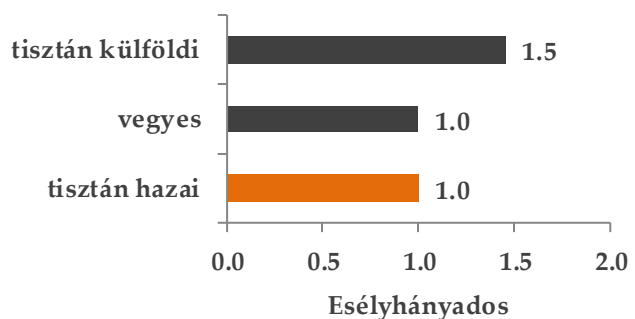
2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint

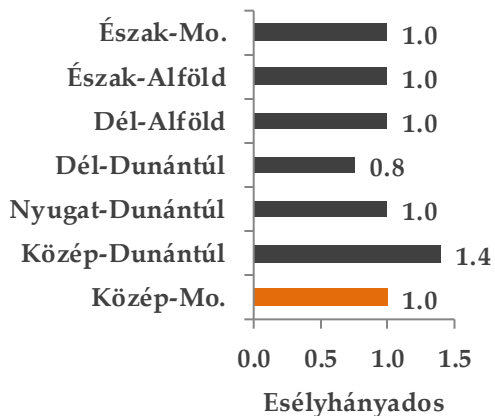
Export tevékenység szerint

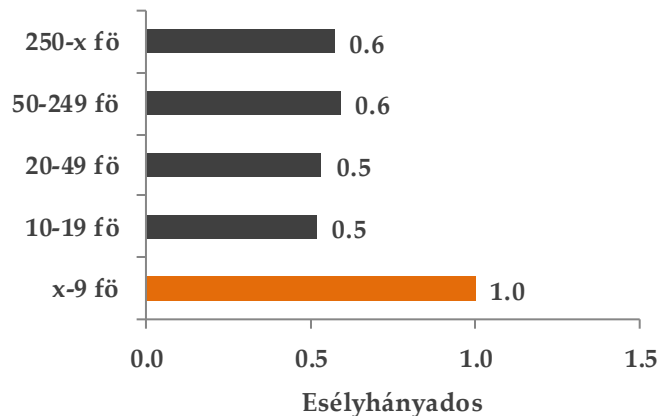
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

Forrás: NMH, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre (n=6545)

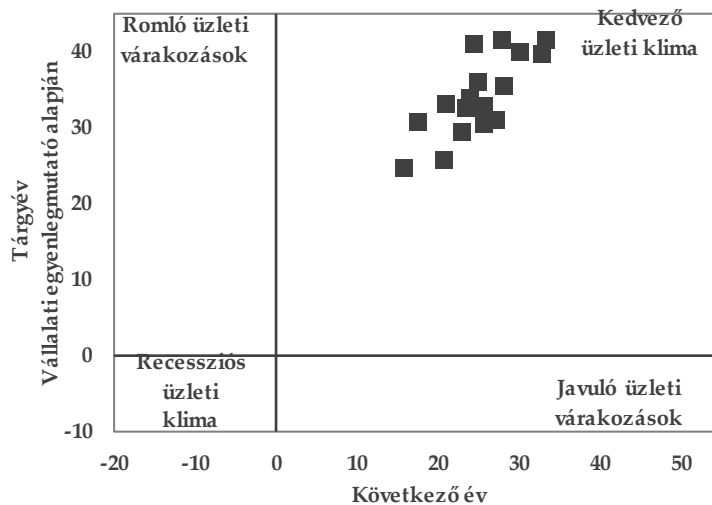
A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon esélyhányadosok értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referencia csoportnak a sárgával kiemelt jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban az optimizmus nem tér el a referencia csoporttól.

2.3. Területi egyenlőtlenségek

Az üzleti helyzet megítélésében korábban tapasztalt területi egyenlőtlenségek mérséklődtek, 2015-ben is minden megyében kedvező üzleti klímát mérhettünk. A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet mérő egyenlegmutatók Győr-Moson-Sopron (53 és 47 pont) és Komárom-Esztergom megyékben (49 és 41 pont) a legmagasabb, illetve Bács-Kiskun megyében (25 és 16 pont) a legalacsonyabb.

2.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei – megyei bontásban

Az egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek száz-as skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató – 100 és +100 közötti értékeket vehet fel. – 100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Ezért egy pontnyi elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

Forrás: NGM, GVI2015 Vállalati egyenlegmutató alapján

Egyenlegmutató	Várakozások	
	Tárgyév pont	Várakozások pont
Győr-Moson-Sopron	53,0	46,6
Komárom-Esztergom	49,2	41,2
Veszprém	45,1	36,2
Zala	41,3	33,6
Vas	39,6	33,2
Pest	39,9	30,3
Békés	35,4	28,3
Budapest	41,3	28,1
Somogy	30,9	27,4
Tolna	30,2	26,0
Heves	32,8	26,0
Fejér	36,0	25,1
Csongrád	41,0	24,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	33,8	24,1
Jász-Nagykun-Szolnok	32,3	23,6
Nógrád	29,2	23,1
Baranya	32,9	21,2
Hajdú-Bihar	25,6	21,0
Borsod-Abaúj-Zemplén	30,6	17,7
Bács-Kiskun	24,5	16,1

Forrás: NMH, GVI 2015

3. 2016-ban várható munkaerő-kereslet

Jelen fejezetben a 2016-ban várható munkaerő-keresletet mutatjuk be. Először a vállalati egyenlegmutatók segítségével ragadjuk meg a foglalkoztatás jövő évi alakulását. Itt a munkaerő-keresletet nem az egyén, hanem a vállalat oldaláról közelítjük meg, azaz nem a létszámmozgások mértéke, hanem csupán a létszámbővítési és létszámcsökkentési tervek kerülnek bemutatásra. Részletesebben a foglalkoztatási egyenlegmutató a vállalatok foglalkoztatási súlyát figyelembe véve azt fejezi ki, hogy a létszámbővítéssel vagy létszámcsökkentéssel bíró vállalatok vannak-e többségben, illetve, hogy mekkora ennek mértéke. Az egyenlegmutató tehát a legegyszerűbb megközelítése az alkalmazotti létszám változásának megragadására, azonban nem tükrözi a létszámbővülés és -csökkenés mértékét. Elméletben tehát az is előfordulhat, hogy az egyenlegmutató mértéke pozitív, mégis csökken a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma. Az egyenlegmutató annak hátrányai ellenére egyszerű formában arról tudósít, hogy a vállalatok, az üzleti klímával összefüggésben, mennyire tekintenek optimistán a következő évre.

A második alfejezetben bemutatjuk a foglalkoztatás várható alakulását, figyelembe véve a munkahely megszűnés és teremtés egyenlegét. Azaz ebben a megközelítésben a munkavállaló áll a vizsgálat középpontjában. Elemzéseinkben megkülönböztetjük a nyers vállalati várakozásokat, illetve a GVI korrekciós modelljének eredményeit.

Az alábbi tábla vázlatosan összefoglalja a használt megközelítések előnyeit és hátrányait.

3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok

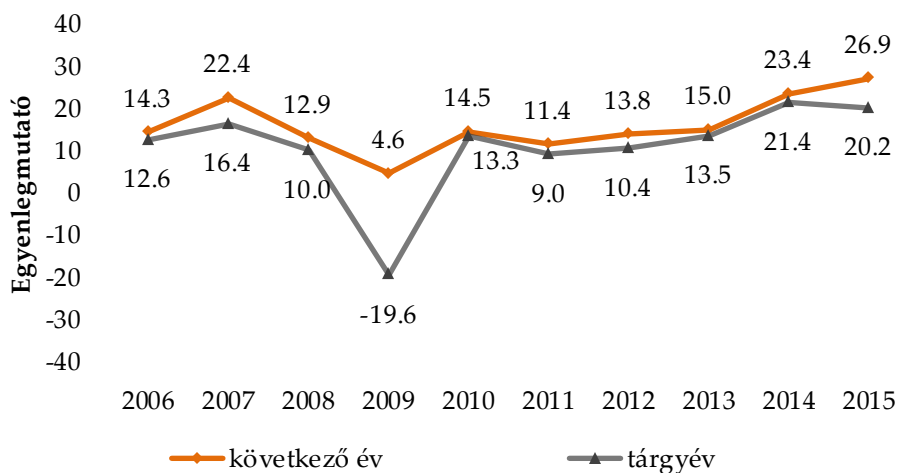
	Előnyök	Hátrányok
Vállalati egyenlegmutató	Egyszerű mutató, amit inkább tendenciájában érdemes értelmezni.	Óvatosan kell értelmezni, hiszen előfordulhat, hogy a pozitív előjelű egyenlegmutató ellenére a foglalkoztatott összlétszám csökken.
Vállalati nyers várakozások	Elméletileg pontosabban fejezi ki a foglalkoztatás várható alakulását, mint a létszámmutató	A vállalati nyers várakozások a korábbi évek tapasztalati szerint túlzóan optimisták.
GVI becslés	Korrigálja a nyers vállalati várakozásokat, így általuk reálisabb képet kapunk a foglalkoztatás várható létszámalakulásáról	Nem kezeli a zöld mezős munkahelyteremtő beruházásokat és a vállalati kivonulásokat („entry” és „exit”)

3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján

Továbbra is enyhén pozitív létszámfelvételi szándékkal jellemezhető a magyar versenyszféra következő évi várakozása. 2015-ben 20 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette, ugyanez az arány 2014-ban 21 százalékpont volt. A korábbi évek tendenciáit vizsgálva látható, hogy a gazdasági válság 2009-es mélypontja óta, most először alakult ki olyan gazdasági helyzet, amiben a következő évre vonatkozó egyenlegmutató jelentősen felülmúlná a tárgyévi létszámbővülést. Az alábbi ábrán 2006-tól követhető a tárgyévi és következő évre vonatkozó foglalkoztatási egyenlegmutatók értékeinek változása

A 2016-os évre a vállalati egyenlegmutató 27 pontos értéket vesz fel – 27 százalékpontos többségen vannak létszámbővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkel szemben. Jövőre tehát több vállalatnál várható létszámfelvétel, mint idén. A jelenség megfelel a korábbi évek tapasztalatainak, amikor a vállalatok enyhén optimista várakozásokat fogalmaznak meg, amiknek csak egy része fog teljesülni (grafikusan a 3.1.1. ábrán a narancssárga vonal a szürke fölött halad).

3.1.1. ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató

Egyenlegmutató	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	7151	-19,6	7073	13,3	7082	9,0	6736	10,4	6981	13,5	6755	21,4	6710	20,2
Várakozások	7144	4,6	6996	14,5	6965	11,4	6741	13,8	7013	15,0	5723	23,4	5316	26,9

Forrás: NGM, GVI 2009-2015

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százasként vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámmövelő és létszámcsökkentő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és $+100$ -at akkor, ha minden cég létszámbővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Ábraértelmezés: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg. Szaggatott vonallal kerültek megjelenítésre az adott évre vonatkozó tényadatok és folytonos vonallal az adott évben, a következő évre megfogalmazott tervek, várakozások.

Példa: 2008-ban a tárgyévi egyenlegmutató értéke 12,9 pont. ez azt jelenti, hogy közel 13 százalékpontos többségben voltak a létszámcsökkentő vállalatokkal szemben a létszámbővítők.

Komárom-Esztergom (29,5 pont) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (25,9 pont) megyékben bizonyultak legoptimistábbak a vállalatok, a 2016-ra vonatkozó egyenlegmutató értéke ezekben a térségekben a legmagasabb. Velük szemben Fejér megyében (5,5 pont) és Budapest (0,7 pont) a legrosszabbak a létszámmozgásokkal kapcsolatos várakozások, de ezzel együtt is minden megyében pozitív a mutató értéke.

3.1.2. tábla: Foglalkoztatási várakozások 2016 – vállalati egyenlegmutató

	Egyenlegmutató	
	<i>n</i>	<i>pont</i>
Komárom-Esztergom megye	278	29,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	263	25,9
Nógrád megye	228	24,1
Heves megye	301	23,3
Győr-Moson-Sopron megye	304	22,0
Csongrád megye	333	21,6
Vas megye	236	21,2
Pest megye	647	21,2
Veszprém megye	291	20,6
Zala megye	289	19,4
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	552	19,0
Baranya megye	309	17,8
Békés megye	221	17,6
Bács-Kiskun megye	278	16,9
Jász-Nagykun-Szolnok megye	283	16,6
Hajdú-Bihar megye	362	16,6
Somogy megye	268	13,8
Tolna megye	247	11,7
Fejér megye	345	5,5
Budapest	1025	,7

Forrás: NGM, GVI 2015

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkenő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és $+100$ -at akkor, ha minden cég létszámbővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Létszámnövelő vállalatok jellegzetességei

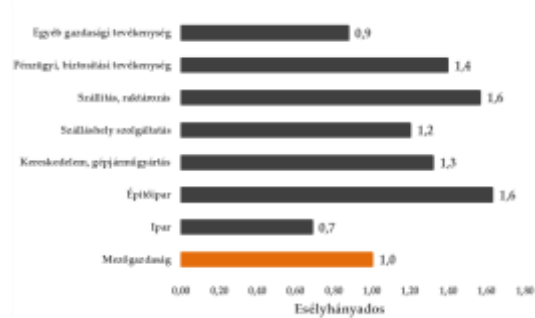
Milyen vállalati körökre jellemző leginkább a létszámnövekedés? Mik az létszámbővülés legfőbb meghatározói? Az alábbiakban export és gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér szerinti regressziós elemzéssel keressük a választ ezekre kérdésekre.³⁰

- Az építőipar és a szállítás-raktározás területein tevékenykedő vállalati körökre jellemző leginkább a létszámbővülés.
- A külföldi tulajdonhányad alapján nincs jelentős különbség a vállalatok létszám növelési terveiben.

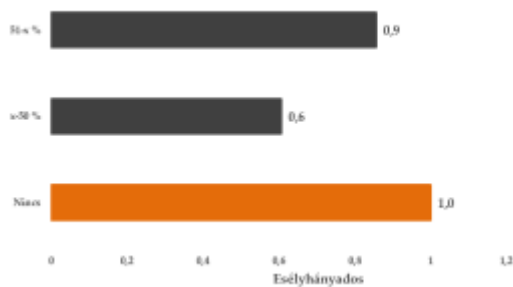
³⁰ A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója a létszámnövekedésre vonatkozó előrejelzés fennállása volt. A modell paraméterei az M3.2. táblázatban kerülnek bemutatásra.

- A 0-9 fős vállalatok növelik legnagyobb eséllyel létszámukat, az ennél nagyobb vállalatok között azonban a mérettel nő a létszámfelvételt tervezők aránya.
- Export tevékenység alapján nincsen jelentős különbség, a 1-50% közötti arányban exportálók jelentéktelen mértékkel maradnak el a másik két kategóriától.

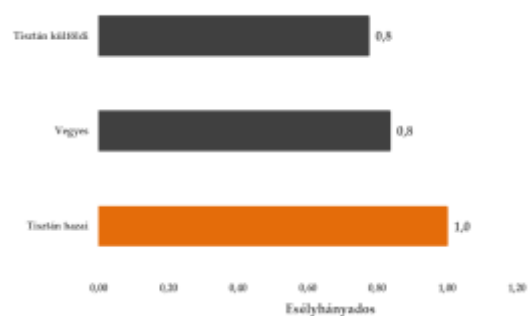
3.1.3. ábra: A létszám-növekedési várakozások összetevői

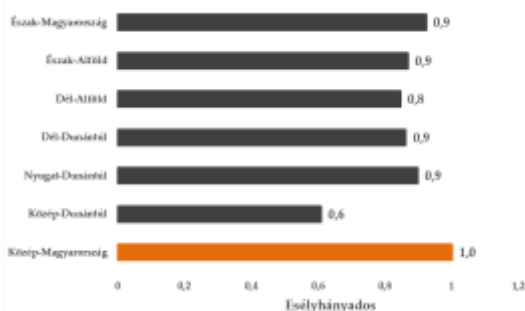
Export tevékenység szerint

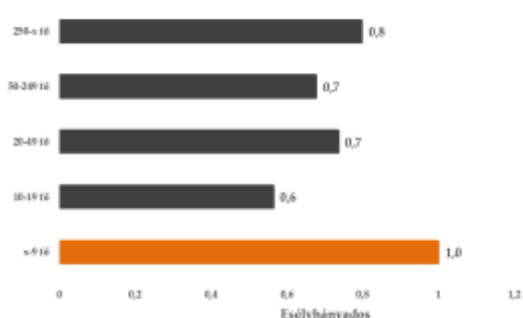
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

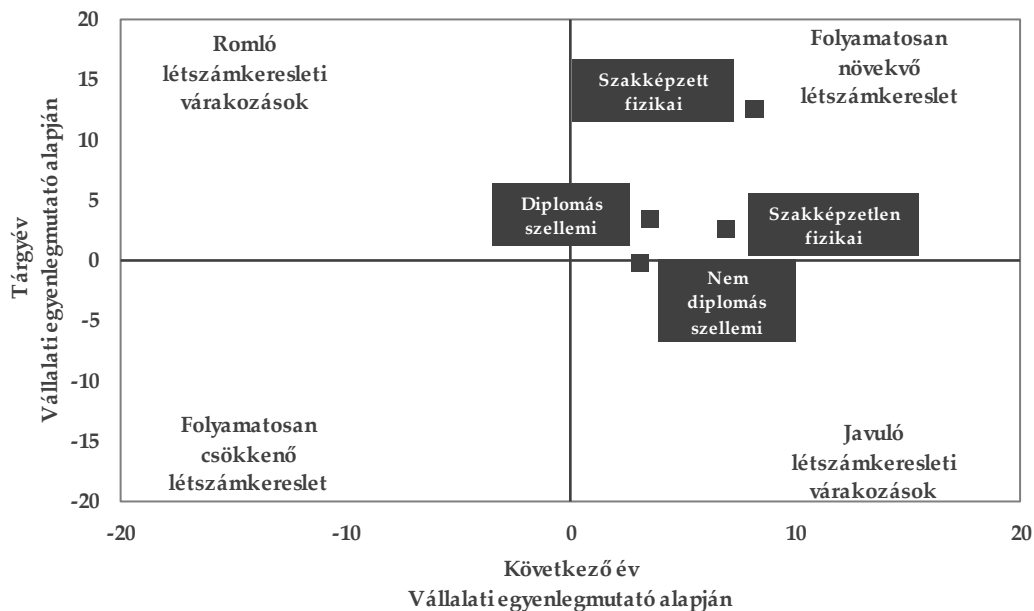
Forrás: NGM, GVI: Röviztávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre (n=6664)

A modelltől: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon esélyhányadosok értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referencia csoportnak a sárgával kiemelt jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban az optimizmus nem tér el a referencia csoporttól.

A foglalkoztatási egyenlegmutatók szerint a szakképzett és a szakképzetlen fizikai, illetve a diplomás szellemi munkakörök is folyamatosan bővülő létszámkereslettel jellemezhetőek – ezen csoportokban 2015-ben is több vállalat bővítette létszámát, mint csökkentette, illetve ez igaz a 2016-os évre vonatkozó várakozásokra is. A tárgyévi és következő évi növekedés mértéke azonban eltérő az egyes csoportokban. A szakképzetlen fizikai és nem-diplomás szellemi munkakörök esetében a következő évben csökken, a szakképzett fizikai és diplomás szellemi munkakörök esetében nagyjából állandó marad a növekedés mértéke. A nem diplomás szellemi foglalkoztatottak, a korábbi évektől eltérően, 2016-ban várhatóan létszám csökkenéssel szembesülhetnek – az egyenlegmutató értéke enyhe létszámnövekedést mutat a tárgyévben és stagnálást / enyhe létszám csökkenést prognosztizál a következő évre.

3.1.4. ábra: Munkaerő-kereslet foglalkoztatási csoportonként 2015-2016

Egyenlegmutató	Szakképzetlen fizikai pont	Szakképzett fizikai pont	Nem diplomás szellemi pont	Diplomás szellemi pont
Tárgyév	3,6	8,2	3,2	7,0
Várakozások	3,2	12,4	-0,3	2,4

Forrás: NGM, GVI 2015

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános a foglalkoztatási egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Folyamatosan növekvő létszámkereslet”, amikor többségben vannak, mind a 2015-ben, mind a 2016-ban létszámukat bővítő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások kedvezőtlenek, azaz mindkét évben létszámcsökkenésre lehet számítani. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli

3.2. Létszámvárakozások 2016-ra

Az alábbiakban, először bemutatjuk a foglalkoztatást prognosztizáló GVI modell néhány alapvetését, ami részletesen az M1. mellékletben tekinthető át, majd ezt követően ismertetjük a előrejelzésünket a 2016. évre.

Röviden a létszámvárakozások becsléséről

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

3.2.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve			
	2011	2012	2013	2014
Vállalatokszáma (darab)	1918	1943	1932	1977
Vállalati várakozás (fő)	264827	273250	254324	247234
Tény (fő)	261787	267982	252075	247143
Várakozás és tény különbség (%)	-1,2	-1,9	-0,9	0,0

Forrás: NMH, GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011, 2012, 2013, 2014) – speciális minta

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszám előrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.

A MKIK GVI modelljének célja a NGM-GVI Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| < |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

- Zöld mezős beruházások („entry”)
- Vállalati kivonulások („exit”)

Az becslésre alkalmazott modell az alábbi képlettel írható le.

A modell egyenlete és együtthatói:

$$E(K_t | V_{i,t}, SZJ_{i,t}) = \beta_0 + \sum_{v=1}^j \beta_v VJ_{v,t} + \sum_{v=j+2}^{j+k} \beta_v SZJ_{v,t} + \sum_{v=j+k+1}^{j+k+l} \beta_v I_{v,t} \quad (2)$$

ahol VJ_i a várakozások jellemzői:

Becslés iránya

Becslés mértéke

SZJ_i pedig a vállalati jellemzők:

Gazdasági ág

Export

Környezet

Létszám

Tulajdonosi háttér

Fizikai arány

Beruházás

I_i pedig az előző csoporokon belüli vagy azok közötti interakciók:

Becslés iránya * Becslés mértéke

Környezet * Becslés mértéke

Beruházás * Fizikai arány

Környezet * Fizikaiarány

t pedig az idő, aminek a becslés során felhasznált értékei: 2011, 2012, 2013, 2014

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható a következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1|x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

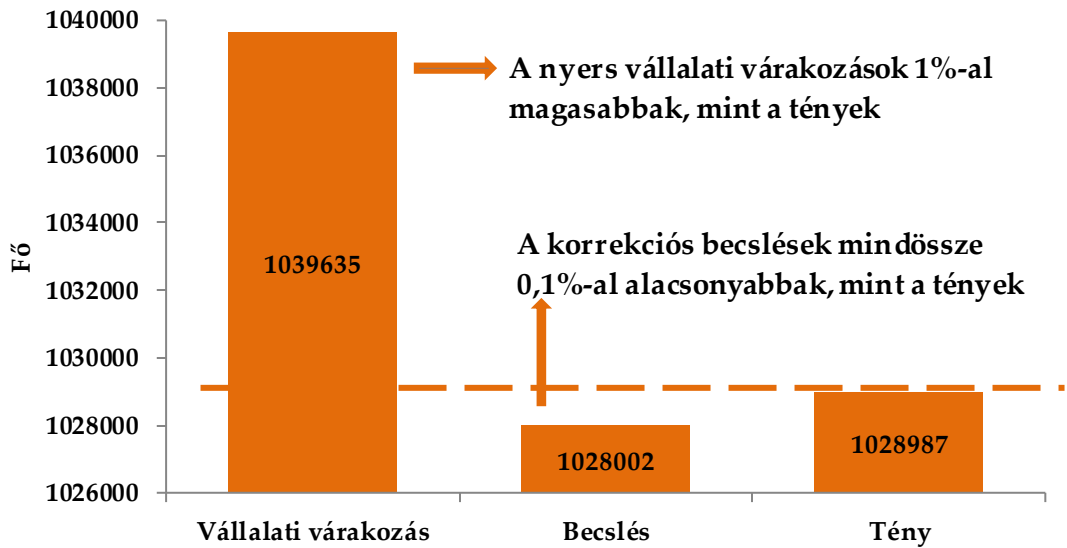
ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

A korrigált becslések pontosabb képet adtak a várható létszámfolyamatokról, mint a nyers vállalati várakozások - mind az négy vizsgált év adatait figyelembe véve, hogy amíg a nyers várakozások és tények között 1 százalékpontos különbség, addig becslések és tények között 0,1 százalékpontos különbség tapasztalható.

3.2.2. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2014

Forrás: NMH, GVI Rövidtávú-Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011, 2012, 2013, 2014) – speciális minta

Elmondható továbbá, hogy a tények és becslések közötti különbség minden vizsgált évben kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb” hozni a tényeket és várakozásokat.

3.2.3. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

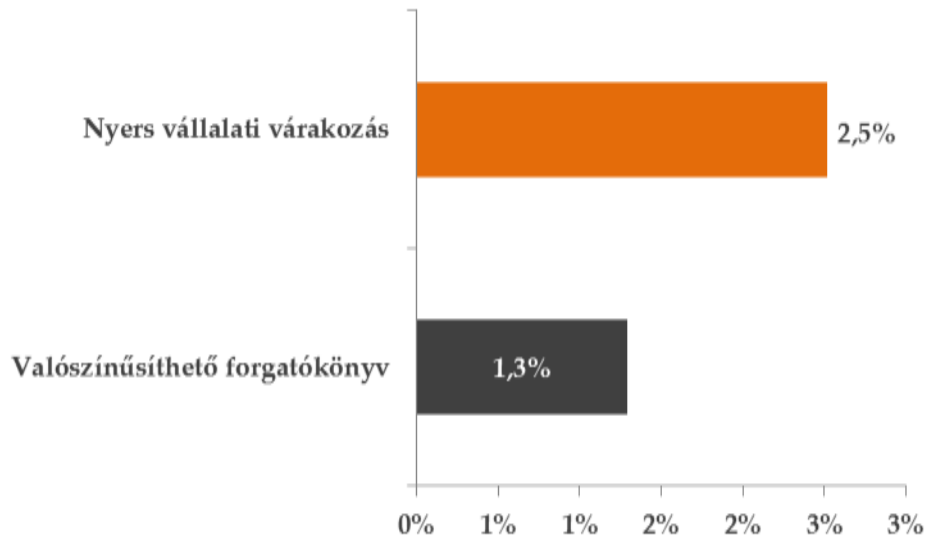
	A várakozás megfogalmazásának éve			
	2011	2013	2013	2014
Elemszám (darab)	1873	1942	1932	1977
Vállalati várakozás (fő)	264827	273250	254324	247234
Tény (fő)	261787	267982	252075	247143
Várakozás és tény különbség (%)	-1,15	-1,95	-0,89	-0,04
Becsült létszám (fő)	261392	269501	251229	245878
Várakozás és becslés különbsége (%)	-1,31	-1,38	-1,22	-0,55
Tény és becslés különbsége (%)	-0,15	0,57	-0,34	-0,51

Forrás: NMH, GVI Rövidtávú-Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011, 2012, 2013, 2014) – speciális minta

Előrejelzés

Az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válaszai alapján 2,52 százalékpontos növekedés várható a foglalkoztatásban, amivel szemben – a GVI korrekciója szerint – inkább 1,3 százalékpontos növekedés valószínűsíthető.

3.2.4. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2016-ban

Forrás: NGM, GVI (n=2008)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált becslés szerint az építőiparban 2,9 százalékponttal, az iparban 4,7 százalékponttal, a mezőgazdaságban pedig 1,7 százalékponttal csökkenhet az alkalmazásban állók száma. Ezzel szemben a többi gazdasági ágban növekedés valószínűsíthető, leginkább a kereskedelem területén, ahol 5,6 százalékpontos növekedést prognosztizálunk. Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a kereskedelem terén a legkedvezőbbek a nyers vállalati várakozások.

3.2.5. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2016-ban – gazdasági ágak szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Mezőgazdaság	0,35% pont	-1,72% pont
Ipar	1,37% pont	-4,67% pont
Építőipar	1,36% pont	-2,85% pont
Kereskedelem	3,76% pont	5,61% pont
Gazdasági szolgáltatás	2,84% pont	1,85% pont
Versenyszféra egésze	2,52% pont	1,29% pont

Forrás: NGM, GVI 2015 (n=2008)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált előrejelzésünk szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben 2,7 százalékpontos növekedést valószínűsítünk 2016-ban.

3.2.6. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2016-ban – exporttevékenység szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Döntően nem exportra dolgozó	1,23% pont	0,05% pont
Döntően exportra dolgozó	4,0% pont	2,74% pont
Versenyszféra egésze	2,52% pont	1,29% pont

Forrás: NGM, GVI 2016 (n=2008)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

4. A foglalkoztatás jellemzői

Ebben a fejezetben bemutatjuk a vállalkozások által alkalmazott munkaerő egyes típusaira jellemző tendenciákat. Ezek az alcsoportok sokszor jelentősen eltérő jellemzőkkel bírnak, mint a teljes hazai munkaerő-állomány általában. Az alcsoportok elkülönített vizsgálata nem csak a munkaerő-piaci folyamatok alaposabb megértéséhez szükséges, hanem azért is, mert ezek a csoportok jelentősen eltérhetnek egymástól abban a tekintetben, hogy jellemzően milyen társadalmi csoportok tagjaiból állnak össze, vagy hogy mely gazdasági ágazatokba tartozó cégekhez kapcsolható inkább az adott foglalkoztatási forma. Így egy-egy foglalkoztatási forma helyzete utal a hozzá kapcsolható cégek és munkavállalók helyzetére is, és fontos információt jelent munkaerő-piaci intézkedések megalapozásához.

Az első alfejezet a nem teljes munkaidőben alkalmazottakkal foglalkozik, a második a határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztatottakkal, a harmadik a vállalatok által foglalkoztatott külföldi állampolgárságú munkavállalókkal. A negyedik alfejezetben megvizsgáljuk, hogy hogyan alakult a pályakezdekők foglalkoztatása. Az ötödik alfejezet az egyszerűsített foglalkoztatást, a hatodik pedig a kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatokat járja körül.

Mind a hat alfejezetben bemutatjuk, hogy az elmúlt években hogyan változott a vállalatok aránya, amelyek egy adott munkaerő-piaci csoport képviselőit alkalmazták, vagy a következő évben alkalmazni tervezik. Ezután bemutatjuk az adott foglalkoztatási formát jellemző területi egyenlőtlenségeket megyei bontásban.

Főbb megállapítások

A részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztató vállalatok aránya 2015-ben stagnált az előző évihez képest: 68,5 százalék volt e cégek aránya a 2006 óta zajló enyhe növekedés, majd a tavalyi csökkenés után. A gazdaságilag fejletlenebb megyék esetében általában magasabb a részmunkaidős foglalkoztatást tervező vállalatok aránya, a legmagasabb értékeket Csongrád, Bács-Kiskun és Békés megyében figyelhetjük meg, míg a legkisebb arányban Budapesten és Fejér megyében terveznek jövőre részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni.

A határozott időre szóló foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya a tavalyi visszaesés után visszaállt az azt megelőző szintre: 2015-ben a cégek 30 százaléka foglalkoztatott határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót. A 2016-ra vonatkozó határozott időre szóló foglalkoztatási tervek területi eloszlása változott tavaly óta: míg 2014-ben Békés és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében figyelhetjük meg a legmagasabb arányokat, addig 2015-ben Jász-Nagykun-Szolnok és Komárom-Esztergom megyében. A legalacsonyabb arányt továbbra is Budapesten találjuk.

A külföldieket alkalmazó vállalatok aránya folyamatosan csökken 2009 óta, jelenleg 22 százalék. Ez a szám várhatóan tovább fog csökkenni: 2016-ban ugyanis a vállalatoknak már csupán 20 százaléka tervez külföldi munkaerőt alkalmazni. E

cégek aránya kiemelkedően magas (68%) Komárom-Esztergom megyében, míg a legalacsonyabb (9% körüli) Tolna és Hajdú-Bihar megyében.

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya hosszú évek stagnálását követően 2015-ben jelentősen emelkedett, a tavalyi 42-ről 46 százalékra, ami 2008 óta a legmagasabb arány. Kisebb mértékben ugyan, de a jövőre vonatkozó foglalkoztatási tervek is nőttek tavalyhoz képest: a tavalyi 36 százalék után idén a cégek 38 százaléka jelezte, hogy pályakezdőt foglalkoztatna jövőre. Ez utóbbi arány Komárom-Esztergom megyében (61%) a legmagasabb, és Budapesten (24%) a legalacsonyabb.

Az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya szintén növekedett tavalyhoz képest: 2014-ben 12 százalék volt az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya, 2015-ben már 14 százalék. A következő évre ilyen módon foglalkoztatni tervező vállalatok aránya a tavalyi csökkenés után visszaállt a 2013-as körüli szintre, 13 százalékra. A legmagasabb arányokat Csongrád (27%), Heves (25%) és Nógrád (22 %) megyében figyelhetjük meg, míg a legalacsonyabb arányokat Budapesten (5%), Tolna megyében (6%) és Bács-Kiskun megyében (6%) találjuk.

A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya lényegében idén sem mozdult ki a 2009 óta tartó stagnálásból: a tavalyi átmeneti növekedés ideiglenesnek bizonyult, és az arány idénre ismét 12 százalékra csökkent. Jövőre a cégek 10 százaléka tervez ilyen módon foglalkoztatni munkavállalókat, ami lényegében megegyezik a tavalyi mutatóval (11%). Ez utóbbi arány kiemelkedően magas Komárom-Esztergom megyében (51%), és kiemelkedően alacsony Budapesten (3%) és Tolna megyében (3%).

4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás

A nem teljes munkaidőben való foglalkoztatás elterjedtsége Magyarországon 2006 és 2012 között enyhe mértékben, de folyamatosan növekedett az Eurostat adatai szerint, azonban 2013-ban megfordult ez a tendencia³¹. 2014-ben az alkalmazottak 6,4 százalékát foglalkoztatták ilyen formában, ami az Európai Unió 28 tagállama között a negyedik legalacsonyabb érték volt. Bulgáriában, Horvátországban és Szlovákiában találhattunk a magyar adatoknál alacsonyabb értéket 2014-ben.

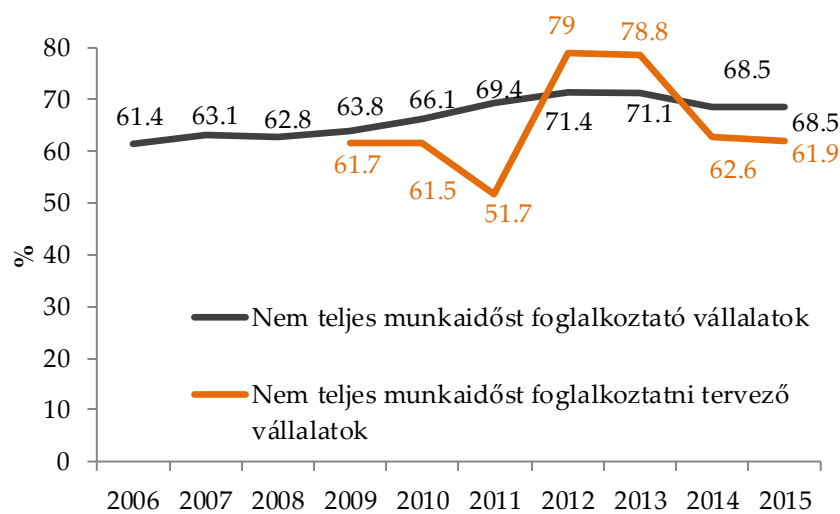
A Prognózis felvétel korábbi éveinek eredményei alapján megállapítható, hogy a nagyobb vállalatok körében gyakoribb a részmunkaidősök foglalkoztatása, valamint gazdasági ágak szerint a mezőgazdaság, a vendéglátás és turizmus valamint a pénzügy területén működő vállalatokra jellemző leginkább, hogy nem teljes munkaidőben foglalkoztatott alkalmazottaik is vannak, legkevésbé pedig az építőiparra.

³¹<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00159&plugin=1>

Tavaly fordult elő először a felvétel története alatt, hogy csökkent azon vállalatok aránya, amelyek foglalkoztatnak részmunkaidős alkalmazottat: akkor 2013-hoz képest több, mint 2 százalékponttal csökkent e vállalatok aránya. 2015-ben azonban a csökkenés nem folytatódott, hanem stagnálás követte: az arány jelenleg a tavalyival megegyező szinten, 69 százalékon áll.

Az idén megkérdezett cégek 62 százaléka tervezi részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni 2016-ban; ez egyszázalékos csökkenés a tavalyi várakozásokhoz képest. Az arány 2012-2013-as drasztikus, 80 százalékos szint közelébe történő emelkedése tehát átmenetinek bizonyult.

4.1.1. ábra: A nem teljes foglalkoztatást leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nem teljes munkaidőst foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév (%)	61,4	63,1	62,8	63,8	66,1	69,4	71,4	71,1	68,5	68,5
Esetszám (n)	6046	7247	7245	7151	7109	7130	6755	7006	6960	6931
Nem teljes munkaidőst alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)				61,7	61,5	51,7	79,0	78,5	62,6	61,9
Esetszám (n)				7151	7054	8856	5125	5375	6942	6924

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2016-os évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott részmunkaidős alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

Budapesten kiemelkedően alacsony (40%) azon vállalatok aránya, amelyek terveznek részmunkaidős foglalkoztatást 2016-ban; a fővárost Fejér megye (61%) és Borsod-Abaúj-Zemplén (65%) valamint Pest megye (65%) követi. A kiemelkedően magas értékeket az ország alföldi megyéiben találjuk, Csongrád (83%), Bács-Kiskun (82%), Békés (79%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (77%) megyében. Általánosságban látható, hogy a fentebb felsorolt kiugróbb adatokat (főleg Budapestet) leszámítva nincs nagy területi szórás az arányt illetően: az ország megyéinek többségében a részmunkaidőben foglalkoztatni tervező vállalatok aránya 70-75 százalék körül alakul.

4.1.2. táblázat: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1002	39,9%
Baranya	340	72,6%
Bács-Kiskun	285	81,5%
Békés	202	79,7%
Borsod-Abaúj-Zemplén	541	64,6%
Csongrád	323	82,7%
Fejér	343	61,4%
Győr-Moson-Sopron	300	77,1%
Hajdú-Bihar	355	74,0%
Heves	296	70,9%
Komárom-Esztergom	258	73,6%
Nógrád	215	73,2%
Pest	649	64,8%
Somogy	234	71,7%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	259	77,2%
Jász-Nagykun-Szolnok	277	74,5%
Tolna	246	68,8%
Vas	231	76,0%
Veszprém	292	69,2%
Zala	276	72,5%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2016-ban a vállalatok hány százaléka tervez részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2016. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.2. Határozott idejű foglalkoztatás

Az eddigi évek tapasztalatai alapján elmondható, hogy a határozott idejű foglalkoztatás ágazatok szerint leginkább az ipar, a vendéglátás, a mezőgazdaság és az építőipar területén gyakori, míg a pénzügyi területen működő cégek körében ritka. Földrajzi szempontból az észak-alföldi és dél-alföldi cégek körében tekinthető leggyakoribbnak a határozott idejű foglalkoztatás, és a cégek méretével is együtt nő annak valószínűsége, hogy foglalkoztatnak határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót.

A határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya 2013 óta 29 százalék körül stagnál. A következő évben határozott idejű foglalkoztatást tervező vállalatok aránya idén 26 százalék, ami a tavalyi erős visszaeséshez mérten (34 százalékról 24 százalékra) csupán enyhe javulásnak mondható.

4.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév (%)	41,4	40,2	42,1	37,4	38,1	33,6	35,8	29,5	28,6	29,5
Esetszám (n)	6046	7247	7245	7151	7107	7128	6744	6988	6866	6046
Határozott idejű foglalkoztatást tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)				34,6	31,9	39,4	40,4	34,2	23,9	26,2
Esetszám (n)				7151	7048	4429	4625	4665	6845	6823

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2016-os évről

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

A 2016-ban határozott időre szóló foglalkoztatást tervező vállalatok aránya Jász-Nagykun-Szolnok (46%), Komárom-Esztergom (46%) és Csongrád (46%) megyében a legmagasabb. Budapesten kiugróan alacsonynak mondható (11%) ez az arány, ezt Tolna (15%) és Baranya (19%) megye követi.

4.2.2. táblázat: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1002	10,8%
Baranya	339	18,8%
Bács-Kiskun	273	30,0%
Békés	195	40,7%
Borsod-Abaúj-Zemplén	535	39,5%
Csongrád	312	45,5%
Fejér	342	25,7%
Győr-Moson-Sopron	300	27,3%
Hajdú-Bihar	347	40,8%
Heves	293	29,8%
Komárom-Esztergom	230	45,9%
Nógrád	206	27,3%
Pest	651	26,9%
Somogy	233	30,4%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	257	43,0%
Jász-Nagykun-Szolnok	275	46,2%
Tolna	244	15,4%
Vas	230	36,6%
Veszprém	286	31,7%
Zala	273	41,5%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2016-ban a vállalatok hány százaléka tervez határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2016. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.3. Külföldiek foglalkoztatása

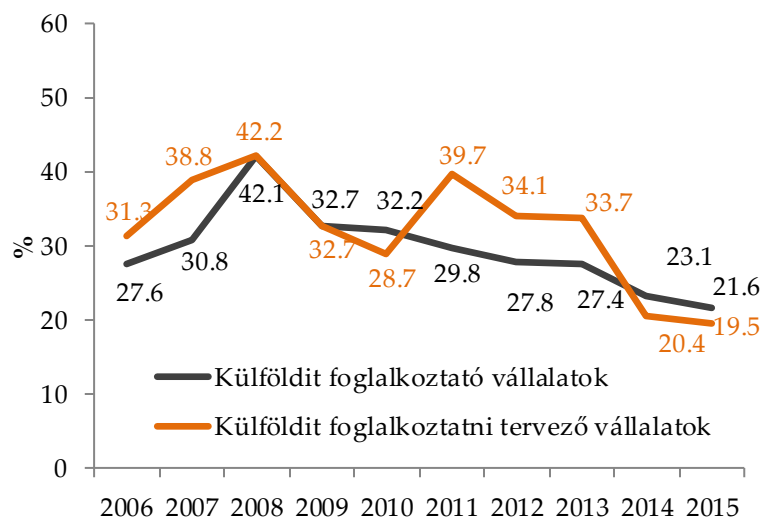
Ebben a fejezetben megvizsgáljuk, hogy hogyan változtak az elmúlt években a vállalatok szokásai külföldiek foglalkoztatásának tekintetében, majd a vállalatok jövőbeli foglalkoztatási terveit elemezzük.

A korábbi felvételek tapasztalatai alapján az ágazatok közül a vendéglátás és ipar területén működő cégek esetében a leginkább valószínű, hogy külföldi munkaerőt foglalkoztatnak, tulajdoni viszonyok tekintetében pedig a (részben) külföldi tulajdonban állókra igaz ugyanez.

2008-tól kezdődően csökken Magyarországon a külföldi munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya, és ez a csökkenés 2015-ben sem állt meg (23 százalék helyett idén 22 százalékot mértünk).

Az egy évvel későbbi időpontra vonatkozó, tervezett foglalkoztatás tendenciái hektikusabban alakulnak: 2008-ban itt is csökkenésbe váltott az addigi növekedés, azonban ebben az esetben 2011-ben megugrott a külföldiek foglalkoztatását tervező hazai vállalatok aránya. Azóta, 2012-től kezdődően újra csökken e cégek aránya; a tavalyi erős visszaesést (34-ről 20 százalékra) stagnálás követte (idén is 20 százalékot mértünk).

4.3.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Külföldieket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	27,6	30,8	42,1	32,7	32,2	29,8	27,8	27,4	23,1	21,6
Esetszám (n)	6046	7247	7245	7151	7106	7131	6752	7006	6853	6799
Külföldieket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	31,3	38,8	42,2	2,7	28,7	39,7	34,1	33,7	20,4	19,5
Esetszám (n)	4845	6913	7046	7151	7051	4168	4531	4571	6843	6796

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2016-os évre

A **mutató**: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott külföldi munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

Komárom-Esztergom megye kiemelkedik a külföldiek foglalkoztatását tervező vállalatok arányának tekintetében: ott ez a szám 68 százalék; ez után Nógrád megye (36%) következik. A külföldiket foglalkoztatni tervező cégek aránya Tolna (9%), Hajdú-Bihar (9%) Somogy (9%) és Baranya (10%) megyében a legalacsonyabb.

4.3.2. táblázat: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	996	13,0%
Baranya	339	9,7%
Bács-Kiskun	272	12,8%
Békés	174	20,3%
Borsod-Abaúj-Zemplén	533	18,6%
Csongrád	309	25,9%
Fejér	341	17,7%
Győr-Moson-Sopron	300	35,7%
Hajdú-Bihar	345	9,2%
Heves	294	24,3%
Komárom-Esztergom	246	68,4%
Nógrád	211	35,9%
Pest	645	22,3%
Somogy	233	9,4%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	253	12,4%
Jász-Nagykun-Szolnok	274	21,7%
Tolna	244	9,1%
Vas	230	27,4%
Veszprém	286	23,6%
Zala	271	19,1%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előjelzés 2016. évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2016-ban a vállalatok hány százaléka tervez külföldi alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2016. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

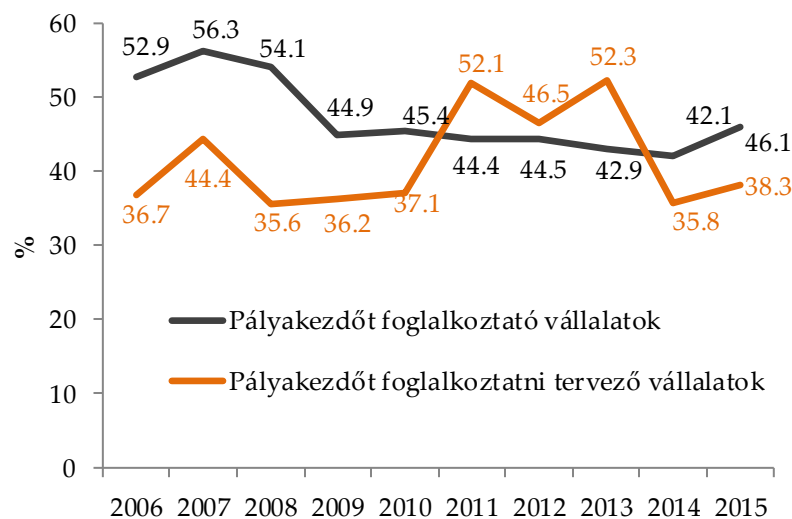
4.4. Pályakezdők foglalkoztatása

A pályakezdők elhelyezkedését jelentősen megnehezítette a gazdasági válság 2008 végétől kezdődően, mivel – definícióból adódóan – ők első munkahelyüket keresik, és a cégek munkaerő-felvételi lehetőségei beszűkültek ebben az időszakban. Ugyanakkor a pályakezdők alkalmazásának vannak olyan előnyei (betaníthatóság, alacsonyabb bér, START kártya), amelyek a válság hatásainak enyhülésével ismét előtérbe kerülhetnek, bár ez még idén sem jelent meg adatainkban.

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya idén először növekedett 2008 óta, 4 százalékpontos emelkedéssel 46 százalékra; ez a legmagasabb arány a 2008-as jelentős visszaesés óta.

A pályakezdők foglalkoztatását tervező vállalatok aránya erőteljesebben ingadozik, a 2014-es erős visszaesést idén enyhe növekedés követte, 36-ról 38 százalékra.

4.4.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév(%)	52,9	56,3	54,1	44,9	45,4	44,4	44,5	42,9	42,1	46,1
Esetszám (n)	6046	7225	7214	7151	7106	7132	6751	7006	6892	6857
Pályakezdőket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	36,7	44,4	35,6	36,2	37,1	52,1	46,5	52,3	35,8	38,3
Esetszám (n)	5562	6176	6254	7151	7050	4370	4629	4714	6871	6840

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott pályakezdőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

A pályakezdőket jövőre foglalkoztatni tervező cégek aránya 2015-ben Komárom-Esztergom (61%) és Győr-Moson-Sopron (57%) megyében a legmagasabb. A legalacsonyabb arányokat ezzel szemben Budapesten (24%) és Tolna megyében (32%) figyelhetjük meg.

4.4.2. ábra: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	997	24,4%
Baranya	339	36,5%
Bács-Kiskun	274	42,5%
Békés	189	53,5%
Borsod-Abaúj-Zemplén	537	43,7%
Csongrád	315	46,3%
Fejér	342	37,8%
Győr-Moson-Sopron	301	57,3%
Hajdú-Bihar	350	44,7%
Heves	294	53,0%
Komárom-Esztergom	242	60,8%
Nógrád	212	44,1%
Pest	645	36,8%
Somogy	233	39,1%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	258	46,9%
Jász-Nagykun-Szolnok	276	56,3%
Tolna	244	32,2%
Vas	230	44,6%
Veszprém	288	53,0%
Zala	274	42,0%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2016-ban a vállalatok hány százaléka tervez pályakezdőt foglalkoztatni. A vállalatok 2016. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

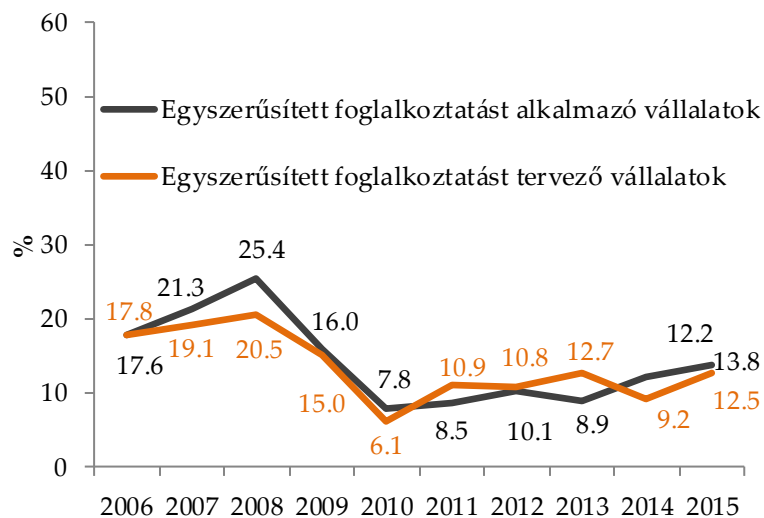
4.5. Egyszerűsített foglalkoztatás

Ebben a fejezetben a korábbi alkalmi munkavállalói könyves foglalkoztatás – 2010. április 1-jétől: egyszerűsített foglalkoztatás – jellemzőit vizsgáljuk meg. Miután áttekintettük, hogy az elmúlt években hogyan változott az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó cégek aránya Magyarországon, bemutatjuk, hogy milyen területi egyenlőtlenségek figyelhetők meg e vállalatok között.

Az alkalmi munkavállalói könyves munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2010 között erőteljesen visszaesett, majd enyhe ütemben újra növekedni kezdett. Tavaly ebben a tendenciában változás történt, azonban ez a csökkenés nem vált tartóssá: 2014-ben 12 százalékra nőtt az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya a 2013-as 9 százalékos értékhez képest, a növekedés pedig idén is folytatódott, 14 százalékra.

A 2016-ban egyszerűsített foglalkoztatást tervező vállalatok aránya a tavalyi visszaesést követően visszaállt a tavalyelőttihez hasonló nagyságrendű 13 százalékos szintre.

4.5.1. ábra Az egyszerűsített foglalkoztatását leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	17,6	21,3	25,4	16,0	7,8	8,5	10,1	8,9	12,2	13,8
Esetszám (n)	6046	7247	7245	7151	7103	7128	6729	6999	6804	6770
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	17,8	19,1	20,5	15,0	6,1	10,9	10,8	12,7	9,2	12,5
Esetszám (n)	5777	6525	6649	7151	7051	3976	4194	4187	6786	6766

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka alkalmazta az egyszerűsített foglalkoztatást. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

A 2015-ben egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya Budapesten (5%), Tolna megyében (6%) és Bács-Kiskun megyében (6%) a legalacsonyabb. A legmagasabb arányokat Csongrád (27%), Heves (25%) és Nógrád (22%) megyében figyelhetjük meg.

4.5.2. ábra: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	997	4,8%
Baranya	339	20,4%
Bács-Kiskun	272	6,3%
Békés	177	19,4%
Borsod-Abaúj-Zemplén	534	20,9%
Csongrád	309	26,7%
Fejér	341	16,9%
Győr-Moson-Sopron	299	10,0%
Hajdú-Bihar	346	15,4%
Heves	293	25,4%
Komárom-Esztergom	223	15,6%
Nógrád	202	22,1%
Pest	644	15,7%
Somogy	233	9,4%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	251	12,9%
Jász-Nagykun-Szolnok	274	17,2%
Tolna	244	5,6%
Vas	230	12,0%
Veszprém	287	14,6%
Zala	271	12,8%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2016-ban a vállalatok hány százaléka tervez egyszerűsített módon foglalkoztatni. A vállalatok 2016. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

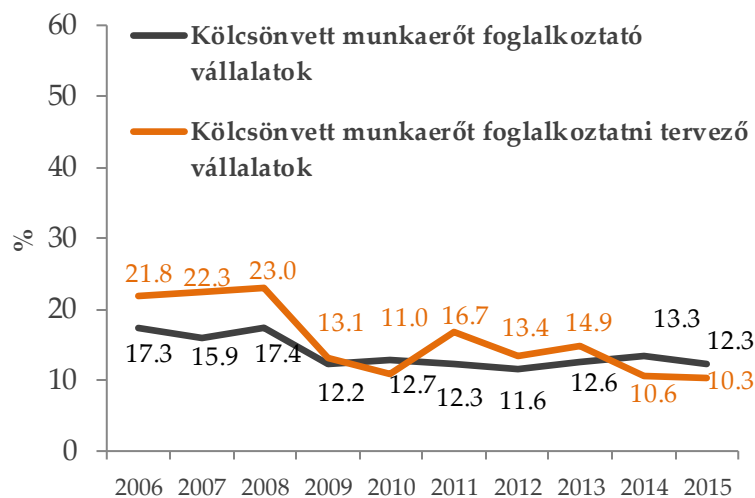
4.6. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása

A munkaerő-kölcsönzés, mint foglalkoztatási forma, egyik legfőbb jellemzője, hogy segít a vállalatoknak rugalmasan reagálni a termékeik keresletét befolyásoló folyamatokra, éppen ezért csökkent erőteljesen a kölcsönvett munkaerő létszáma a gazdasági válság kibontakozásával. Ebben a fejezetben a vállalatok munkaerő-kölcsönzési tendenciáit és területi egyenlőtlenségeit vizsgáljuk.

A korábbi tapasztalatok szerint a munkaerő-kölcsönzés a nagyobb létszámú, (részben) külföldi tulajdonban levő, exportáló cégekre jellemző inkább. Ágazatok szempontjából az ipari cégek esetében a leginkább elterjedt ez a foglalkoztatási forma. A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2012 között folyamatosan egyre alacsonyabb lett, majd 2013-ban változott ez a tendencia, stagnálni kezdett. 2015-ben 12 százalékon áll a kölcsönvett munkaerőt alkalmazó cégek aránya Magyarországon.

A jövőre vonatkozó tervek tekintetében kevésbé optimisták a vállalatok, a tavalyi majdnem 5 százalékpontos visszaesést lényegében stagnálás követte: 2016-ban a vállalatok 10 százaléka tervez kölcsönvett munkaerőt alkalmazni – ez az arány az adatfelvétel kezdete óta most a legalacsonyabb.

4.6.1. ábra Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	17,3	15,9	17,4	12,2	12,7	12,3	11,6	12,6	13,3	12,3
Esetszám (n)	6046	7247	7245	7151	7105	7128	6730	6997	6810	6772
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	21,8	22,3	23,0	13,1	11,0	16,7	13,4	14,9	10,6	10,3
Esetszám (n)	5949	7063	7060	7151	7053	3963	4200	4174	6795	6771

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott kölcsönvett munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a

korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. Az adatok súlyozottak.

A munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó jövőbeli tervek tekintetében azt figyelhetjük meg, hogy Komárom-Esztergom megyében kiemelkedően magas (50%) a 2016-ban kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya, ezt jelentős lemaradással követi Győr-Moson-Sopron (28%) és Jász-Nagykun-Szolnok (22%) megye. A legalacsonyabb arányt Budapesten (3%) és Tolna megyében (3%) figyelhetjük meg.

4.6.2. ábra: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	996	2,7%
Baranya	339	4,1%
Bács-Kiskun	272	7,1%
Békés	172	15,6%
Borsod-Abaúj-Zemplén	532	9,0%
Csongrád	307	10,8%
Fejér	341	14,9%
Győr-Moson-Sopron	301	27,8%
Hajdú-Bihar	346	8,6%
Heves	294	13,3%
Komárom-Esztergom	233	50,5%
Nógrád	202	13,4%
Pest	643	8,6%
Somogy	233	21,0%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	254	8,8%
Jász-Nagykun-Szolnok	274	22,2%
Tolna	244	2,8%
Vas	230	10,9%
Veszprém	286	15,1%
Zala	272	20,7%

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2016-ban a vállalatok hány százaléka tervez munkaerőt kölcsönözni. A vállalatok 2016. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

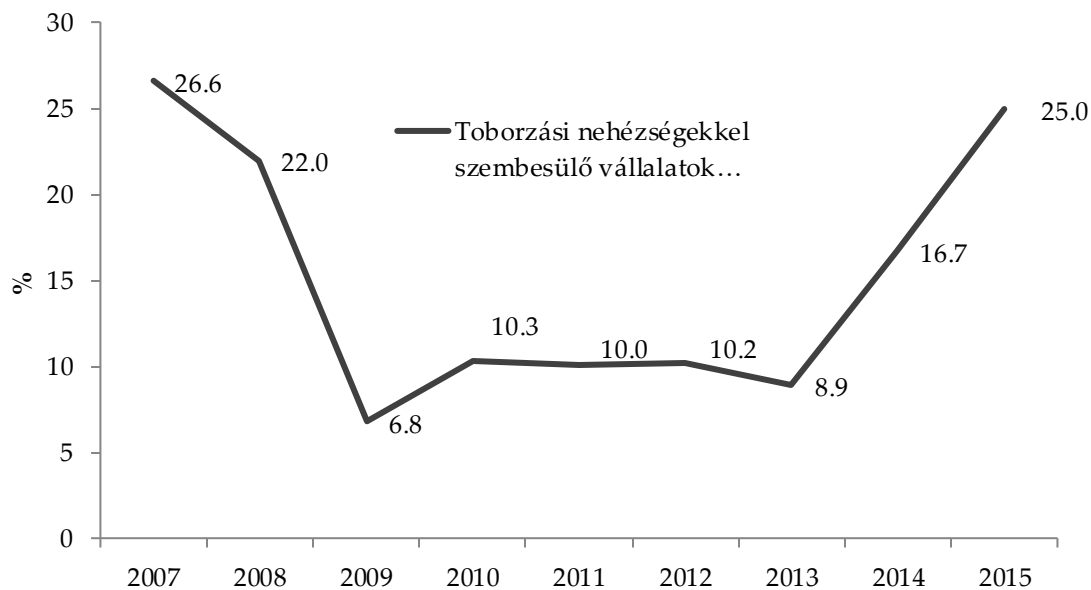
5. Toborzási nehézségek

Jelen fejezetben a vállalatok toborzási nehézségeinek gyakoriságát vizsgáljuk, megmutatva az utóbbi években a toborzási nehézséget tapasztaló vállalatok arányának változását, az egyes munkaerő típusok toborzási nehézségeinek alakulását, illetve elemezzük, hogy a toborzási nehézséggel való szembesülés esélye hogyan változik egyes kiemelt cégjellemzők által meghatározott vállalati csoportokban.

5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A gazdasági válság és elbocsátások hatására 2009-ben történt jelentős mértékű csökkenés után 2010-től 2013-ig lényegében stagnált a toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya. 2010 és 2012 között a vállalatok 10 százaléka értékelte problémásnak bizonyos pozíciók betöltését, 2013-ban 9 százalékuk. 2014-ben azonban jelentős mértékű növekedést tapasztaltunk, a vállalatok 17 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. Ez utóbbi trend 2015-ben is folytatódott és idén már a vállalatok negyede küzd toborzási nehézségekkel.

5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása

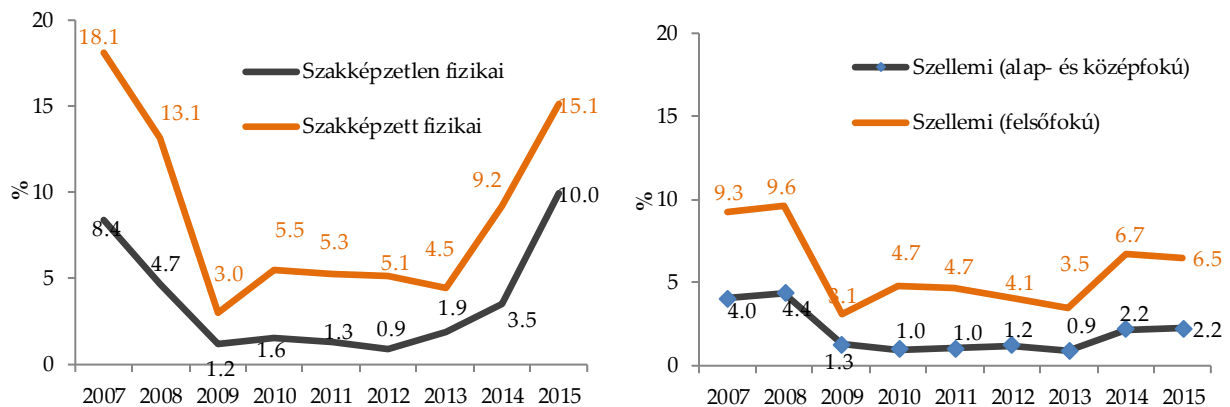
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014
Toborzási nehézségekkel szembesülő vállalatok aránya – tárgyév (%)	26,6	22,0	6,8	10,3	10,0	10,2	8,9	16,7	25,0	16,7
Esetszám (n)	3746	4394	4134	4134	3979	4025	4228	4252	4225	4252

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka érzékelt nehézséget egyes pozíciók betöltésében. Az adatok súlyozottak.

2010 és 2013 között a gazdasági válság hatására minden vizsgált foglalkozási csoportot tekintve csökkent a toborzási nehézségeket észlelő vállalatok aránya. Tavaly ezzel szemben már minden foglalkozási csoport esetében körülbelül kétszer annyi vállalat érzékelt toborzási problémát. Idén a vállalatok továbbra is legnagyobb arányban a szakképzett fizikai (15%), legkisebb arányban pedig az alap- és középfokú végzettséget igénylő szellemi munkakörök (2%) betöltésekor szembesültek toborzási problémákkal. Megfigyelhető, hogy mind a fizikai, mind a szellemi munkakörök esetében a magasabb képzettséget igénylő pozíciók esetében magasabb ez az arány. Bár az utóbbi csoportban stagnált 2014-hez képest az ilyen fajta nehézségekkel szembesülő cégek aránya (7%).

5.1.2. ábra **Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint**
Fizikai munkakörök **Szellemi munkakörök**

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Szakképzetlen fizikai (%)	8,4	4,7	1,2	1,6	1,3	0,9	1,9	3,5	10,0
Szakképzett fizikai (%)	18,1	13,1	3,0	5,5	5,3	5,1	4,5	9,2	15,1
Szellemi (alap- és középfokú) (%)	4,0	4,4	1,3	1,0	1,0	1,2	0,9	2,2	2,2
Szellemi (felsőfokú) (%)	9,3	9,6	3,1	4,7	4,7	4,1	3,5	6,7	6,5
Esetszám (n)	3993	4394	4134	4134	4256	4272	4372	4381	4402

Forrás: NGM-GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre

A mutató: Az ábrán látható értékek a toborzási nehézséggel szembesülő vállalatok százalékos aránya a foglalkozási csoportok szerint.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

Példa: 2015-ben a vállalatok 15,1 százaléka jelzett toborzási problémát, amikor szakképzett fizikai munkakörbe keresett jelölteket.

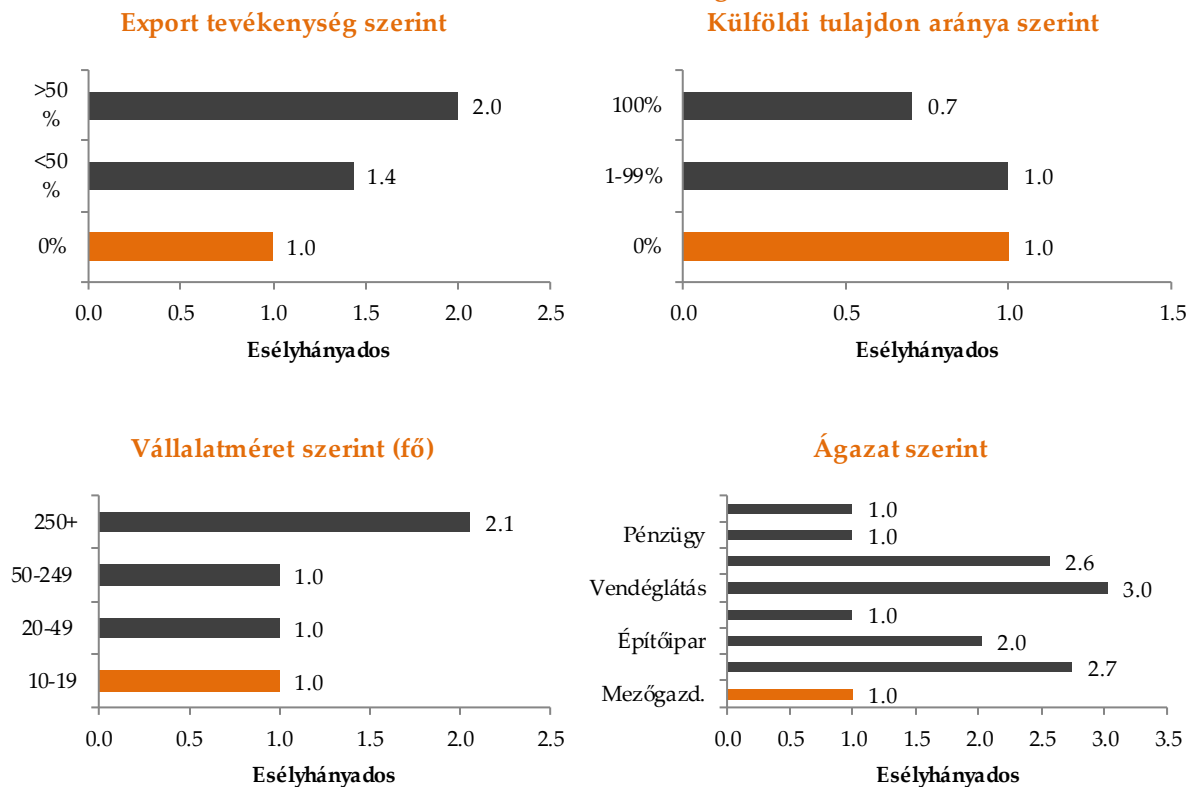
5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői

Különböző vállalati körök nem egyforma valószínűséggel találkoznak toborzási nehézségekkel működésük során. Az alábbiakban export, gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér szerinti regressziós elemzéssel határozzuk meg, hogy mely jellemzők növelik ennek esélyét.³²

³² A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója a toborzási nehézségek fennállása volt. A model paramétereit az M3.3. táblázatban kerülnek bemutatásra.

Az exportáló és a létszám tekintetében nagyobb méretű vállalatok nagyobb valószínűséggel tapasztalnak toborzási nehézséget, mint a kisebb és csak a hazai piacra termelő cégek. A tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatok valamelyest kisebb valószínűséggel tapasztalnak toborzási problémákat. Az ipar, az építőipar a vendéglátás és a szállítás területén működő vállalatok több mint kétszer nagyobb valószínűséggel találkoznak toborzási nehézséggel, mint a referenciacsoportnak tekintett mezőgazdasági vállalatok. A vendéglátásban tapasztalt állapotok összefügghetnek azzal, hogy szektorban dolgozók egyre nagyobb arányban vállalnak külföldön munkát többek között az itthon elérhető alacsony bérek miatt.³³

5.2.1. ábra A toborzási nehézség elemi összetevői

Forrás: NGM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2016-os évre (n=3887)

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk toborzási nehézséggel találkozó vállalatokat

Referenciacsoport: Referencia csoport: a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mikro mezőgazdasági vállalkozások

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

Ábraértelmezés: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál több toborzási nehézséggel találkozik a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban a toborzási nehézségek nem térnek el a referencia csoportban tapasztalhatóktól.

³³ <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/belgazdasagert-felelos-allamtitkarsag/hirek/a-kepzesi-rendszer-atalakitasa-segitheti-a-turisztikai-agazatot>

1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana

M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

A vizsgált évek közül a 2012-ben megfogalmazott várakozások voltak leginkább túlzóak – ekkora a vizsgálatba bevont vállalatok 1,9 százalékponttal nagyobb létszámot valószínűsítettek a következő évre, mint ahogyan az történt. A másik végletnek a 2014-es év tekinthető, ekkor a vállalati várakozások pontosnak bizonyultak, szinte pont ugyanannyi lett a vizsgált „vállalati pool” összlétszáma, mint ahogyan azt egy évvel korábban valószínűsítették.

M1.1.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásának éve			
	2011	2012	2013	2014
Vállalatok száma (darab)	1918	1943	1932	1977
Vállalati várakozás (fő)	264827	273250	254324	247234
Tény (fő)	261787	267982	252075	247143
Várakozás és tény különbség (%)	-1,2	-1,9	-0,9	0,0

Forrás: NMH, GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011, 2012, 2013, 2014) – speciális minta

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszám előrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.³⁴

³⁴ Lásd az MTA KRTK KTI elemzésének idevágó eredményeit:
<http://előrejelzes.mtaki.hu/downloaddoc.php?docid=53&mode=articles>

Több olyan összetett magyarázómodell is ismert, ami a létszám-gazdálkodási várakozások megvalósulását, pontosságát vizsgálta. Egy a szubjektív megítélésen³⁵ alapuló modell eredményei szerint a megbízható létszámtervezés³⁶ esélye növekszik a vállalati mérettel, a szellemi alkalmazottak arányával, illetve megállapítja, hogy a rossz üzleti helyzetben lévő vállalatok esetében a leginkább bizonytalan a létszámtervezés. Írásos üzleti tervezés inkább olyan vállalatoknál fordul elő, ahol a létszámtervezés nem tekinthető megbízhatónak. A látszólagos ellentmondás mögött az áll, hogy általában a nagyobb, több fizikai alkalmazottal bíró vállalatok készítenek üzleti terveket. Létszámukból és üzleti tevékenységükből fakadóan jobban ki vannak téve a gazdaság hullámzásainak, ez az érzékenység pedig kihat a létszámgazdálkodásra is. Ezen vállalati kör inkább készít, tevékenységének összehangolásához szükséges üzleti terveket, azzal a céllal, hogy a jövő bizonytalanságát csökkentse. Fontos, hogy itt semmiképpen nem szabad magyarázó tényezőként tekintetni az írásos üzleti tervek, azaz nem az írásos üzleti tervek megléte eredményezi a megbízhatatlanságot, hanem az eleve létszámtervezési problémákkal küzdő vállalatok készítenek írásos üzleti terveket.³⁷ Más objektív megbízhatóságon³⁸ alapuló modellek kiemelik, a vállalat méretét, foglalkozási homogenitását és gazdasági tevékenységét, mint jelentős magyarázó erővel bíró jellegzetességek. Megállapítják továbbá, hogy minél többféle beosztású dolgozó vesz részt a vállalati üzleti tervezésben, illetve minél régebb óta létezik egy cég annál pontosabb az előrejelzése.³⁹

A MKIK GVI modelljének célja a NMH-GVI Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| < |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy ilyen jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

³⁵ A szubjektív megítélés esetében a vállalati vezető véleményezi, hogy létszám-gazdálkodási terveik, elképzeléseik mennyire megbízhatóak, pontosak.

³⁶ A modellekben a megbízhatóságot önbevallásos kérdés alapján operacionalizálták. A megkérdezettek ötös skálán árnyalva kifejezték, hogy a mennyire tudják megbecsülni egy, három, hat és tizenkét hónap múlva a vállalati létszámot. Az aggregált index 0 és száz között vehet fel értékeket. 0 az érték akkor, ha a megkérdezett semmilyen időtávra nem tudta megmondani a létszámot, 100 pedig akkor, ha az összes vizsgált időtávra teljes bizonyossággal tudta nyilatkozni a létszámról. Az index kialakításánál az egyes időtávokhoz köthető megbízhatósági szintek az időtáv hosszának megfelelően kerültek súlyozva aggregálásra. Megbízhatónak tekintjük egy vállalat létszámbecslését, ha a százaskálán legalább 89 pontos értéket ért el. Itt a megkérdezett vállalatok 20 százaléka tekinthető megbízható létszámtervezőnek.

³⁷ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

³⁸ Vállalati paneelkedés, ahol fél éves létszám-gazdálkodási várakozások megvalósulását ellenőrizték.

³⁹ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

- Zöld mezős beruházások
- Vállalati kivonulások

M1.2. A modell ismertetése

Az alábbiakban a modellezésünkkel kapcsolatos alapvető információkat közöljük. Ismertetjük (1) a modellezés alapjául szolgáló adatokat, (2) a modell kimeneti változóját, (3) a modell együttthatóit, (4) a korrekció eredményeképpen előálló létszám adatok pontosságát.

Adatok

A korrekciós tényező modellezése a NMH-GVI a 2011 és a 2014 közötti Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés kérdőíves kutatások⁴⁰ – 7770 vállalat, 1.022.664 fő alkalmazásban álló – adatain alapszik. A modellezés alapját képező adatokból kihagytuk az extrém eseteket. Az extrém esetek kiszűrésekor az alábbi szempontokat vettük figyelembe (a „hüvelykujj-szabályokat” az eloszlások figyelembevételével állapítottuk meg):

- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és vállalati létszám eltérése
- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a tényleges létszámváltozás mértéke
- +/- 75 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és tényleges változás mértéke

M1.2.1. tábla: A minta részletezése

	Vállalatok száma	Alkalmazottak száma
2011	1918 db	259.977 fő
2012	1943 db	269.622 fő
2013	1932 db	250.226 fő
2014	1977 db	242.839 fő

⁴⁰ A 2009-es év nyers vállalati várakozásai olyan mértékben messze estek a tapasztalt tényektől, hogy ezt az évet, a szélsőséges makrogazdasági környezet torzító hatásai miatt kihagytuk az elemzésből.

A modell kimeneti változója

A modellezés alapját a korábbi években résztvevő vállalatok információi képezik. Egy olyan adattáblát alakítottunk ki, ami egyaránt tartalmazza egy vállalat t időpontban megfogalmazott létszámvárakozását és a $t+1$ időpontban, tehát egy évvel később, a tényleges létszámot. A várakozások és tények összevetésével információhoz jutunk arról, hogy a vállalatok várakozásai mennyiben teljesülnek.

A modell tehát azt feltételezi, hogy a múltbéli létszám-várakozások és teljesülések közötti különbségek nem egyediek, hanem szisztematikusan fordulnak elő és a mintázat extrapolálható a jövőre is. Érthető okok miatt a váratlan, nagy horderejű gazdasági események hatása, a zöldmezős beruházások, illetve a váratlan egyedi bezárások, kivonulások nem képződnek le a modellben – ezekkel a modell nem számol.

Az általánosított lineáris regressziós modellben arra kerestük a választ, hogy azonosíthatóak-e olyan tényezők, amik szisztematikusan befolyásolják, illetve, ha igen, akkor milyen mértékben a létszámvárakozások teljesülését vagy éppen nem teljesülését. A regressziós modellben (becslés) függő változónak egy olyan mérőszámot tekintettünk, ami százalékos formában kifejezi a várakozás és tény közötti eltérést:

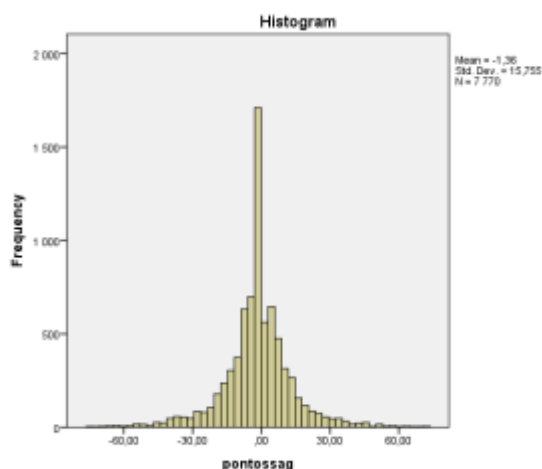
$$(T_{t+1} - V_{t,t+1}) / V_{t,t+1} * 100 \quad (2)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Az ilyen módon kialakított kimeneti változó eloszlása nagyon hasonlít a haranggörbére, de sajnálatos módon mégsem normális eloszlású, amiért leginkább a magas pozitív Kurtosis érték (3,730) lehet a felelős.

M1.2.2. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása

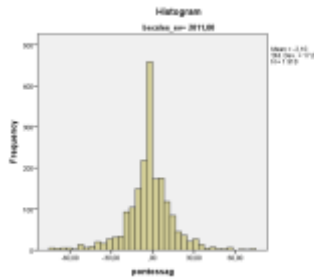
Kolmogorov-S irnov t.	Nem normális
Skewness	0,028
Kurtosis	3,730

Az alábbiakban látható, hogy a normális eloszlás évenként hasonló módon sérül.

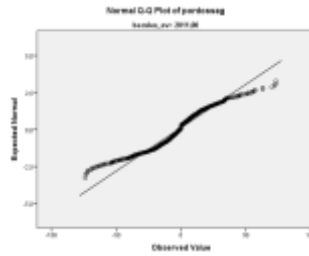
M1.2.3. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása évenként

2012-re
vonatkozó
várakozások

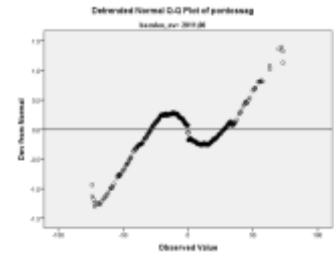
Hisztogram

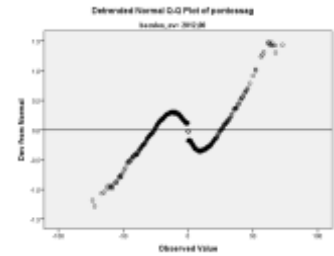
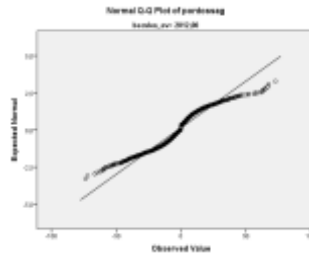
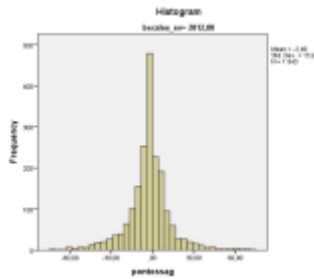
Normál Q-Q grafikon

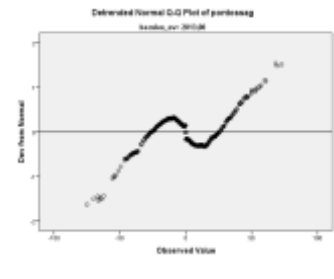
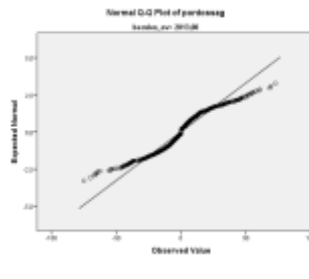
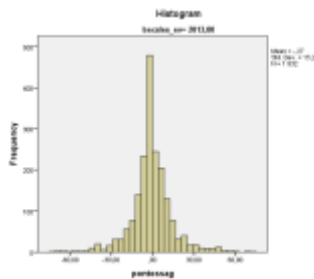
**Q-Q grafikon
(Detrended)**

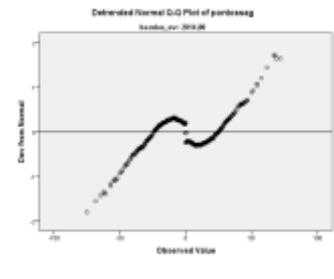
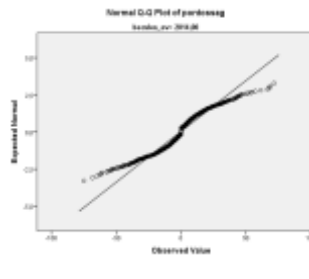
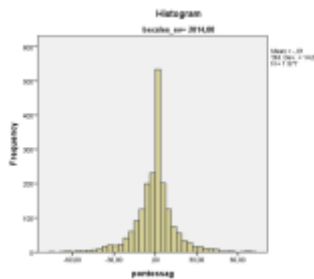
2013-ra
vonatkozó
várakozások

2014-re
vonatkozó
várakozások

2015-re
vonatkozó
várakozások

Forrás: NMH-GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés

Ábrák:

1. ábra: A modell kiemeneti változójának histogramja
2. ábra: A modell kiemeneti változójának Normál Q-Q grafikonja
<http://en.wikipedia.org/wiki/Q%E2%80%93plot> (letölt: 2013.11.11)
3. ábra: A modell kiemeneti változójának Q-Q (Detrended) grafikon
http://faculty.ksu.edu.sa/hisham/Documents/Students/a_PHCL/Testing_Normality.pdf (letölt: 2013.11.11)

A modell magyarázó együtthatói

Az általánosított lineáris modell figyelembe veszi a vállalat jellemzőit, illetve létszámváltozással kapcsolatos várakozások jellegzetességeit és azok kontextusát. A modellben használt változók listáját az alábbi táblázatban részleteztük.

M1.2.4. tábla: A modell bemeneti változói

Csoport	Változó	Elnevezés	Kódolás
Alapvető vállalati jellemzők	Vállalati létszám	LETSZAM_	folytonos
	Tulajdonosi háttér	FO_	1 = 100% külföldi, 0 = NEM
	Exporttevékenység	XHO_	1 = döntően export, 0 = NEM
	Fizikai munkakörök aránya	FIZ_ARANY	folytonos
	Földrajzi elhelyezkedés (régió)	RE_T	1=K.-Magy., 2=K.-Dunántúl, 3=Ny.-Dun., 4=D.-Dun., 5=D-Alf., 6=É.-Alf., 7=É.-Magy.
A létszámvárakozások kontextusa	Tervezett beruházások	BERUHAZ	1 = kapacitásnövelő, 2 = innovatív, 3 = egyik sem
	Üzleti klíma	KORNYEZET	1 = rossz, 2 = javul, 3 = stagnál
A létszámvárakozások jellemzői	A létszámvárakozások mértéke	MERTEK_ABS	Folytonos
	A várakozások iránya	B_IRANYA	1 = csökkenés 2 = növekedés, 3 = stagnálás

A modellt gazdasági ág és létszám kategória szerint kialakított részmintákon becsültük; öt gazdasági ág (mezőgazdaság, ipar, építőipar, kereskedelem, és szolgáltatások) valamint három létszám kategória (10-49 fő, 50-249 fő, 250+ fő) szerint összesen 15 almintán. Ezt technikailag a csoportokat jelölő interakciós tagok alkalmazásával oldottuk meg. A modell illeszkedésének néhány mérőszáma az alábbi táblában látható:

M1.2.5. tábla: A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma

	Mutató értéke	Szabadságfok	Mutató értéke/szabadságfok
Deviance	1311443,342	7242	181,089
Scaled Deviance	7512,000	7242	
Pearson Chi-Square	1311443,342	7242	181,089
Scaled Pearson Chi-Square	7512,000	7242	
Log Likelihooda	-30048,973		
Akaike's Information Criterion	60639,945		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	60660,307		
Bayesian Information Criterion	62516,419		
Consistent AIC (CAIC)	62787,419		

M1.2.6. tábla: A modell együtthatói

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test		
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.
(Intercept)	-9,432	17,6727	-44,070	25,206	,285	1	,594
[fo_=.00]*[csop_=11,00]	5,438	31,7571	-56,805	67,680	,029	1	,864
[fo_=.00]*[csop_=12,00]	93,797	23,8333	47,085	140,509	15,489	1	,000
[fo_=.00]*[csop_=13,00]	76,698	35,2313	7,646	145,750	4,739	1	,029
[fo_=.00]*[csop_=14,00]	9,585	44,8809	-78,379	97,550	,046	1	,831
[fo_=.00]*[csop_=15,00]	50,476	19,0987	13,043	87,909	6,985	1	,008
[fo_=.00]*[csop_=21,00]	80,966	97,7151	-110,552	272,484	,687	1	,407
[fo_=.00]*[csop_=22,00]	144,235	38,9422	67,910	220,561	13,718	1	,000
[fo_=.00]*[csop_=23,00]	-45,223	58,6361	-160,148	69,701	,595	1	,441
[fo_=.00]*[csop_=24,00]	44,529	87,2946	-126,565	215,624	,260	1	,610
[fo_=.00]*[csop_=25,00]	30,328	20,2619	-9,385	70,040	2,240	1	,134
[fo_=.00]*[csop_=31,00]	18,062	77,2543	-133,353	169,478	,055	1	,815
[fo_=.00]*[csop_=32,00]	181,058	249,4026	-307,763	669,878	,527	1	,468
[fo_=.00]*[csop_=33,00]	127,393	185,3208	-235,829	490,615	,473	1	,492
[fo_=.00]*[csop_=34,00]	9,987	79,4278	-145,689	165,662	,016	1	,900
[fo_=.00]*[csop_=35,00]	,337	1,1959	-2,007	2,681	,079	1	,778
[fo_=1,00]*[csop_=11,00]	5,524	32,1815	-57,551	68,598	,029	1	,864
[fo_=1,00]*[csop_=12,00]	94,891	23,9822	47,887	141,895	15,656	1	,000
[fo_=1,00]*[csop_=13,00]	80,200	35,6804	10,267	150,132	5,052	1	,025
[fo_=1,00]*[csop_=14,00]	10,817	47,3548	-81,997	103,631	,052	1	,819
[fo_=1,00]*[csop_=15,00]	55,735	19,1147	18,270	93,199	8,502	1	,004
[fo_=1,00]*[csop_=21,00]	81,755	99,4861	-113,235	276,744	,675	1	,411
[fo_=1,00]*[csop_=22,00]	141,044	38,8864	64,828	217,259	13,156	1	,000
[fo_=1,00]*[csop_=24,00]	50,568	87,3890	-120,712	221,847	,335	1	,563
[fo_=1,00]*[csop_=25,00]	33,760	20,2682	-5,965	73,485	2,774	1	,096
[fo_=1,00]*[csop_=32,00]	183,178	249,1847	-305,215	671,571	,540	1	,462
[fo_=1,00]*[csop_=34,00]	17,386	84,8948	-149,004	183,777	,042	1	,838
[fo_=1,00]*[csop_=35,00]	0 ^a						
[xho_=.00]*[csop_=11,00]	,774	3,5548	-6,194	7,741	,047	1	,828
[xho_=.00]*[csop_=12,00]	-2,711	2,8472	-8,291	2,870	,906	1	,341
[xho_=.00]*[csop_=13,00]	-,192	4,2313	-8,485	8,102	,002	1	,964
[xho_=.00]*[csop_=14,00]	-2,199	3,4831	-9,025	4,628	,398	1	,528

[xho_=,00] * [csop_=15,00]	,937	,8213	-,672	2,547	1,303	1	,254
[xho_=,00] * [csop_=21,00]	2,001	3,0394	-3,956	7,959	,434	1	,510
[xho_=,00] * [csop_=22,00]	-7,711	3,1246	-13,835	-1,586	6,090	1	,014
[xho_=,00] * [csop_=23,00]	-,303	5,7209	-11,516	10,910	,003	1	,958
[xho_=,00] * [csop_=24,00]	-1,150	4,1108	-9,207	6,907	,078	1	,780
[xho_=,00] * [csop_=25,00]	3,052	,7120	1,656	4,447	18,371	1	,000
[xho_=,00] * [csop_=31,00]	-,467	7,9409	-16,031	15,097	,003	1	,953
[xho_=,00] * [csop_=32,00]	-3,473	7,8440	-18,847	11,901	,196	1	,658
[xho_=,00] * [csop_=33,00]	,710	19,0725	-36,671	38,092	,001	1	,970
[xho_=,00] * [csop_=34,00]	5,864	9,0736	-11,920	23,648	,418	1	,518
[xho_=,00] * [csop_=35,00]	2,456	1,2158	,073	4,839	4,081	1	,043
[beruhaz=1,00] * [csop_=11,00]	19,351	10,1404	-,524	39,225	3,641	1	,056
[beruhaz=1,00] * [csop_=12,00]	,209	2,3782	-4,452	4,870	,008	1	,930
[beruhaz=1,00] * [csop_=13,00]	-33,409	9,8208	-52,658	-14,161	11,573	1	,001
[beruhaz=1,00] * [csop_=14,00]	43,689	13,6112	17,011	70,366	10,303	1	,001
[beruhaz=1,00] * [csop_=15,00]	-,247	2,4493	-5,048	4,554	,010	1	,920
[beruhaz=1,00] * [csop_=21,00]	-13,038	22,2056	-56,560	30,484	,345	1	,557
[beruhaz=1,00] * [csop_=22,00]	-1,496	3,6941	-8,736	5,745	,164	1	,686
[beruhaz=1,00] * [csop_=23,00]	-1,770	27,0843	-54,855	51,314	,004	1	,948
[beruhaz=1,00] * [csop_=24,00]	-48,821	21,8358	-91,618	-6,023	4,999	1	,025
[beruhaz=1,00] * [csop_=25,00]	-,309	3,3740	-6,922	6,304	,008	1	,927
[beruhaz=1,00] * [csop_=31,00]	74,276	158,1078	-235,610	384,162	,221	1	,639
[beruhaz=1,00] * [csop_=32,00]	-9,237	13,6804	-36,050	17,576	,456	1	,500
[beruhaz=1,00] * [csop_=34,00]	-19,564	49,2846	-116,160	77,032	,158	1	,691
[beruhaz=1,00] * [csop_=35,00]	9,518	11,1329	-12,302	31,338	,731	1	,393
[beruhaz=2,00] * [csop_=11,00]	22,819	13,1805	-3,015	48,652	2,997	1	,083
[beruhaz=2,00] * [csop_=12,00]	2,975	2,9277	-2,764	8,713	1,032	1	,310
[beruhaz=2,00] * [csop_=13,00]	-41,749	12,4626	-66,176	-17,323	11,222	1	,001
[beruhaz=2,00] * [csop_=14,00]	37,235	14,2186	9,367	65,103	6,858	1	,009
[beruhaz=2,00] * [csop_=15,00]	3,118	2,7971	-2,364	8,601	1,243	1	,265
[beruhaz=2,00] * [csop_=21,00]	-6,303	22,8503	-51,088	38,483	,076	1	,783
[beruhaz=2,00] * [csop_=22,00]	9,939	4,1714	1,763	18,115	5,677	1	,017
[beruhaz=2,00] * [csop_=23,00]	-7,816	28,8780	-64,416	48,784	,073	1	,787
[beruhaz=2,00] * [csop_=24,00]	-8,168	24,2349	-55,668	39,331	,114	1	,736
[beruhaz=2,00] * [csop_=25,00]	4,482	3,7168	-2,803	11,767	1,454	1	,228

[beruhaz=2,00] * [csop_=31,00]		119,049	162,6248	-199,690	437,787	,536	1	,464
[beruhaz=2,00] * [csop_=32,00]		-19,819	18,1155	-55,325	15,686	1,197	1	,274
[beruhaz=2,00] * [csop_=34,00]		29,764	55,4580	-78,932	138,459	,288	1	,591
[beruhaz=2,00] * [csop_=35,00]		20,861	11,2196	-1,129	42,851	3,457	1	,063
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	11,794	36,0518	-58,866	82,454	,107	1	,744
[csop_=11,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-84,610	38,3092	-159,695	-9,526	4,878	1	,027
[csop_=12,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	9,548	54,9506	-98,153	117,249	,030	1	,862
[csop_=13,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-54,629	145,6568	-340,111	230,853	,141	1	,708
[csop_=14,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-16,885	10,7727	-37,999	4,229	2,457	1	,117
[csop_=15,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-56,817	90,3419	-233,884	120,250	,396	1	,529
[csop_=21,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-170,713	40,1704	-249,445	-91,980	18,060	1	,000
[csop_=22,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-146,491	209,5577	-557,216	264,235	,489	1	,485
[csop_=23,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	67,501	534,1144	-979,344	1114,346	,016	1	,899
[csop_=24,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	15,609	15,2441	-14,269	45,487	1,048	1	,306
[csop_=25,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-85,315	123,6019	-327,571	156,940	,476	1	,490
[csop_=31,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	1107,201	416,0971	291,666	1922,736	7,080	1	,008
[csop_=32,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-403,544	217,9361	-830,691	23,603	3,429	1	,064
[csop_=34,00]								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	13,854	24,6127	-34,386	62,094	,317	1	,574
[csop_=35,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	-1,295	2,8659	-6,912	4,322	,204	1	,651
[csop_=11,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	2,568	2,3424	-2,023	7,159	1,202	1	,273
[csop_=12,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	2,421	3,7381	-4,905	9,748	,419	1	,517
[csop_=13,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	-,164	3,6191	-7,257	6,929	,002	1	,964
[csop_=14,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	1,775	,8900	,031	3,519	3,978	1	,046
[csop_=15,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	1,847	3,3162	-4,653	8,347	,310	1	,578
[csop_=21,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	-,058	2,6782	-5,308	5,191	,000	1	,983
[csop_=22,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	-7,873	7,2690	-22,120	6,374	1,173	1	,279
[csop_=23,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	2,141	4,5678	-6,812	11,094	,220	1	,639
[csop_=24,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	,745	,8591	-,939	2,429	,751	1	,386
[csop_=25,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	-,619	4,8347	-10,095	8,857	,016	1	,898
[csop_=31,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	11,112	7,1836	-2,968	25,191	2,393	1	,122
[csop_=32,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	17,112	23,7183	-29,375	63,599	,521	1	,471
[csop_=33,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	-,047	5,6037	-11,030	10,936	,000	1	,993
[csop_=34,00]								
[reg_becsles_iranya=2,00]	*	-,168	1,2663	-2,650	2,314	,018	1	,894
[csop_=35,00]								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00]		-15,397	31,0285	-76,211	45,418	,246	1	,620
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00]		23,190	25,4257	-26,644	73,023	,832	1	,362

[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00]	-40,111	41,0956	-120,657	40,435	,953	1	,329
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00]	-31,845	89,2381	-206,749	143,058	,127	1	,721
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00]	6,250	8,5890	-10,584	23,085	,530	1	,467
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00]	,444	43,8728	-85,545	86,433	,000	1	,992
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00]	-12,016	49,0706	-108,193	84,161	,060	1	,807
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00]	-200,756	1189,7532	-2532,629	2131,118	,028	1	,866
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00]	97,953	207,4544	-308,650	504,557	,223	1	,637
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00]	28,069	13,5743	1,464	54,674	4,276	1	,039
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00]	-1,947	15,6745	-32,669	28,774	,015	1	,901
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00]	-277,523	308,7630	-882,688	327,641	,808	1	,369
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00]	37,830	238,9862	-430,575	506,234	,025	1	,874
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00]	196,306	253,7290	-300,994	693,605	,599	1	,439
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00]	34,638	22,8664	-10,179	79,456	2,295	1	,130
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00]	19,069	31,3100	-42,298	80,435	,371	1	,543
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00]	-7,103	20,6208	-47,519	33,313	,119	1	,730
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00]	21,471	28,5128	-34,413	77,355	,567	1	,451
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00]	12,152	42,0987	-70,360	94,664	,083	1	,773
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00]	13,774	7,6666	-1,252	28,801	3,228	1	,072
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00]	-142,167	57,7972	-255,447	-28,886	6,050	1	,014
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00]	-10,359	34,1825	-77,355	56,638	,092	1	,762
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00]	61,546	66,2217	-68,246	191,338	,864	1	,353
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00]	84,699	94,3760	-100,275	269,672	,805	1	,369
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00]	3,988	11,2248	-18,013	25,988	,126	1	,722
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00]	-111,372	136,4553	-378,819	156,076	,666	1	,414
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00]	-69,008	224,2539	-508,537	370,522	,095	1	,758
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00]	-47,106	112,8828	-268,352	174,140	,174	1	,676
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00]	15,440	16,4524	-16,806	47,686	,881	1	,348
[csop_=11,00] * alap_all	,039	,0623	-,083	,161	,385	1	,535
[csop_=12,00] * alap_all	-,152	,0607	-,271	-,033	6,284	1	,012
[csop_=13,00] * alap_all	-,006	,0883	-,179	,167	,004	1	,948
[csop_=14,00] * alap_all	-,072	,1020	-,272	,128	,497	1	,481
[csop_=15,00] * alap_all	-,110	,0245	-,158	-,062	20,073	1	,000
[csop_=21,00] * alap_all	-,012	,0134	-,038	,014	,782	1	,376
[csop_=22,00] * alap_all	-,052	,0170	-,085	-,019	9,331	1	,002
[csop_=23,00] * alap_all	-,010	,0350	-,079	,058	,089	1	,766

[csop_=24,00]*alap_all	,012	,0312	-,049	,073	,155	1	,694
[csop_=25,00]*alap_all	,004	,0057	-,008	,015	,397	1	,529
[csop_=31,00]*alap_all	-,027	,0110	-,049	-,006	6,180	1	,013
[csop_=32,00]*alap_all	-,003	,0064	-,015	,010	,209	1	,647
[csop_=33,00]*alap_all	-,027	,0352	-,096	,042	,606	1	,436
[csop_=34,00]*alap_all	-,005	,0050	-,015	,004	1,118	1	,290
[csop_=35,00]*alap_all	,001	,0008	,000	,003	2,398	1	,122
[csop_=11,00]*fiz_arany	,736	,1244	,492	,980	34,999	1	,000
[csop_=12,00]*fiz_arany	-,005	,0449	-,093	,083	,012	1	,913
[csop_=13,00]*fiz_arany	,057	,1205	-,179	,293	,225	1	,636
[csop_=14,00]*fiz_arany	,744	,1597	,431	1,058	21,726	1	,000
[csop_=15,00]*fiz_arany	,363	,0284	,307	,419	162,781	1	0,000
[csop_=21,00]*fiz_arany	,268	,2924	-,305	,841	,843	1	,359
[csop_=22,00]*fiz_arany	,033	,0667	-,098	,164	,241	1	,623
[csop_=23,00]*fiz_arany	,742	,3670	,022	1,461	4,084	1	,043
[csop_=24,00]*fiz_arany	,314	,2923	-,258	,887	1,157	1	,282
[csop_=25,00]*fiz_arany	,368	,0406	,288	,447	82,126	1	,000
[csop_=31,00]*fiz_arany	1,567	2,0928	-2,535	5,669	,561	1	,454
[csop_=32,00]*fiz_arany	,217	,2473	-,267	,702	,772	1	,380
[csop_=33,00]*fiz_arany	,354	,5278	-,680	1,389	,450	1	,502
[csop_=34,00]*fiz_arany	,303	,5411	-,757	1,364	,314	1	,575
[csop_=35,00]*fiz_arany	,589	,1338	,327	,851	19,359	1	,000
[csop_=11,00]*varakozas_merteke	-,523	,2629	-1,038	-,008	3,958	1	,047
[csop_=12,00]*varakozas_merteke	-,838	,1526	-1,137	-,539	30,172	1	,000
[csop_=13,00]*varakozas_merteke	-,694	,2814	-1,246	-,142	6,082	1	,014
[csop_=14,00]*varakozas_merteke	-,577	,3925	-1,346	,193	2,159	1	,142
[csop_=15,00]*varakozas_merteke	-,675	,0679	-,808	-,542	98,795	1	0,000
[csop_=21,00]*varakozas_merteke	-,960	,9089	-2,741	,822	1,115	1	,291
[csop_=22,00]*varakozas_merteke	-1,304	,3463	-1,982	-,625	14,172	1	,000
[csop_=23,00]*varakozas_merteke	-,031	,5136	-1,038	,975	,004	1	,952
[csop_=24,00]*varakozas_merteke	-,594	,8055	-2,173	,985	,544	1	,461
[csop_=25,00]*varakozas_merteke	-,544	,0931	-,726	-,361	34,071	1	,000
[csop_=31,00]*varakozas_merteke	-1,198	1,4569	-4,053	1,658	,676	1	,411
[csop_=32,00]*varakozas_merteke	-1,816	2,4842	-6,685	3,053	,534	1	,465
[csop_=33,00]*varakozas_merteke	-1,489	1,9019	-5,217	2,239	,613	1	,434

[csop_=34,00]* varakozas_merteke	-248	,6015	-1,426	,931	,169	1	,681	
[csop_=35,00]* varakozas_merteke	-394	,1411	-670	-,117	7,788	1	,005	
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-,117	,3777	-,857	,624	,095	1	,758
[csop_=11,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	,894	,4108	,089	1,699	4,733	1	,030
[csop_=12,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-,085	,5868	-1,236	1,065	,021	1	,884
[csop_=13,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	,635	1,5516	-2,406	3,676	,168	1	,682
[csop_=14,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	,158	,1167	-,070	,387	1,840	1	,175
[csop_=15,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	,595	,9069	-1,182	2,373	,431	1	,512
[csop_=21,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	1,759	,4220	,932	2,587	17,381	1	,000
[csop_=22,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	1,522	2,1740	-2,739	5,783	,490	1	,484
[csop_=23,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-,768	5,5033	-11,555	10,018	,019	1	,889
[csop_=24,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-,145	,1587	-,456	,166	,835	1	,361
[csop_=25,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	1,001	1,2888	-1,525	3,527	,603	1	,437
[csop_=31,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-11,606	4,3082	-20,050	-3,162	7,258	1	,007
[csop_=32,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	0 ^a						
[csop_=33,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	4,122	2,2103	-,210	8,454	3,478	1	,062
[csop_=34,00]* varakozas_merteke								
[reg_becsles_iranya=1,00]	*	-,174	,2544	-,673	,324	,470	1	,493
[csop_=35,00]* varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00]	*	,229	,3465	-,450	,908	,436	1	,509
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00]	*	-,246	,2519	-,740	,248	,954	1	,329
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00]	*	,112	,3977	-,668	,891	,079	1	,779
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00]	*	,532	,9529	-1,336	2,400	,312	1	,577
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00]	*	-,177	,0845	-,342	-,011	4,365	1	,037
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00]	*	-,146	,4417	-1,011	,720	,109	1	,742
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00]	*	,188	,4866	-,765	1,142	,150	1	,698
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00]	*	2,326	12,0547	-21,301	25,952	,037	1	,847
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00]	*	-1,250	2,0432	-5,255	2,754	,375	1	,541
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00]	*	-,328	,1359	-,594	-,062	5,831	1	,016
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00]	*	0 ^a						
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00]	*	2,407	2,8579	-3,195	8,008	,709	1	,400
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00]	*	-1,674	2,4225	-6,422	3,074	,477	1	,490
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00]	*	-,078	,2376	-,544	,388	,108	1	,742
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00]	*	-,048	,3286	-,692	,596	,021	1	,885
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00]	*	,083	,2001	-,309	,475	,171	1	,679
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00]	*	-,280	,2704	-,810	,250	1,074	1	,300
varakozas_merteke								
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00]	*	-,114	,4045	-,906	,679	,079	1	,779
varakozas_merteke								

[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,061	,0743	-207	,085	,673	1	,412
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	1,573	,5995	,398	2,748	6,888	1	,009
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	,137	,3349	-,519	,794	,168	1	,682
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	-,389	,6592	-1,681	,903	,349	1	,555
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	-,722	,8908	-2,468	1,024	,657	1	,418
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	-,023	,1114	-,242	,195	,044	1	,834
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	1,088	1,4046	-1,665	3,841	,600	1	,439
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	,888	2,2592	-3,540	5,316	,154	1	,694
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	-,354	1,1702	-2,647	1,940	,091	1	,763
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	-,157	,1623	-,475	,162	,931	1	,335
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-,108	,1781	-,457	,241	,370	1	,543
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	,014	,0504	-,085	,113	,077	1	,781
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	,289	,1169	,060	,518	6,122	1	,013
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-,288	,2722	-,822	,245	1,121	1	,290
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	,139	,0320	,076	,202	18,883	1	,000
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	,161	,2158	-,262	,583	,554	1	,457
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-,172	,0728	-,315	-,029	5,589	1	,018
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-,421	,5592	-1,517	,675	,567	1	,451
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	,369	,3751	-,366	1,104	,968	1	,325
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	,037	,0471	-,055	,130	,625	1	,429
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	,367	,8281	-1,256	1,990	,197	1	,657
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	-,370	3,0487	-6,345	5,606	,015	1	,903
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	-,405	,6691	-1,716	,906	,366	1	,545
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-,381	,1050	-,587	-,175	13,185	1	,000
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-,182	,1192	-,416	,051	2,336	1	,126
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	-,022	,0418	-,104	,060	,281	1	,596
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	,095	,1116	-,123	,314	,731	1	,393
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-,019	,1235	-,261	,223	,025	1	,876
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-,075	,0286	-,131	-,019	6,940	1	,008
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	-,189	,1464	-,476	,098	1,665	1	,197
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-,058	,0538	-,164	,047	1,169	1	,280
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-,286	,1901	-,658	,087	2,261	1	,133
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	-,070	,1835	-,430	,290	,145	1	,704
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	-,008	,0341	-,074	,059	,049	1	,825
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	,052	,2537	-,445	,549	,042	1	,837

[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	-381	,1885	-750	-,011	4,079	1	,043
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	1,088	,6401	-167	2,342	2,889	1	,089
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	,020	,0647	-107	,147	,092	1	,761
[beruhaz=1,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-275	,1351	-539	-,010	4,129	1	,042
[beruhaz=1,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	,116	,0481	,022	,210	5,852	1	,016
[beruhaz=1,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	,379	,1239	,136	,622	9,369	1	,002
[beruhaz=1,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-512	,1789	-863	-,162	8,206	1	,004
[beruhaz=1,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	,002	,0310	-,059	,062	,003	1	,956
[beruhaz=1,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	,186	,2947	-391	,764	,400	1	,527
[beruhaz=1,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	,150	,0697	,014	,287	4,654	1	,031
[beruhaz=1,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	,031	,3711	-696	,759	,007	1	,933
[beruhaz=1,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	,527	,2999	-061	1,115	3,091	1	,079
[beruhaz=1,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	,019	,0434	-,066	,104	,191	1	,662
[beruhaz=1,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-964	2,0490	-4,980	3,052	,221	1	,638
[beruhaz=1,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	,121	,2287	-,327	,570	,281	1	,596
[beruhaz=1,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	,234	,6414	-1,023	1,491	,134	1	,715
[beruhaz=1,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-,103	,1376	-,373	,166	,564	1	,453
[beruhaz=2,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-293	,1715	-629	,043	2,924	1	,087
[beruhaz=2,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	,133	,0589	,018	,249	5,120	1	,024
[beruhaz=2,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	,517	,1526	,218	,816	11,471	1	,001
[beruhaz=2,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-403	,1873	-770	-,036	4,627	1	,031
[beruhaz=2,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-,028	,0355	-,097	,042	,603	1	,437
[beruhaz=2,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	,093	,3031	-,501	,687	,094	1	,760
[beruhaz=2,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-,034	,0783	-,187	,120	,187	1	,666
[beruhaz=2,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	,125	,3969	-652	,903	,100	1	,752
[beruhaz=2,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	,119	,3220	-,512	,750	,137	1	,712
[beruhaz=2,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	-,024	,0470	-,116	,069	,253	1	,615
[beruhaz=2,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-1,494	2,0993	-5,608	2,621	,506	1	,477
[beruhaz=2,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	,222	,2842	-,335	,779	,608	1	,435
[beruhaz=2,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	-,460	,7409	-1,912	,992	,385	1	,535
[beruhaz=2,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-,239	,1384	-,510	,032	2,987	1	,084
(Scale)	174,580 ^b	2,8486	169,085	180,253			

A korrekció eredményeképpen előálló létszámadatok pontossága

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható a következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1|x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

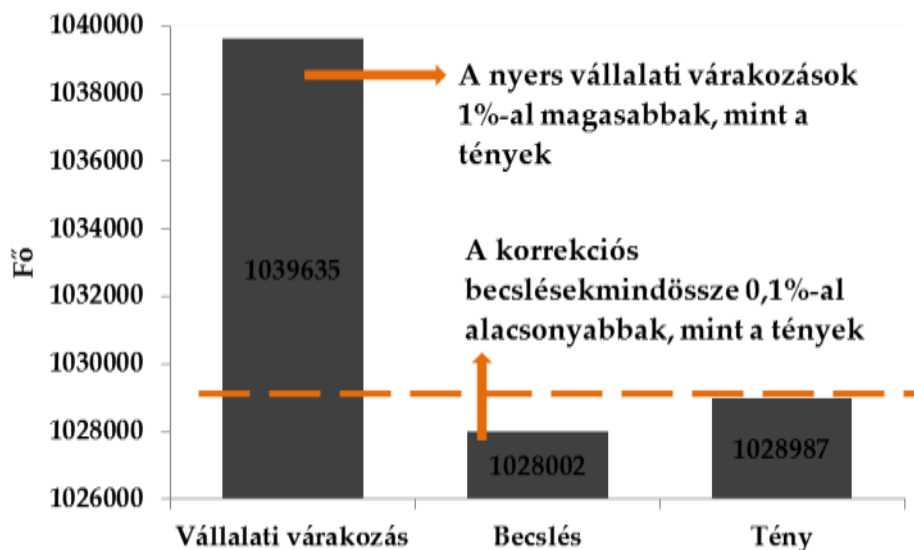
, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

A korrigált becslések pontosabb képet adtak a várható létszámfolyamatokról, mint a nyers vállalati várakozások – mind a négy vizsgált év adatait figyelembe véve, hogy amíg a nyers várakozások és tények között 1 százalékpontos különbség, addig a becslések és tények között csak 0,1 százalékpontos különbség tapasztalható.

M1.2.7. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2014

Elmondható továbbá, hogy a tények és becslések közötti különbség egy kivétellel minden vizsgált évben kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb hozni” a tényeket és várakozásokat.

M1.2.8. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve			
	2011	2013	2013	2014
Elemzés (darab)	1873	1942	1932	1977
Vállalati várakozás (fő)	264827	273250	254324	247234
Tény (fő)	261787	267982	252075	247143
Várakozás és tény különbség (%)	-1,15	-1,95	-0,89	-0,04
Becsült létszám (fő)	261392,4	269501,4	251229,9	245878,5
Várakozás és becslés különbsége (%)	-1,31	-1,38	-1,22	-0,55
Tény és becslés különbsége (%)	-0,15	0,57	-0,34	-0,51

Súlyozás

A modell alapú előrejelzésekhez tartozó várható létszámváltozások egy olyan utólagos súlyozással korrigált adatokon kerülnek közlésre, ami a vállalati létszám és gazdasági tevékenység együttes eloszlására reprezentatív a 2015-ben alkalmazásban állók száma szerint.

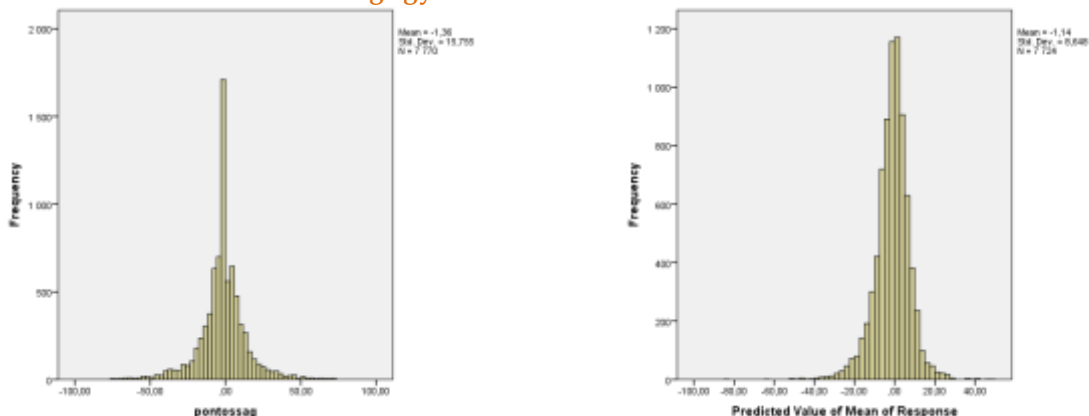
M1.3. A modell belső illeszkedése

Belső illeszkedés vizsgálatának is hívhatjuk, ha a függő változó megfigyelt értékeinek és a modell segítségével készített becslült értékeknek a viszonyát, azaz a kettő különbségeként értelmezett hibákat elemezzük. Itt a modell illeszkedést tehát ugyanazokon az adatokon számítjuk, amikre a modellt „építettük”.

Elmondható, hogy a megfigyelések és a becslések átlaga, a becslési eljárás sajátosságai folytán megegyeznek ugyan, a becslések szórása viszont jelentősen kisebb: a megfigyelések szórása 16,8 százalékpont, a becsléseké 4,3 százalékpont. Ebből arra következtethetünk, hogy (1) a becslések kevésbé vezetnek szélsőséges eredményekhez egyfelől – extrém mértékben nem módosítják a nyers várakozásokat –, másfelől viszont (2) a gyenge magyarázóerőből következően, nem is magyarázzák meg a nagyobb, “kilengéseket” – ilyen értelemben a modell konzervatívnak tekinthető.

A megfigyelt és becslült korrekciós értékek átlaga tehát közel -2. Ez azt jelenti, hogy a nyers, negatív vállalati várakozásokat átlagosan 2 százalékponttal tovább rontani, a pozitívokat pedig ugyanennyivel mérsékelni érdemes.

M1.4.1. ábra: A megfigyelt és becslült korrekciós értékek eloszlása

Megfigyelések eloszlása

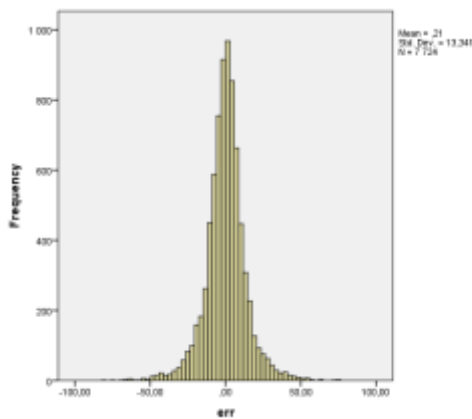
Statisztikai mutató	Érték
Elemsszám	7770
Átlag	-1,14
Szórás	15,75

Becslések eloszlása

Statisztikai mutató	Érték
Elemsszám	7724
Átlag	-1,35
Szórás	8,64

A becslült korrekciós értékek hibája normális eloszlást követ és 9,4 százalékpont az abszolút értékének átlaga - azaz egyes cégekre vonatkozóan átlagosan 9,4 százalékpontos hibával tudja megbecsülni a korrekciós tényezőt.

M1.4.2. ábra: A korrekciós tényező hibáinak eloszlása

Statisztikai mutató	Érték
Elemsszám	7724
Átlag	0,21
Szórás	13,3

Egy becslés hibáinak szórása olyan mutató, ami jól jellemzi az illeszkedést, gyakran használjuk az illeszkedés jóságának mérésére. Mivel a hibák várható értéke nulla, ezért a hibák szórása megegyezik a négyzetes középpel (*Root Mean Squared Error: RMSE*) a szórásképlet (6) alapján és a négyzetes közép definíciója (7) alapján:

$$\sigma = \sqrt{E(X^2) + E(X)^2} \quad (6)$$

, ahol $E(X) = E(X)^2 = 0$ vagyis

$$\sigma = \sqrt{E(X^2)} = RMSE \quad (7)$$

Az egyes cégekre vonatkozó becslések felhasználhatósága nagyjából olyan, mintha egy fél kilós kenyér tömegére a legjobb becslésünk az volna, hogy valahol nulla és egy kiló között van. Azonban minél nagyobb cégcsoportról van szó, annál pontosabb képet nyújt a modell: ezer kenyér esetén tehát már nem az lenne a legjobb becslésünk, hogy az össztömegük nulla és ezer kiló között valahol, hanem ennél pontosabb, pl. 450 és 550 kiló között.

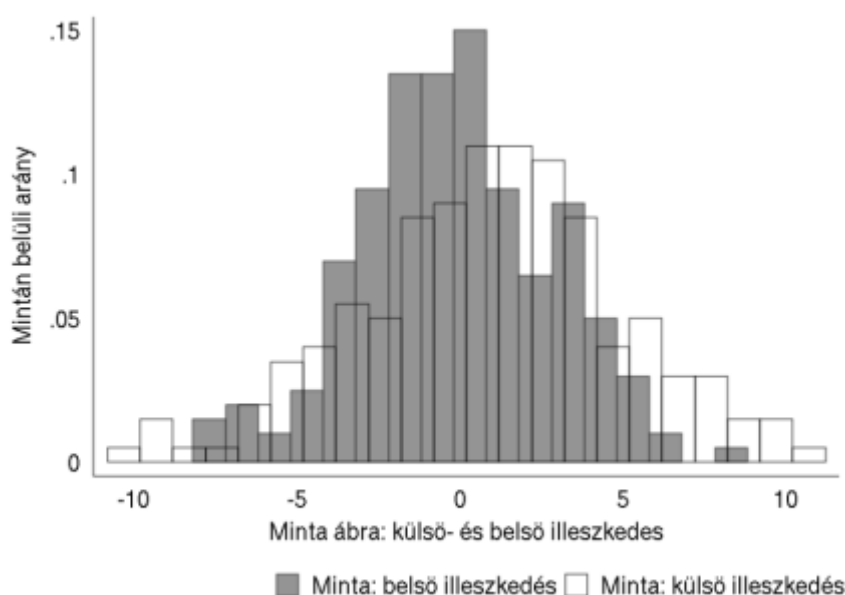
M1.5. A modell előrejelző-képességnek vizsgálata

Jelen fejezetben a modell külső illeszkedését vizsgáljuk – a számítások célja a modell extrapolációs használhatóságának feltárása. A számítások során két részre osztjuk a mintát és a becslést csak az egyik rész minta adatait felhasználva végezzük el. Ezt követően megvizsgáljuk, hogy a modell hogyan „viselkedik” a másik rész mintán, azaz mennyire pontosan tudjuk megbecsülni a kimeneti változónkat. Itt belső illeszkedésnek nevezzük a becslés alapját képező rész mintára adott becslések viszonyulását a megfigyelésekhez, a külső illeszkedés pedig a másik rész mintán mért jellegzetességeket jeleníti meg. Értelemszerűen a külső illeszkedés jeleníti meg tehát a modell extrapolációs képességét.

Ebben a fejezetben is a korábbiakhoz hasonló mutatókon keresztül vizsgáljuk az illeszkedés „jóságát” – a szisztematikus tévedéseken és az RMSE értékeken keresztül jellemezzük az extrapolációs képességet.

Az alábbi ábrán két általunk generált, normális eloszlást követő véletlen változó hisztogramja látható. A szürke jelképezi a belső illeszkedést (itt a szisztematikus tévedés nulla, az RMSE pedig három), az átlátszó a külső illeszkedést (itt a szisztematikus tévedés egy, az RMSE pedig négy). Amikor a modell belső- és külső becslési hibáit fogjuk ábrázolni, akkor ehhez igen hasonló hisztogram párokat fogunk látni. Értelemszerűen akkor kapunk megnyugtató eredményeket, ha a két eloszlás hasonló mintázatot követ. Itt, a példában azt látjuk, hogy a külső illeszkedés nagyobb „kilengéssel”, nagyobb átlagos korrekciós tényezőket eredményez – az extrapoláció során tehát a pozitív értékeknél jobban, a negatívaknál pedig kevésbé korigáljuk az adatokat, mint az szükséges lenne.

M1.5.1. ábra: Illusztráció a külső és belső illeszkedés fogalmainak bemutatásához

Az alábbiakban egy életszerű kísérlet keretében vizsgáltuk a modell extrapolációs használhatóságát. A 2014-es évre vonatkozó extrapoláció illeszkedését vizsgáljuk. Ehhez a 2011-2013 évek adatain becsljük meg a modell együttthatóit és 2014-re vonunk le következtetéseket.

A 2014-es évre vonatkozó becslés külső illeszkedése

Az alábbiakban bemutatjuk, hogy milyenek a 2014-es évre vonatkozó extrapoláció hibái egy-egy fontosabb vállalati jellemző szerint kialakított csoportban – ezáltal szimuláljuk a modell éles alkalmazását. Elsősorban itt is arra vagyunk kíváncsiak, hogy az időbeli extrapoláció esetén hogyan alakul a szisztematikus tévedés mértéke; másodsorban az RMSE alakulására.

A fentiekben láthattuk, hogy a teljes 2014-es évre készített extrapoláció -2,9 százalékpont szisztematikus tévedést mutatott és az RMSE mutató 19,8 százalékpont volt. A vállalati jellemzők szerint kialakított csoportokra készített becslések elfogadhatóságát érdemes tehát ezekhez az értékekhez viszonyítani.

Ha a szisztematikus tévedés abszolút értéke jellemzően 0-4 százalékpont között változik az egyes alcsoportokban, tehát a várakozásoknak megfelelően itt rosszabb az illeszkedés, mint a teljes 2014-es évre tekintve. Azonban, ha a becslésnél csoportképző változóként felhasznált, ágazatok szerinti alcsoportokon vett illeszkedést vizsgáljuk, 0-2 százalékpontos szisztematikus tévedést és 10-17 százalékpontos RMSE értéket találunk. Tehát a csoportonként végzett becslés javította a részmintákon tekintett külső illeszkedést.

M1.5.2. táblázat: 2014-es extrapoláció külső illeszkedése tulajdonosi háttér szerint

	Hazai vagy vegyes tulajdon	Tisztán külföldi tulajdon
Elemszám	1736	241
Átlag/szisztematikus tévedés	-3,3	-0,3
Szórás/RMSE	20,5	13,5

M1.5.3. táblázat: 2014-es extrapoláció külső illeszkedés létszám kategóriák szerint

	10-49 fő	50-249 fő	250+ fő
Elemszám	1036	721	220
Átlag/szisztematikus tévedés	-3,5	-2,7	-1,4
Szórás/RMSE	20,2	19,0	20,3

M1.5.4. táblázat: 2014-es extrapoláció külső illeszkedése gazdasági ágazatszerint

	Mezőgazdaság	Egyéb gazd. szolg.	Építőipar	Kereskedelem	Ipar
Elemszám	205	177	89	72	1405
Átlag/szisztematikus	-1,5	-1,9	-1,2	-0,6	-0,7
Szórás/RMSE	10,0	10,8	17,5	14,2	10,2

M1.5.5. táblázat: 2014-es extrapoláció külső illeszkedése export tevékenység szerint

	Nem exportáló	Exportáló
Elemzés	1498	479
Átlag/szisztematikus tévedés	-1,76	0,81
Szórás/RMSE	16,22	16,02

2. Melléklet: .Vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások

M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév

M2.1.1. tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
10 fő alatt	37,3	52,7	10,0	33,2	55,1	11,6	30,1	56,1	13,8	32,6	55,6	11,9	19,0	60,8	20,2	13,3	59,6	27,1	9,6	52,5	37,9
10-19 fő között	31,4	56,1	12,5	28,8	58,4	12,8	27,0	60,1	13,0	26,8	59,4	13,8	21,4	59,2	19,4	12,5	61,1	26,4	10,1	59,8	30,2
20-49 fő között	30,2	54,7	15,2	18,3	62,6	19,0	18,1	65,4	16,5	19,2	64,4	16,3	14,5	64,4	21,1	7,3	63,6	29,1	8,0	57,9	34,1
50-249 fő között	20,2	62,8	16,9	13,9	64,1	22,0	14,3	61,8	23,8	13,0	60,2	26,8	10,6	63,8	25,6	6,3	55,6	38,1	5,7	53,5	40,8
250 fő felett	14,8	60,3	24,9	6,1	56,8	37,0	10,7	49,9	39,3	9,4	57,3	33,2	6,0	57,6	36,3	3,5	47,2	49,3	3,8	46,1	50,0
Minta összesen	23,2	59,3	17,6	16,2	60,4	23,4	16,9	58,2	24,8	16,4	59,4	24,3	12,3	61,2	26,4	7,3	55,6	37,1	9,6	52,5	37,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 7142, N2010: 7000, N2011: 6995, N2012: 6600, N2013: 6824, N2014: 6967, N2015: 6740

M2.1.2. tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása a cégek tulajdoni háttére szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Tisztán hazai	25,6	59,3	15,1	20,0	62,3	17,7	20,7	59,7	19,6	18,3	63,8	17,9	14,5	62,6	22,9	8,6	61,0	30,4	7,8	56,6	35,6
Vegyes	15,2	64,5	20,3	7,4	69,8	22,8	5,9	60,7	33,3	7,9	56,5	35,6	19,4	58,2	22,4	8,2	59,3	32,5	8,6	45,0	46,4
Tisztán külföldi	16,1	57,8	26,1	6,9	49,4	43,8	8,8	49,0	42,2	13,1	48,2	38,7	5,0	57,2	37,8	3,3	34,3	62,4	2,9	41,4	55,7
Minta összesen	23,2	59,3	17,6	16,2	60,4	23,4	16,9	58,2	24,8	16,4	59,4	24,3	12,3	61,2	26,4	7,4	55,0	37,6	6,7	52,4	40,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

Elemzések: N2009: 7136, N2010: 6577, N2011: 6520, N2012: 6575, N2013: 6314, N2014: 6641, N2015: 6159

M2.1.3. tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	40,7	50,6	8,7	26,0	61,7	12,2	13,6	67,0	19,4	12,7	69,1	18,2	9,3	64,7	26,0	7,4	62,2	30,4	9,8	59,5	30,7
Ipar összesen	20,7	58,0	21,3	11,3	56,4	32,3	13,1	54,4	32,5	13,5	57,1	29,3	9,8	58,0	32,2	5,3	50,0	44,8	5,3	50,1	44,6
Építőipar	31,3	55,2	13,5	27,2	60,9	11,9	31,5	56,9	11,6	31,7	56,5	11,8	18,0	57,0	25,0	9,2	59,6	31,3	7,5	60,6	31,9
Kereskedelem, gépjárműjavítás	25,5	61,5	13,0	22,5	61,0	16,6	20,4	57,9	21,7	23,2	57,7	19,2	16,0	64,9	19,0	9,5	61,1	29,4	6,9	54,2	38,9
Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	27,5	65,9	6,6	14,0	76,4	9,6	18,0	72,0	9,9	8,4	68,2	23,4	14,5	61,6	23,9	9,3	59,8	31,0	7,7	51,6	40,7
Szállítás, raktározás	26,7	61,6	11,7	23,3	55,5	21,1	22,2	54,2	23,6	15,1	66,7	18,3	13,7	66,7	19,6	9,5	65,8	24,7	8,2	63,0	28,8
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	5,2	54,7	40,1	2,7	57,9	39,5	12,3	56,1	31,6	9,4	49,4	41,3	10,8	66,1	23,1	2,2	64,2	33,6	2,3	46,0	51,6
Egyéb gazd.	18,3	60,1	21,6	16,1	59,4	24,6	16,2	59,1	24,7	17,4	60,1	22,5	11,6	63,2	25,2	8,8	53,7	37,5	7,2	52,0	40,8
Minta összesen	23,2	59,3	17,6	16,2	60,4	23,4	16,9	58,2	24,8	16,4	59,4	24,3	12,3	61,2	26,4	7,4	55,6	37,1	6,5	52,6	40,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 7141, N2010: 6999, N2011: 6994, N2012: 6600, N2013: 6824, N2014: 6854, N2015: 6741

M2.1.4 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésnek alakulása export tevékenység szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó	Roszz	Kielégítő	Jó
Nincs export tevékenység	26,1	58,4	15,5	20,0	62,8	17,2	20,5	61,5	18,0	19,7	62,6	17,6	16,1	63,2	20,8	10,2	61,8	28,0	8,8	56,4	34,8
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	20,5	59,9	19,6	14,2	62,9	22,9	17,0	54,4	28,6	13,1	61,4	25,5	9,4	66,6	24,0	5,6	55,0	39,4	5,4	53,2	41,4
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	18,4	61,1	20,5	7,5	53,0	39,6	8,3	48,6	43,1	10,4	50,0	39,6	6,5	52,9	40,6	3,5	43,8	52,8	2,6	44,6	52,8
Minta összesen	23,2	59,3	17,6	16,2	60,4	23,4	16,9	58,2	24,8	16,4	59,4	24,3	12,3	61,2	26,4	7,4	55,4	37,2	6,4	52,5	41,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 7133, N2010: 6396, N2011: 6565, N2012: 6606, N2013: 6612, N2014: 6911, N2015: 6577

M2.1.5 tábla: A jelenlegi üzleti helyzet megítélésének alakulása régió szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó	Rossz	Kielégítő	Jó
Közép-Magyarország	23,8	59,5	16,7	17,3	61,8	20,9	19,7	58,4	21,9	18,7	59,2	22,1	14,1	62,5	23,4	7,9	56,8	35,2	6,5	53,6	40,0
Közép-Dunántúl	25,8	54,4	19,8	16,3	53,7	30,0	12,2	55,0	32,8	12,4	56,4	31,2	10,0	55,5	34,5	7,5	46,8	45,6	7,1	43,0	49,9
Nyugat-Dunántúl	17,8	63,5	18,7	12,1	56,1	31,8	13,7	55,4	30,8	12,0	56,6	31,4	6,3	56,5	37,2	3,9	46,8	49,3	2,7	49,4	47,9
Dél-Dunántúl	24,2	57,7	18,1	17,9	58,9	23,2	16,3	55,7	28,0	16,0	60,5	23,5	11,9	61,9	26,2	8,7	55,0	36,4	10,0	55,9	34,1
Dél-Alföld	21,2	59,0	19,7	14,9	60,8	24,3	14,4	63,8	21,8	14,6	61,9	23,5	12,2	62,6	25,1	8,4	62,6	29,0	7,8	53,7	38,5
Észak-Alföld	23,5	60,3	16,2	13,1	68,3	18,6	13,4	62,8	23,8	14,4	61,0	24,6	11,9	61,4	26,7	6,5	55,0	38,6	5,9	54,8	39,3
Észak-Magyarország	22,9	59,9	17,1	16,6	56,8	26,6	17,8	55,6	26,5	17,3	60,9	21,8	12,5	63,7	23,8	6,2	60,5	33,3	6,5	55,7	37,7
Minta összesen	23,2	59,3	17,6	16,2	60,4	23,4	16,9	58,2	24,8	16,4	59,4	24,3	12,3	61,2	26,4	7,3	55,6	37,1	6,5	52,6	40,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok jelenlegi üzleti helyzetének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 7143, N2010: 6998, N2011: 6995, N2012: 6600, N2013: 6824, N2014: 6911, N2015: 6741

M2.2. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, következő év

M2.2.1 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
10 fő alatt	31,0	52,6	16,4	23,1	53,1	23,8	32,0	50,5	17,4	30,4	51,6	18,0	14,4	58,5	27,1	9,1	53,0	38,0	6,5	42,0	51,6
10-19 fő között	26,1	55,8	18,1	23,3	56,1	20,6	26,8	57,9	15,3	27,3	54,9	17,8	19,7	55,4	24,9	8,2	56,5	35,3	6,3	53,8	39,9
20-49 fő között	22,1	58,1	19,8	14,2	61,7	24,1	19,7	59,6	20,6	17,7	62,0	20,3	10,6	63,1	26,4	5,6	57,7	36,7	5,2	54,6	40,2
50-249 fő között	19,6	57,4	23,0	9,6	60,9	29,4	13,4	58,6	28,0	13,1	58,2	28,7	8,1	61,8	30,0	4,8	52,2	43,0	4,3	49,6	46,1
250 fő felett	12,8	57,5	29,7	5,4	54,5	40,1	11,4	50,8	37,9	7,3	57,3	35,4	3,7	54,5	41,8	2,3	42,5	55,2	2,7	45,5	51,8
Minta összesen	20,1	56,8	23,1	11,9	58,0	30,1	16,8	55,7	27,5	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,8	44,1	4,5	48,5	47,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 7066, N2010: 5982, N2011: 5826, N2012: 5520, N2013: 5778, N2014: 6098, N2015: 6152

M2.2.2 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Tisztán hazai	23,2	57,1	19,8	15,4	60,2	24,4	21,0	56,7	22,3	17,9	62,2	19,9	11,5	61,0	27,5	6,3	56,2	37,5	5,6	51,4	43,0
Vegyes	15,4	53,2	31,3	4,1	70,9	25,0	13,5	48,4	38,1	8,0	50,5	41,5	9,8	62,7	27,5	6,9	55,7	37,4	9,2	37,0	53,8
Tisztán külföldi	9,6	57,4	33,1	3,3	44,6	52,1	6,4	48,9	44,7	9,3	47,2	43,5	3,7	53,0	43,3	1,8	32,0	66,2	1,2	42,3	56,6
Minta összesen	20,1	56,8	23,1	11,9	58,0	30,1	16,8	55,7	27,5	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,3	44,5	4,6	48,5	46,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 7061, N2010: 5637, N2011: 5443, N2012: 5496, N2013: 5440, N2014: 5827, N2015: 5616

M2.2.3 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	31,3	55,8	12,9	21,3	61,7	17,0	15,1	66,0	18,9	15,4	68,8	15,8	5,7	67,0	27,2	10,3	62,5	27,2	10,6	56,3	33,1
Ipar összesen	15,2	58,3	26,5	8,0	53,1	38,9	12,3	52,4	35,3	11,4	55,2	33,4	6,1	53,9	40,0	3,3	45,4	51,3	3,3	47,2	49,5
Építőipar	23,3	56,9	19,8	25,7	56,3	18,0	31,7	57,1	11,2	32,5	52,5	15,0	13,6	59,8	26,6	8,8	55,6	35,6	7,1	57,7	35,1
Kereskedelem, gépjárműjavítás	22,7	55,3	22,0	14,9	59,8	25,2	22,4	52,2	25,4	22,6	55,8	21,6	12,8	62,9	24,3	5,6	55,2	39,2	5,1	50,8	44,1
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	30,4	61,9	7,7	12,5	73,4	14,1	21,2	70,8	8,0	8,0	70,0	22,0	14,9	54,5	30,6	6,6	54,1	39,3	3,7	45,3	51,0
Szállítás, raktározás	23,0	58,6	18,3	18,4	53,6	28,1	16,2	56,1	27,7	16,0	64,1	19,9	9,3	66,5	24,2	8,2	63,2	28,7	8,4	54,2	37,4
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	15,0	32,6	52,4	2,3	57,5	40,2	11,1	54,5	34,5	13,4	36,2	50,4	8,6	64,1	27,3	2,0	56,9	41,2	0,5	47,4	52,2
Egyéb gazd.	17,6	57,4	25,0	10,4	58,2	31,4	14,7	54,5	30,8	14,3	58,5	27,2	9,3	62,8	27,9	5,7	48,9	45,4	4,5	45,9	49,6
Minta összesen	20,1	56,8	23,1	11,9	58,0	30,1	16,8	55,7	27,5	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,7	44,1	4,5	48,5	47,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 7065, N2010: 5981, N2011: 5825, N2012: 5520, N2013: 5778, N2014: 6001, N2015: 6152

M2.2.4 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása export tevékenység szerint 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Nincs export tevékenység	22,9	55,4	21,7	16,0	60,0	24,1	20,6	58,5	20,9	18,8	61,5	19,7	13,5	61,6	24,9	7,7	56,6	35,7	6,4	50,7	42,9
Árbevétel50 százalékánál kisebb	15,5	61,4	23,1	7,9	63,2	28,9	17,7	52,4	29,9	12,7	56,1	31,2	5,3	63,2	31,6	4,3	52,9	42,8	3,0	52,7	44,4
Árbevétel50 százalékánál nagyobb	16,7	57,3	25,9	5,5	49,0	45,5	6,5	48,2	45,3	8,1	48,9	43,0	3,8	48,6	47,6	1,4	37,8	60,8	1,7	40,8	57,5
Minta összesen	20,1	56,8	23,1	11,9	58,0	30,1	16,8	55,7	27,5	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,5	44,4	4,4	48,3	47,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 7057, N2010: 5481, N2011: 5493, N2012: 5520, N2013: 5609, N2014: 6059, N2015: 6000

M2.2.5 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Közép-Magyarország	21,8	53,9	24,3	12,5	58,4	29,1	17,5	56,3	26,2	16,3	56,9	26,8	10,9	60,7	28,4	5,2	50,3	44,5	4,1	48,0	47,8
Közép-Dunántúl	18,8	58,2	22,9	12,3	53,6	34,1	15,3	49,1	35,7	11,4	57,5	31,1	6,9	53,0	40,2	5,5	44,7	49,8	6,1	39,4	54,5
Nyugat-Dunántúl	15,9	61,2	22,8	7,6	54,1	38,3	14,7	54,8	30,4	11,8	53,6	34,7	4,2	50,8	45,0	3,6	41,8	54,6	2,5	45,1	52,4
Dél-Dunántúl	21,9	56,9	21,2	10,8	59,4	29,8	17,1	52,8	30,1	15,6	59,2	25,1	10,5	56,4	33,1	6,9	48,7	44,4	7,6	55,2	37,2
Dél-Alföld	18,5	60,0	21,5	11,5	59,1	29,5	15,7	63,5	20,8	15,3	61,0	23,7	9,8	60,1	30,1	6,4	62,9	30,7	4,0	54,9	41,1
Észak-Alföld	20,6	58,6	20,8	12,2	63,7	24,1	17,4	57,2	25,4	16,0	56,3	27,7	9,4	62,1	28,6	4,4	52,0	43,6	5,0	51,0	43,9
Észak-Magyarország	16,2	61,0	22,8	12,6	56,0	31,4	17,5	53,3	29,2	15,3	60,3	24,4	8,3	60,2	31,5	4,2	56,2	39,6	3,8	51,1	45,1
Minta összesen	20,1	56,8	23,1	11,9	58,0	30,1	16,8	55,7	27,5	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,8	44,1	4,5	48,5	47,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 7067, N2010: 5980, N2011: 5826, N2012: 5520, N2013: 5778, N2014: 6098, N2015: 6154

M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány

M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
10 fő alatt	40,0	53,5	6,5	35,1	56,7	8,3	29,4	61,6	9,1	33,3	58,1	8,5	20,5	61,8	17,6	12,1	67,0	20,9	11,8	59,9	28,3
10-19 fő között	35,7	55,5	8,8	33,2	58,8	8,0	32,6	58,4	9,0	33,8	59,8	6,4	26,2	64,9	8,9	15,1	70,4	14,5	16,4	63,3	20,3
20-49 fő között	32,1	58,4	9,5	25,2	61,6	13,3	26,5	63,3	10,2	26,8	63,7	9,5	18,8	67,7	13,5	10,3	71,8	17,9	11,6	68,0	20,5
50-249 fő között	23,1	68,7	8,2	17,4	65,9	16,6	16,2	68,1	15,7	15,9	68,0	16,0	11,3	71,7	17,0	8,9	66,4	24,7	7,1	67,9	25,0
250 fő felett	23,4	56,3	20,3	11,3	60,3	28,4	8,0	65,6	26,4	8,5	68,0	23,6	6,7	66,7	26,6	5,0	61,2	33,9	2,1	61,3	36,6
Minta összesen	27,7	61,0	11,3	20,5	62,1	17,4	18,8	64,9	16,3	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 6913, N2010: 6876, N2011: 6868, N2012: 6462, N2013: 6685, N2014: 6809, N2015: 6482

M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Tisztán hazai	29,1	60,6	10,3	23,8	62,3	13,9	22,0	65,3	12,6	21,2	69,0	9,8	16,4	68,6	15,0	9,8	69,9	20,3	9,9	66,7	23,4
Vegyes	25,0	67,5	7,5	26,5	60,3	13,2	7,9	68,7	23,4	16,1	57,3	26,6	16,6	67,1	16,3	15,6	65,4	19,0	7,1	67,1	25,8
Tisztán külföldi	23,3	59,8	16,8	9,0	58,7	32,3	10,7	61,3	28,0	13,8	59,1	27,1	7,4	64,3	28,2	5,8	53,6	40,5	3,3	56,8	39,9
Minta összesen	27,7	61,0	11,3	20,5	62,1	17,4	18,8	64,9	16,3	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,0	24,8	8,2	64,3	27,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 6909, N2010: 6456, N2011: 6411, N2012: 6436, N2013: 6201, N2014: 6512, N2015: 5950

M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Mezőgazdaság erdőgazdálkodás, halászat	48,0	49,2	2,8	15,9	67,5	16,6	12,5	74,7	12,8	9,1	74,7	16,1	14,4	72,8	12,8	10,7	73,2	16,2	9,0	72,8	18,3
Ipar összesen	27,4	57,8	14,8	16,4	57,6	26,0	14,8	62,0	23,2	16,5	64,5	19,0	11,7	65,2	23,2	8,1	60,1	31,8	5,4	59,3	35,2
Építőipar	35,2	55,9	8,9	36,2	56,1	7,7	39,5	52,7	7,8	42,1	53,0	4,8	24,9	57,2	17,8	11,5	63,3	25,3	15,3	59,0	25,7
Kereskedelem, gépjárműjavítás	29,7	60,2	10,1	25,6	63,2	11,2	21,2	64,9	13,9	24,7	62,9	12,4	17,1	68,2	14,6	9,8	71,9	18,3	8,5	68,0	23,4
Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás	15,5	79,5	5,0	14,4	76,8	8,8	11,8	84,5	3,8	10,9	73,5	15,5	14,9	69,9	15,2	6,0	73,4	20,6	11,3	62,9	25,8
Szállítás, raktározás	30,5	61,7	7,9	24,1	67,5	8,3	32,3	58,7	9,0	18,0	73,6	8,4	15,1	68,3	16,6	10,4	66,3	23,3	15,1	57,3	27,6
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	21,7	70,3	8,0	34,1	48,4	17,5	14,6	55,7	29,7	15,7	68,1	16,2	8,3	79,0	12,7	13,7	63,9	22,4	6,9	65,3	27,7
Egyéb gazd	25,5	60,6	13,9	19,1	64,5	16,3	20,6	65,6	13,8	17,8	66,1	16,0	13,5	71,1	15,4	10,7	70,2	19,0	7,7	73,1	19,1
Minta összesen	27,7	61,0	11,3	20,5	62,1	17,4	18,8	64,9	16,3	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 6913, N2010: 6875, N2011: 6867, N2012: 6462, N2013: 6685, N2014: 6704, N2015: 6482

M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása export tevékenység szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Nincs export tevékenység	29,4	61,3	9,3	25,6	63,1	11,3	23,0	65,0	11,9	22,2	67,6	10,2	17,2	68,5	14,2	11,1	70,0	18,9	10,7	67,6	21,7
Árbevétel 50 százaléknál kisebb	25,9	61,7	12,5	18,0	67,2	14,7	17,2	67,1	15,7	17,1	65,6	17,3	13,1	70,7	16,3	9,5	67,8	22,7	7,5	65,4	27,1
Árbevétel 50 százaléknál nagyobb	24,9	59,9	15,2	8,8	54,6	36,6	8,7	59,6	31,7	13,2	60,1	26,6	8,1	64,1	27,8	5,5	57,1	37,4	3,2	56,6	40,3
Minta összesen	27,7	61,0	11,3	20,5	62,1	17,4	18,8	64,9	16,3	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,0	24,8	8,0	64,1	27,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 6905, N2010: 6282, N2011: 6460, N2012: 6462, N2013: 6480, N2014: 6755, N2015: 6329

M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Közép-Magyarország	26,3	63,1	10,6	24,5	60,8	14,8	20,7	66,8	12,6	21,6	63,8	14,6	14,4	68,6	17,0	9,3	67,3	23,4	9,1	66,8	24,1
Közép-Dunántúl	32,0	55,5	12,4	20,0	59,2	20,8	16,4	61,2	22,3	16,8	62,1	21,1	11,7	64,8	23,5	10,3	56,3	33,4	6,3	55,6	38,2
Nyugat-Dunántúl	27,9	57,9	14,2	15,6	62,1	22,3	14,9	60,7	24,5	16,8	64,9	18,3	8,4	64,7	26,8	7,5	60,0	32,5	4,6	60,3	35,1
Dél-Dunántúl	30,0	58,4	11,6	18,7	60,9	20,4	17,3	66,0	16,7	17,6	67,0	15,4	14,6	66,4	19,0	8,6	66,3	25,1	6,6	64,5	28,9
Dél-Alföld	24,5	63,8	11,8	17,3	65,9	16,8	14,5	65,9	19,6	14,0	70,8	15,2	14,5	68,6	16,9	8,1	72,1	19,7	8,6	61,7	29,7
Észak-Alföld	30,6	60,1	9,4	11,3	71,6	17,1	19,6	65,7	14,7	18,1	68,8	13,2	18,4	67,2	14,4	8,7	71,4	19,9	7,5	66,6	26,0
Észak-Magyarország	29,0	58,4	12,6	19,4	58,9	21,7	20,1	61,5	18,4	18,5	67,7	13,8	16,5	68,8	14,7	11,3	66,3	22,4	9,5	66,3	24,2
Minta összesen	27,7	61,0	11,3	20,5	62,1	17,4	18,8	64,9	16,3	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 6914, N2010: 6874, N2011: 6868, N2012: 6462, N2013: 6685, N2014: 6809, N2015: 6480

M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen

M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2009-2015 (%)

	2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015			
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik
10-19 fő között	33,0	14,1	32,9	20,0	29,2	11,5	36,3	23,1	32,8	9,9	36,2	21,0	32,7	9,3	39,6	18,5	33,2	10,3	33,0	23,4	15,2	6,1	54,5	24,2	10,2	22,4	38,8	28,6
20-49 fő között	26,8	15,4	34,8	23,1	23,0	12,3	38,4	26,3	28,4	13,4	37,0	21,2	25,4	13,7	37,2	23,7	27,1	11,1	34,6	27,2	22,3	7,5	37,8	32,4	23,3	8,7	36,0	32,0
50-249 fő között	20,9	18,3	35,6	25,2	14,0	18,8	44,1	23,2	21,0	13,9	42,7	22,3	21,6	12,7	44,0	21,8	21,1	13,1	42,6	23,1	20,6	10,1	39,8	29,4	14,3	9,3	41,5	34,8
250 fő felett	9,7	20,1	46,1	24,1	10,4	14,1	41,0	34,5	7,1	14,0	51,0	27,9	9,8	15,8	46,6	27,8	4,7	10,0	51,3	34,0	12,8	13,6	45,1	28,6	12,7	10,3	44,8	32,2
Minta összesen	20,1	17,8	38,2	23,9	16,2	15,4	41,3	27,1	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	2,3	10,8	51,0	35,8	5,1	8,4	41,9	44,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

Elemiszámok: N2009: 3840, N2010: 3524, N2011: 3522, N2012: 4219, N2013: 3644, N2014: 3709, N2015: 5007

M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2009-2015 (%)

	2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015			
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik
Tisztán hazai	17,3	18,6	40,6	23,5	24,1	16,4	37,8	21,8	17,7	16,5	41,4	24,4	22,1	13,7	41,5	22,7	22,8	12,9	44,0	20,3	20,6	12,9	39,2	27,3	13,0	10,0	44,9	32,0
Vegyes	10,8	22,2	34,8	32,2	8,0	24,5	36,3	31,2	14,6	11,1	50,6	23,8	13,1	7,3	48,3	31,3	15,7	11,1	45,2	28,0	12,0	4,0	63,2	20,8	14,4	6,2	42,3	37,1
Tisztán külföldi	13,4	24,1	36,7	25,8	10,9	20,6	39,7	28,8	12,1	11,4	39,2	37,3	15,1	15,4	43,4	26,1	12,8	16,2	42,7	28,3	16,3	10,3	44,6	28,9	9,0	9,4	36,1	45,5
Minta összesen	16,2	20,7	38,6	24,6	20,1	17,8	38,2	23,9	16,2	15,4	41,3	27,1	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	11,9	9,7	42,2	36,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 3836, N2010: 3339, N2011: 3298, N2012: 4192, N2013: 3421, N2014: 3512, N2015: 4615

M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015									
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik				
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	12,0	26,3	35,0	26,6	16,1	26,6	31,9	25,4	17,0	24,3	34,0	24,7	11,0	21,7	38,4	28,9	8,5	23,7	37,3	30,5	9,2	32,2	40,6	18,0	10,0	22,8	43,4	23,7
Ipar összesen	15,5	18,5	39,9	26,1	12,7	15,4	36,5	35,4	12,7	14,7	39,3	33,3	14,0	16,3	39,9	29,9	9,4	10,8	46,0	33,7	6,5	12,0	44,9	36,6	7,2	8,2	39,0	45,6
Építőipar	22,2	12,3	39,9	25,5	20,4	8,7	50,5	20,4	25,9	17,5	43,4	13,3	18,9	17,4	45,4	18,3	21,7	18,0	40,8	19,5	16,7	14,0	35,7	33,7	12,1	12,1	46,4	29,4
Kereskedelem, gépjárműjavítás	22,5	20,3	36,0	21,1	16,5	16,1	41,9	25,6	31,3	15,8	33,7	19,2	14,5	13,2	56,3	16,1	25,3	8,4	43,1	23,2	14,8	10,2	49,4	25,6	15,3	7,4	49,3	27,9
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	29,2	19,7	33,6	17,4	19,6	20,6	49,6	10,2	10,1	5,1	67,8	16,9	29,6	4,9	43,1	22,5	20,6	9,6	42,4	27,3	9,6	4,4	45,1	40,9	15,8	15,6	36,2	32,4
Szállítás, raktározás	23,8	17,5	32,5	26,2	19,7	17,7	40,1	22,4	23,1	8,8	51,7	16,3	20,3	8,7	51,7	19,2	20,0	12,3	28,4	39,4	13,4	7,5	50,7	28,4	20,9	3,4	49,3	26,4
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	16,0	1,2	30,9	51,9	6,0	2,6	82,1	9,3	13,9	6,5	68,0	11,7	17,1	3,1	57,0	22,8	32,4	15,3	38,9	13,4	25,6	11,3	37,4	25,6	6,8	0,6	62,7	29,9
Egyéb gazd.	25,1	15,7	43,2	16,0	22,2	12,5	40,0	25,4	27,3	11,8	43,6	17,3	35,5	11,9	35,3	17,4	31,8	10,0	40,0	18,2	20,6	7,4	47,1	24,9	17,0	9,3	38,6	35,1
Minta összesen	20,1	17,8	38,2	23,9	16,2	15,4	41,3	27,1	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	12,0	11,2	45,2	31,6	11,8	9,3	42,0	36,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 3840, N2010: 3523, N2011: 3522, N2012: 4219, N2013: 3644, N2014: 3653, N2015: 5006

M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása export tevékenység szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015									
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik				
Nincs export tevékenység	23,9	16,1	37,8	22,1	19,3	14,0	45,6	21,1	24,3	11,7	45,6	18,4	21,8	14,0	44,7	19,5	26,8	12,2	39,8	21,3	18,8	12,5	40,2	28,4	16,7	10,8	44,8	27,7
Árbevétel50 százalékánál kisebb	12,7	20,5	40,9	25,9	14,0	19,5	39,1	27,4	19,9	17,1	38,6	24,5	16,8	12,5	48,4	22,3	16,4	10,0	43,7	30,0	7,9	9,0	54,0	29,2	8,2	9,4	45,1	37,3
Árbevétel50 százalékánál nagyobb	17,5	19,4	37,3	25,8	14,1	14,6	35,5	35,7	8,8	14,4	38,1	38,6	17,1	13,0	37,5	32,5	7,7	12,2	45,8	34,3	6,3	11,2	45,8	36,7	6,7	7,4	34,4	51,6
Minta összesen	20,1	17,8	38,2	23,9	16,2	15,4	41,3	27,1	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	12,3	11,3	45,3	31,2	11,7	9,4	41,6	37,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 3834, N2010: 3155, N2011: 3345, N2012: 4219, N2013: 3544, N2014: 3679, N2015: 4928

M.2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2009-2015 (%)

	2009					2010					2011					2012					2013					2014					2015				
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik							
Közép-Magyarország	22,7	17,8	37,8	21,6	16,6	16,5	43,9	23,0	21,3	10,4	50,4	18,0	25,3	8,3	47,3	19,0	25,6	10,0	43,8	20,5	14,7	9,9	49,2	26,1	13,9	9,1	42,4	34,5							
Közép-Dunántúl	14,5	19,2	40,7	25,6	10,1	13,0	43,0	33,9	10,4	15,1	40,4	34,1	13,3	18,5	39,0	29,2	8,4	14,1	42,4	35,0	9,7	9,7	41,7	38,9	9,1	8,6	44,1	38,3							
Nyugat-Dunántúl	19,8	12,8	41,5	25,9	10,7	9,0	45,2	35,0	15,2	16,0	38,5	30,3	11,5	14,5	45,5	28,4	9,3	10,0	49,1	31,7	6,7	13,9	45,4	33,9	10,4	8,3	43,8	37,5							
Dél-Dunántúl	18,1	19,5	39,0	23,5	21,8	17,8	33,5	26,9	21,1	14,9	37,6	26,3	17,2	20,3	34,5	28,0	18,0	10,9	37,3	33,8	8,2	10,1	46,2	35,5	7,0	9,6	45,4	38,0							
Dél-Alföld	14,2	25,5	35,9	24,4	12,3	12,9	46,5	28,3	12,2	16,1	47,6	24,2	10,3	15,3	47,7	26,7	13,1	17,0	45,8	24,2	8,4	14,3	47,8	29,4	6,1	12,6	45,6	35,8							
Észak-Alföld	19,0	11,7	43,9	25,5	21,3	18,5	35,1	25,1	17,9	24,3	32,0	25,8	15,8	21,9	37,0	25,3	12,7	10,0	42,8	34,4	9,1	13,7	40,0	37,3	14,1	8,8	37,8	39,3							
Észak-Magyarország	21,2	18,0	30,2	30,6	18,9	15,6	31,6	33,9	27,7	10,3	30,8	31,2	20,0	16,3	35,6	28,1	18,4	11,8	32,9	36,9	16,9	11,2	32,9	39,0	12,7	9,4	33,9	44,1							
Minta összesen	20,1	17,8	38,2	23,9	16,2	15,4	41,3	27,1	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	12,0	11,2	45,2	31,5	11,8	9,4	42,0	36,9							

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 3840, N2010: 3523, N2011: 3522, N2012: 4219, N2013: 3644, N2014: 3709, N2015: 5007

M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen

M.2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
10-19 fő között	28,1	49,7	22,2	16,5	53,7	29,9	22,1	55,7	22,2	21,4	57,7	20,9	14,2	61,2	24,6	11,4	34,3	54,3	3,6	44,6	51,8
20-49 fő között	23,1	50,2	26,7	11,1	57,7	31,1	16,3	59,6	24,1	16,5	60,8	22,7	9,1	57,9	33,1	7,2	53,7	39,0	5,0	55,4	39,6
50-249 fő között	21,9	51,2	26,9	12,7	48,0	39,3	10,7	59,9	29,4	10,6	56,9	32,5	7,8	63,2	29,0	5,4	53,9	40,7	5,8	53,6	40,6
250 fő felett	18,7	43,4	37,9	9,0	42,0	49,0	11,0	49,4	39,6	14,9	54,5	30,6	6,4	56,8	36,8	4,5	55,0	40,4	5,9	52,4	41,7
Minta összesen	21,9	48,5	29,7	11,8	48,4	39,9	13,0	56,1	31,0	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	3,5	53,1	43,5	3,1	50,6	46,3

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

Elemzések: N2009: 3443, N2010: 3450, N2011: 3723, N2012: 3672, N2013: 3834, N2014: 3909, N2015: 5521

M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Tisztán hazai	24,8	49,7	25,4	13,8	52,0	34,2	15,3	60,5	24,2	14,0	61,9	24,1	9,8	61,7	28,5	5,8	57,0	37,3	5,5	56,7	37,8
Vegyes	16,0	55,9	28,1	1,1	66,7	32,2	17,7	52,3	30,0	10,1	54,7	35,1	6,2	60,8	33,0	1,2	62,8	36,0	3,2	51,1	45,7
Tisztán külföldi	14,3	42,5	43,2	6,5	34,8	58,8	6,4	45,5	48,1	16,1	46,7	37,2	6,2	58,5	35,3	3,5	44,9	51,6	3,6	45,6	50,8
Minta összesen	21,9	48,5	29,7	11,8	48,4	39,9	13,0	56,1	31,0	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,9	54,0	41,0	4,8	53,3	41,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 3428, N2010: 3258, N2011: 3463, N2012: 3651, N2013: 3594, N2014: 3695, N2015: 5067

M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	20,1	63,3	16,7	14,6	62,6	22,8	6,4	77,3	16,3	7,9	76,9	15,3	11,1	70,0	19,0	12,3	66,8	20,9	9,7	72,2	18,1
Ipar összesen	18,1	44,7	37,2	8,8	42,0	49,2	11,1	48,9	39,9	16,1	48,7	35,2	7,0	51,7	41,3	3,8	50,7	45,5	4,0	46,4	49,7
Építőipar	23,8	47,6	28,6	24,4	49,8	25,8	21,3	62,2	16,6	21,6	61,3	17,1	14,2	64,2	21,6	9,9	51,7	38,4	12,8	55,5	31,8
Kereskedelem, gépjárműjavítás	31,8	42,7	25,5	13,7	49,7	36,6	16,7	54,8	28,5	17,0	59,9	23,1	11,3	61,8	26,8	4,9	55,3	39,8	5,5	53,9	40,5
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	27,2	60,5	12,4	16,5	55,5	28,0	9,7	67,6	22,7	6,7	57,6	35,7	9,5	62,1	28,4	4,0	48,1	47,9	1,9	55,4	42,7
Szállítás, raktározás	24,2	52,6	23,2	15,6	58,1	26,3	15,4	67,3	17,3	13,7	65,8	20,5	6,4	63,7	29,9	3,6	52,5	43,9	3,3	50,0	46,7
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	8,6	53,9	37,5	20,8	47,9	31,3	15,2	44,1	40,8	9,5	63,5	27,0	3,4	77,6	19,0	,9	56,9	42,2	1,0	63,9	35,1
Egyéb gazd.	18,5	51,0	30,5	6,7	53,1	40,2	13,8	60,5	25,6	12,0	63,2	24,8	7,4	68,7	23,9	4,6	60,5	34,9	4,8	55,3	40,0
Minta összesen	21,9	48,5	29,7	11,8	48,4	39,9	13,0	56,1	31,0	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,7	53,9	41,4	4,7	52,3	43,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 3443, N2010: 3449, N2011: 3723, N2012: 3672, N2013: 3834, N2014: 3848, N2015: 5521

M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása export tevékenység szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Nincs export tevékenység	25,6	50,4	24,0	14,5	55,5	30,0	16,1	62,0	21,9	15,2	61,6	23,3	11,6	65,6	22,8	7,0	58,5	34,5	6,2	60,4	33,4
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	17,5	48,8	33,8	9,7	45,1	45,2	9,5	55,1	35,4	10,4	58,6	31,0	5,6	57,4	37,0	3,8	51,8	44,4	3,3	51,9	44,8
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	17,9	44,7	37,4	9,5	37,4	53,1	11,0	44,0	45,0	14,5	45,6	39,9	5,2	54,5	40,3	2,5	47,4	50,1	3,6	39,6	56,8
Minta összesen	21,9	48,5	29,7	11,8	48,4	39,9	13,0	56,1	31,0	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,8	53,5	41,7	4,8	52,0	43,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik export tevékenység szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 3433, N2010: 3070, N2011: 3513, N2012: 3672, N2013: 3731, N2014: 3872, N2015: 5434

M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2009-2015 (%)

	2009			2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Közép-Magyarország	23,0	49,6	27,4	13,5	47,6	38,9	12,0	56,3	31,7	13,4	58,9	27,7	6,9	67,2	25,8	3,6	56,6	39,8	4,4	53,1	42,5
Közép-Dunántúl	19,2	43,2	37,6	11,7	43,9	44,4	15,1	52,9	32,0	14,4	51,3	34,2	11,2	47,9	40,9	5,6	49,1	45,3	4,4	46,2	49,5
Nyugat-Dunántúl	22,2	45,1	32,7	9,6	40,7	49,6	16,6	51,7	31,7	15,2	53,8	31,0	9,6	50,9	39,6	4,3	48,9	46,8	4,8	45,8	49,4
Dél-Dunántúl	22,9	50,9	26,2	9,1	49,2	41,7	12,8	61,3	25,9	14,2	57,2	28,6	11,1	59,6	29,3	7,0	52,5	40,5	5,3	55,6	39,0
Dél-Alföld	23,3	51,2	25,5	8,6	57,7	33,7	10,5	58,9	30,6	12,3	59,0	28,8	9,8	61,1	29,1	6,0	57,7	36,3	4,9	56,9	38,1
Észak-Alföld	23,3	46,7	30,0	10,7	53,7	35,6	14,6	60,5	25,0	16,4	55,4	28,1	9,0	53,0	38,0	5,6	51,1	43,3	6,3	52,6	41,1
Észak-Magyarország	14,9	49,2	35,9	11,6	47,0	41,4	12,7	51,0	36,3	15,2	54,6	30,2	6,2	57,1	36,7	4,9	52,3	42,8	4,0	54,2	41,9
Minta összesen	21,9	48,5	29,7	11,8	48,4	39,9	13,0	56,1	31,0	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,7	54,0	41,3	4,7	52,3	43,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik régiók szerinti bontásban.

Elemzőszámok: N2009: 3443, N2010: 3448, N2011: 3723, N2012: 3672, N2013: 3834, N2014: 3909, N2015: 5521

3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói

M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Export tevékenység			73,16	2	0	
xho_(1)	0,301	0,075	16,294	1	0	1,351
xho_(2)	0,721	0,085	72,46	1	0	2,056
Létszám			53,596	4	0	
lo_(1)	-0,655	0,105	38,904	1	0	0,519
lo_(2)	-0,627	0,102	38,072	1	0	0,534
lo_(3)	-0,528	0,092	33,069	1	0	0,59
lo_(4)	-0,556	0,103	29,422	1	0	0,573
Gazdasági ág			76,734	7	0	
s8_(1)	0,131	0,145	0,822	1	0,364	1,14
s8_(2)	0,094	0,175	0,288	1	0,591	1,098
s8_(3)	0,398	0,149	7,162	1	0,007	1,489
s8_(4)	0,746	0,158	22,328	1	0	2,108
s8_(5)	-0,051	0,205	0,061	1	0,805	0,951
s8_(6)	0,645	0,212	9,272	1	0,002	1,906
s8_(7)	0,674	0,151	20,047	1	0	1,962
Tulajdonosi háttér			22,736	2	0	
fo2_(1)	0,063	0,143	0,194	1	0,659	1,065
fo2_(2)	0,373	0,079	22,25	1	0	1,453
Földrajzi régió			27,013	6	0	
re_(1)	0,335	0,091	13,427	1	0	1,398
re_(2)	0,087	0,102	0,721	1	0,396	1,09
re_(3)	-0,282	0,114	6,091	1	0,014	0,755
re_(4)	-0,063	0,101	0,384	1	0,536	0,939
re_(5)	0,106	0,097	1,193	1	0,275	1,112
re_(6)	0,082	0,098	0,71	1	0,4	1,086
Konstans	-0,57	0,156	13,312	1	0	0,566

-2 Log likelihood
8259,258

Cox & Snell R Square
0,046

Nagelkerke R Square
0,062

M3.2. tábla: Létszám bővítő várakozásokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Export tevékenység_			30,810	2	,000	
xho_(1)	-,502	,101	24,694	1	,000	,605
xho_(2)	-,156	,104	2,226	1	,136	,856
Létszám			24,374	4	,000	
lo_(1)	-,572	,133	18,402	1	,000	,564
lo_(2)	-,307	,140	4,786	1	,029	,736
lo_(3)	-,389	,133	8,605	1	,003	,678
lo_(4)	-,227	,124	3,318	1	,069	,797
Gazdasági ág			53,412	7	,000	
s8_(1)	-,379	,165	5,303	1	,021	,685
s8_(2)	,488	,104	21,882	1	,000	1,629
s8_(3)	,277	,122	5,148	1	,023	1,319
s8_(4)	,182	,106	2,963	1	,085	1,200
s8_(5)	,447	,144	9,589	1	,002	1,563
s8_(6)	,333	,157	4,492	1	,034	1,395
s8_(7)	-,135	,299	,205	1	,651	,873
Tulajdonosi háttér			2,895	2	,235	
fo2_(1)	-,181	,116	2,415	1	,120	,835
fo2_(2)	-,255	,202	1,600	1	,206	,775
Földrajzi régió			29,284	6	,000	
re_(1)	-,496	,100	24,584	1	,000	,609
re_(2)	-,107	,106	1,004	1	,316	,899
re_(3)	-,148	,112	1,736	1	,188	,862
re_(4)	-,166	,111	2,232	1	,135	,847
re_(5)	-,140	,111	1,593	1	,207	,869
re_(6)	-,080	,107	,560	1	,454	,923
Constant	-,306	,169	3,294	1	,070	,736

-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
6986,364	,046	,068

M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Export tevékenység			49,979	2	,000	
xho_(1)	,360	,093	14,965	1	,000	1,434
xho_(2)	,696	,099	49,299	1	,000	2,005
Létszám kategória			87,591	3	,000	
lo_(1)	-,136	,134	1,040	1	,308	,872
lo_(2)	,020	,118	,028	1	,868	1,020
lo_(3)	,722	,124	33,720	1	,000	2,058
Gazdasági ág			98,986	7	,000	
s8_(1)	1,010	,219	21,166	1	,000	2,744
s8_(2)	,706	,265	7,107	1	,008	2,027
s8_(3)	,301	,232	1,679	1	,195	1,351
s8_(4)	1,107	,237	21,760	1	,000	3,024
s8_(5)	,942	,277	11,556	1	,001	2,566
s8_(6)	,352	,311	1,281	1	,258	1,422
s8_(7)	,212	,232	,839	1	,360	1,236
Tulajdonosi háttér			17,171	2	,000	
fo2_(1)	,110	,157	,493	1	,482	1,116
fo2_(2)	-,350	,093	14,088	1	,000	,704
Constant	-2,340	,231	102,636	1	,000	,096

-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
5421,743	0,080	0,119

4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai

2015. szeptember 4-e és október 16-a között ismét sor került a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerő-piaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra. Ennek keretében 7112 vállalatot kerestünk meg kérdőívünkkel.

A mintában a tisztán hazai tulajdonú vállalatok vannak jelen a legnagyobb arányban, súlyozatlan arányuk 88,8%. Majd őket követik a tisztán külföldi, illetve a vegyes tulajdonú cégek 8,9 és 2,3%-kal.

M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2015

	n	%
Tisztán hazai	5906	88,8
Vegyes	153	2,6
Tisztán külföldi	590	8,9
Minta összesen	6649	

Gazdasági ág szerinti megoszlás szerint a legjelentősebb szerepet az ipar kapja a gazdasági ágak közül 2015-ben, 31,2%-kal.

M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2015

	n	%
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	433	6,2
Ipar összesen	2192	31,2
Építőipar	811	11,6
Kereskedelem, gépjárműjavítás	1617	23
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	424	6
Szállítás, raktározás	332	4,7
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	96	1,4
Egyéb gazd.	1113	15,9
Minta összesen	7018	

A súlyozatlan mintában szereplő vállalatok jelentős részének (66,6%) nem volt export tevékenysége 2014-ben.

M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2015

	n	%
Nincs export tevékenység	4722	66,4
Árbevé tel 50 százaléknál kisebb	1176	16,5
Árbevé tel 50 százaléknál nagyobb	1214	17,1
Minta összesen	7112	

Vállalatméret szempontjából a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató cégek dominálnak a mintában 37,5%-kal.

M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2015

	n	%
10 fő alatt	2665	37,5
10-19 fő között	1097	15,4
20-49 fő között	1401	19,7
50-249 fő között	1467	20,6
250 fő felett	481	6,8
Minta összesen	7111	

Az alapsokaságnak megfelelően a legnagyobb arányban a Közép-magyarországi vállalatok vannak jelen a mintában, 24%-kal.

M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2015

	n	%
Közép-Magyarország	1704	24
Közép-Dunántúl	917	12,9
Nyugat-Dunántúl	829	11,7
Dél-Dunántúl	823	11,6
Dél-Alföld	843	11,9
Észak-Alföld	912	12,8
Észak-Magyarország	1084	15,2
Minta összesen	7112	

5. Melléklet: A kutatás kérdőíve

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM

GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET

BELÜGYMINISZTERIUM

KÉRDŐÍV

(9 FŐNÉL TÖBBET FOGLALKOZTATÓ VÁLLALKOZÁSOK RÉSZÉRE)

Rövidtávú munkaerő-piaci előrejelzés és konjunktúrakutatás

2015. SZEPTEMBER - OKTÓBER

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A kapott információkat a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény, valamint az információszabadságról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény értelmében bizalmasan kezeljük.

KORMÁNYHIVATAL ÁLTAL HASZNÁLT AZONOSÍTÓK

A1. Melyik településen keletkezett a kérdőív?

A2. A kormányhivatal által adott sorszám (külső azonosító):

A3. A kérdező azonosítója:

A4. A kérdező neve:

A5. A kérdező telefonszáma:

AZ ADATRÖGZÍTŐ TÖLTI KI!

Az adatrögzítő felület által adott sorszám:

CÉGINFORMÁCIÓ

1. A felkeresett szervezeti egység melyik alábbi kategóriába sorolható?

1 - telephely nélküli cég/szervezet

A CÉGRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

2 - telephellyel rendelkező cég/szervezet központja (székhelye)

A CÉGKÖZPONTRA ÉS MUNKAERŐ-PIACI KÖRZETÉBEN TALÁLHATÓ TELEPHELYEIRE VONATKOZÓAN ADJON VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

3 - cég/szervezet telephelye

CSAK A TELEPHELYRE VONATKOZÓAN ADJON VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

CSAK HA EGY TELEPHELYRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS!

2. Mi ennek a telephelynek a fő tevékenysége?

ÍRJA LE!

.....

2.1. Mi ennek a fő tevékenységnek a négy számjegyű (azaz nem betűjeles) 2008-as ágazati kódja?

A TEÁOR szám:

2.2. Van-e a telephelynek lehetősége, illetve jogköre arra, hogy a cégközponttól függetlenül létszámfelvétellel, elbocsátással kapcsolatos személyzeti döntéseket hozzon?

1 – nincs 2 – van 9- nem tudja

CSAK HA CÉGRE, VAGY CÉGKÖZPONTRA ÉS A MUNKAERŐPIACI KÖRZETBEN TALÁLHATÓ TELEPHELYEIRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS!

3. Hozzávetőlegesen mekkora volt a cég összes nettó árbevétele 2014-ben? Kérem, sorolja be a megfelelő kategóriába!

- 1 – 20 millió forint alatt
- 2 – 20 és 50 millió között
- 3 – 50 és 100 millió között
- 4 – 100 és 250 millió között
- 5 – 250 és 500 millió között
- 6 – 500 millió és egy milliárd között
- 7 – egy és tízmilliárd forint között
- 8 – tízmilliárd forint felett
- 9 – nem tudja

4. A vállalkozás (telephely) teljes értékesítéséből kb. hány százalékot tett ki az export részaránya 2014-ben?⁴²

% 999 – nem tudja

5. Mekkora a külföldi tőke aránya hozzávetőlegesen a cég jegyzett tőkéjén belül?

% 999 – nem tudja

6. Van-e jelenleg a vállalkozásnak⁴³ (telephelynek) határidőn túli kintlévősége?

1 – nincs **→ UGRÁS A 8. KÉRDÉSRE**
2 – van
9 – nem tudja **→ UGRÁS A 8. KÉRDÉSRE**

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA VAN A VÁLLALKOZÁSNAK HATÁRIDŐN TÚLI KINTLÉVŐSÉGE!

7. Hogyan változott a vállalkozás (telephely) kintlévőségeinek állománya az egy évvel korábbi állapothoz képest?

1 – nőtt
2 – változatlan maradt
3 – csökkent
9 – nem tudja

42 - Az építőiparban exportnak számít a külföldi munkavégzés, az idegenforgalomban pedig a külföldi vendég fogadása.

43 - Ha a cégközpontot kereste fel a kérdező, akkor a „vállalkozás” megnevezés minden kérdésnél a cégközpontra és a munkaező piaci körzetben található telephelyeire együtt vonatkozik, és a továbbiakban is ennek megfelelően válaszoljon.

ÜZLETI VÁRAKOZÁSOK

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

8. Milyen beruházásokat helyeztek üzembe 2015 első félévében?
9. Milyen beruházások üzembe helyezését tervezik 2016 első félévében?

	8. kérdés	9. kérdés
	2015 első félévében	2016 első félévében
1 – Csak korszerűsítő, innovatív beruházás		
2 – Csak kapacitásbővítő beruházás		
3 – Mindkettőt		
4 – Egyiket sem		
9 – Nem tudja		

10. Várhatóan hogyan alakul a vállalkozásnál (telephelynél) a beruházások volumene 2016 első félévében 2015 első félévéhez viszonyítva?

- 1 – növekszik
2 – változatlan marad
3 – csökken
4 – nem volt és nem is lesz beruházás
9 – nem tudja

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

11. Ön szerint milyen a vállalkozás (telephely) jelenlegi üzleti helyzete?
12. Várhatóan milyen lesz a vállalkozás (telephely) üzleti helyzete 2016 első félévében?

	11. kérdés	12. kérdés
	Jelenlegi	2016 első félévében
1 – Jó		
2 – Kielégítő		
3 – Rossz		
9 – Nem tudja		

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

13. Várhatóan hogyan változik a vállalkozásnál (telephelynél) a termelés (szolgáltatás) volumene 2016 első félévében 2015 első félévéhez viszonyítva?

	2016 első félévében 2015 első félévéhez viszonyítva
1 – Növekszik	
2 – Változatlan marad	
3 – Csökken	
9 – Nem tudja	

14. Milyennek ítéli a vállalkozás (telephely) rendelésállományát, vagy termékeinek keresletét jelenleg?

- 1 – magas
- 2 – közepes
- 3 – alacsony
- 9 – nem tudja

15. Várhatóan hogyan fog változni 2016-ban a vállalkozásnál (telephelynél) az átlagkereset (nominálértéken) az előző évhez képest?

- 1 – növekszik, → 15.1. Hány százalékos növekedés várható? % 999 – nem tudja
- 2 – változatlan marad
- 3 – csökken? → 15.2. Hány százalékos csökkenés várható? % 999 – nem tudja
- 9 – nem tudja

16. Megítélése szerint jelenleg mekkora a vállalkozás (telephely) termelő/szolgáltató kapacitásainak kihasználtsága?⁴⁴

% 999 – Nem tudja

44 - Csak azokban az esetekben kell kitölteni, ahol a kérdés értelmezhető.

KAPACITÁSKIHASZNÁLTÁS ÉS TOBORZÁS

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA A KAPACITÁS KIHASZNÁLTÁSA NEM TELJES! (16. kérdés)

17. Véleménye szerint mi az oka annak, hogy a kapacitás kihasználtsága nem teljes? Kérem, próbálja megbecsülni, hogy a megjelölt okok hány százalékban felelősek a 100% alatti kapacitás-kihasználtságért? Ha nem tudja a választ, akkor a „nem tudja az okát” sorba írjon 100 %-ot!

A KÉRDÉS FELOLVASÁSA ELŐTT ADJA ÁT A 17-ES VÁLASZLAPOT!

a – belföldi megrendelések, vevők hiánya	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
b – export megrendelések, vevők hiánya	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
c – alapanyaghiány	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
d – tőkehiány	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
e – szakképzetlen munkaerő hiánya	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
f – szakképzett munkaerő hiánya	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
g – munkavégzés szezonális jellege	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
h – egyéb ok	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
i – nem tudja az okát	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%

Összesen: 100 %

MINDENKITŐL KÉRDEZZE!

A KÉRDÉS FELOLVASÁSA ELŐTT ADJA ÁT A 18-AS VÁLASZLAPOT!

18. Munkaerőigényüket jellemzően milyen forrásokból elégítik ki? Kérem, próbálja megbecsülni, hogy a munkaerőigényüknek kb. hány százalékát elégítik ki a megnevezett forrásból? Ha nem tudja a választ, akkor a „nem tudja a forrást” sorba írjon 100 %-ot!

	A munkaerő hány százalékát?			
a – hirdetés útján	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
b – pályázatokkal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
c – a járási hivatal foglalkoztatási osztályának segítségével	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
d – munkaközvetítőkön keresztül	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
e – munkaerő kölcsönző cégeken keresztül	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
f – informális csatornákon keresztül (család, rokonok, kollégák)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
g – Interneten keresztül	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
h – belső meghirdetéssel, belső átcsoportosítással	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
i – egyéb forrásból	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
j – nem tudja a forrást	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%

Összesen: 100%

LÉTSZÁMGAZDÁLKODÁS

19. Adja meg a statisztikai állományi létszámok alakulását az alábbi időpontokban! Kérem, hogy ahol nulla a létszám oda is regisztrálja az értéket.

		2014. december 31. (fő)	2015. szeptember 1. (fő)	2016. szeptember 1. (fő)
Statisztikai állományi létszám				
a.	Statisztikai állományi létszám	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b.	ebből: szakképzetlen fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c.	szakképzett fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
d.	nem diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
e.	diplomásszellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
f.	Bedolgozói jogviszonyban dolgozók (munkaszerződéssel)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
g.	Teljes munkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
h.	ebből: határozott időre szóló munkaviszonnyal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
i.	Gyes, Gyed mellett dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
j.	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
k.	ebből: legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott részmunkaidős	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
l.	Gyes, Gyed mellett dolgozó	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
m.	Közfoglalkoztatási jogviszony keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
n.	Külföldi állampolgárságú munkavállalók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
o.	Pályakezdekők összesen	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
p.	ebből: diplomáspályakezdő	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
q.	Megváltozott munkaképességű dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
r.	55 év feletti dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
s.	Foglalkoztatott nyugdíjasok	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Statisztikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő				
t.	Statisztikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő létszáma	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
u.	ebből: kölcsönvett munkaerő	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
v.	ebből: iskolaszövetkezeten keresztül foglalkoztatott munkaerő	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Iskolarendszerű gyakorlati képzésben résztvevők			
w.	ebből: tanuló szerződéssel (duális képzésben)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
x.	együttműködési megállapodással	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
y.	Ösztöndíjas foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
z.	Megbízási szerződéssel foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
aa.	Egyszerűsített foglalkoztatás keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

FONTOS, HOGY JELEN OLDALON LÉVŐ KÉRDÉSEKNÉL NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTEL BÉN ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

20. Várhatóan milyen volt/lesz a munkaviszony megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2015-ben a következő kategóriákban?

0 – nem volt/nem várható munkaviszony megszűnése felvétel
9999 – nem tudja

0 – nem volt/nem várható munkaerő-felvétel
9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnt/megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. diplomás pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. 65 év feletti	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

2. Felvételre került/kerül	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. diplomás pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. 65 év feletti	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BÁRMELY OKBÓL VOLT/LESZ MUNKAVISZONY MEGSZŰNTETÉS 2015-BEN!

21. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatak megjelölésével együtt –, amelyben 2015-ben a legnagyobb volt / lesz a munkaviszony megszűntetés!

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2015-BEN LÉTSZÁMFELVÉTEL VOLT/ LESZ!

22. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatak megjelölésével együtt –, amelyben 2015-ben a legnagyobb volt / lesz a létszámfelvétel!

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY JELEN OLDALON LÉVŐ KÉRDÉSEKNÉL NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBN ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

23. Várhatóan milyen lesz a munkaviszony megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2016-ban a következő kategóriákban?

0 – nem várható munkaviszony megszűnése
9999 – nem tudja

0 – nem várható munkaerő-felvétel
9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. diplomás pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. 65 év feletti	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

2. Felvételre fog kerülni	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. diplomás pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. 65 év feletti	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2016-BAN MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS LESZ!

24. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatak megjelölésével együtt –, amelyben várhatóan 2016-ban a legnagyobb lesz a munkaviszony megszüntetés!

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2016-BAN LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

25. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatak megjelölésével együtt –, amelyben 2016-ban várhatóan a legnagyobb lesz a létszámfelvétel!

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FRISS DIPLOMASOK

26. Kérjük, adja meg a friss diplomások (legfeljebb két év munkaviszonnyal rendelkezők) érintett csoportokba tartozó foglalkoztatottak létszámát az alábbi időpontokban a statisztikai állományi létszámon belül!

FOGLALKOZÁS	2015. szeptember 1. (fő)	2016. szeptember 1. (fő)
Általános munkakörök		
a. Általános ügyviteli, irodai munkakör (pl. adminisztráció, asszisztencia, általános ügyintézés)	fő	fő
b. Ügyfélkapcsolati munkakör (pl. front office, help desk, ügyfél-tájékoztatás)	fő	fő
Gazdasági végzettséget igénylő munkakörök		
c. Pénzügyi munkakörök (pl. adminisztráció, könyvelés, számvitel, kontrolling)	fő	fő
d. Logisztikai munkakörök (pl. adminisztráció, raktározás, szállítás, szervezés egyéb)	fő	fő
e. HR munkakörök (pl. adminisztráció, kiválasztás, toborzás, tréning)	fő	fő
f. Egyéb gazdasági végzettséget igénylő munkakör	fő	fő
Műszaki, mérnöki, informatikai végzettséget igénylő munkakörök		
g. Informatikai munkakörök (pl. informatika, programozás fejlesztés, egyéb számítástechnika)	fő	fő
h. Gépészmérnök	fő	fő
i. Villamosmérnök	fő	fő
j. Egyéb műszaki-mérnöki végzettséget igénylő munkakör	fő	fő

KÜLFÖLDI ÁLLAMPOLGÁROK

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2015-BEN FOGLALKOZTATOTT / FOGLALKOZTAT / TERVEZ FOGLALKOZTATNI KÜLFÖLDI MUNKAERŐT!

FONTOS, HOGY AZ ALÁBBI KÉRDÉSNÉL AZ ALKALMAZOTT VAGY ALKALMAZNI TERVEZETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

27. Nevezzen meg maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt – amelyben a legtöbb külföldi állampolgárságú munkavállalót *foglalkoztatták / foglalkoztatják / terveznek foglalkoztatni 2015-ben.*

Munkakörök megnevezése		Alkalmazott létszám	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2016-BAN KÜLFÖLDI ÁLLAMPOLGÁRT ÉRINTŐ LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

28. Nevezzen meg maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt – amelyben a legtöbb külföldi állampolgárságú munkavállalót terveznek 2016-ban felvenni!

Munkakörök megnevezése		Felvenni tervezett létszám	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

PÁLYAKEZDŐK

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2015-BEN ALKALMAZTAK / ALKALMAZNAK / TERVEZNEK ALKALMAZNI PÁLYAKEZDŐT!

FONTOS, HOGY AZ ALÁBBI KÉRDÉSNEÉL AZ ALKALMAZOTT VAGY ALKALMAZNI TERVEZETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

PÁLYAKEZDŐNEK AZT TEKINTJÜK, AKI KÉT ÉVNÉL NEM RÉGEBBEN FEJEZTE BE TANULMÁNYAIT ISKOLARENDSZERŰ KÉPZÉS KERETÉBEN.

29. Sorolja fel a 3 legjellemzőbb munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyekben 2015-ben pályakezdőt alkalmaztak / alkalmaznak / terveznek alkalmazni!

Munkakörök megnevezése		Alkalmazott létszám	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2016-BAN PÁLYAKEZDŐT ÉRINTŐ LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

30. Sorolja fel a 3 legjellemzőbb munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyekben 2016-ban pályakezdőt terveznek felvenni!

Munkakörök megnevezése		Felvenni tervezett létszám	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

TANULÓSZERZŐDÉSSEL GYAKORLATI KÉPZÉSBEN RÉSZTVEVŐK

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2016-BAN TERVEZIK TANULÓSZERZŐDÉSSEL GYAKORLATI KÉPZÉSBEN RÉSZTVEVŐK FELVÉTELÉT!

31. 2016-ban milyen szakmákban tervezik a tanulószerződéssel gyakorlati képzésben résztvevők felvételét?

Szakma megnevezése	Tervezett létszám	Szakképesítési azonosító
a.	□ □ □ □ fő	OKJ kód: □ □ □ □ □ □ □ □
b.	□ □ □ □ fő	OKJ kód: □ □ □ □ □ □ □ □
c.	□ □ □ □ fő	OKJ kód: □ □ □ □ □ □ □ □

KÉPZÉS

32. Folyt-e / folyik-e / fog-e folyni a cégnél (telephelyen) 2015-ben, belső vagy külső képzés keretében saját munkavállalók képzése, átképzése?

1 – nem ~~UGRÁS A 34-ES KÉRDÉSRE~~

2 – igen ~~32.1. Részlete~~ **32.1. Részletezze, hogy összesen hány főt érint/érintett ez?**

Ebből:	Érintett létszám
a. Külső képzés keretében, OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	□ □ □ □ fő
b. Külső képzés keretében, <u>nem</u> OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	□ □ □ □ fő
c. Belső képzés keretében, OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	□ □ □ □ fő
d. Belső képzés keretében, <u>nem</u> OKJ-szerinti képzésben részt vett / vevő létszám	□ □ □ □ fő
e. Összesen	□ □ □ □ fő

32.2. A munkavállalók képzettségi szintje szerint mekkora az érintett létszám valamint a képzések átlagos időtartama?

Ebből:	Érintett létszám	Képzések átlagos időtartama
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> nap
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> nap
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> nap
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> nap
e. Összesen	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> nap

33. Jellemzően milyen munkakörben foglalkoztatott saját dolgozókat részesítettek / részesítenek / fognak részesíteni SZAKMAI képzésben, átképzésben 2015-ben? Azt a 3 szakmát írja be, ahol a legmagasabb a létszám, illetve adja meg a munkakör FEOR számát, az érintett létszámot és ha van, akkor a képzési azonosítót!

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Létszám	Képzés megnevezése (ha van, akkor azonosítója)
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BELSŐ VAGY KÜLSŐ KÉPZÉS KERETÉBEN NEM FOLYT/FOLYIK/FOG FOLYNI SAJÁT MUNKAVÁLLALÓK KÉPZÉSE, ÁTKÉPZÉSE!

34. Mi az oka, hogy nem folyt/folyik/fog folyni a cégnél (telephelyen) 2015-ben, belső vagy külső képzés keretében saját munkavállaló képzése, átképzése? Több válasz is lehetséges!

1. forrás hiánya
2. igény hiánya
3. eltérő fejlesztési politika
4. nincsen rá szükség
5. egyéb ok

35. Folyt-e / folyik-e / fog-e folyni a cégnél 2015-ben gyakorlati képzés?

1 – nem → **UGRÁS A 36.2-RE**

2 – igen → **35.1. Hány főnek és milyen megoszlásban tartottak/tartanak gyakorlati képzést?**

9 – nem tudja fő saját dolgozónak 9999 – nem tudja

fő tanulószereződéssel rendelkezőnek

fő egyéb résztvevőnek

36. A saját dolgozó vagy szakképzésben résztvevő számára folyó gyakorlati képzés jellemzően milyen szakmákra irányult / irányul / fog irányulni 2015-ben? Azt a 3 szakmát írja be, ahol a legmagasabb a létszám, illetve adja meg az érintett létszámot és ha van, akkor a képzési azonosítót!

A képzés megnevezése	Érintett létszám	Képzés megnevezése (ha van, akkor azonosítója)
a.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.....	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2015-BEN NEM FOLYT/FOLYIK/FOG FOLYNI GYAKORLATI KÉPZÉS!

36.2. Mi az oka, hogy nem folyt/folyik/fog folyni a cégnél (telephelyen) 2015-ben, gyakorlati képzés? Több válasz is lehetséges!

1. személyi feltételek hiánya
2. tárgyi feltételek hiánya
3. megfelelő forrás hiánya
4. termelési folyamatok túlzottan veszélyes jellege
5. tényleges érdekltség hiánya
6. nincsen rá szükség
7. egyéb ok

MUNKAEROHIANY

37. Van-e jelenleg tartósan betöltetlen álláshely a cégnél (telephelyen)?

- 1 – nincs \longrightarrow **UGRÁS 40. kérdés**
 2 – van \longrightarrow **37.1. Milyen képzettségi szintű álláshelyek ezek? Átlagosan hány hónapja keresnek munkaerőt az egyes képzettségi szintű állásokra?**
 9 – nem tudja

képzettségi szint:	Ebből hány fő hiányzik?	Átlagosan hány hónapja keresnek ilyen munkakörökbe?
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja

38. Melyek a legfontosabb tartósan betöltetlen munkakörök? Maximum 5 munkakört írjon be, azokat, amik a legtöbb személyt érintik és válaszoljon a többi kérdésre is!

Munkakörök megnevezése	A hiányzó létszám	Átlagosan hány hónapja keres ebbe a munkakörbe?	Jelenleg kínált havi bruttó bér nagysága	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
e.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

39. Kérjük, adja meg, hogy az alábbiak közül mely okok játszanak szerepet abban, hogy tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkezik! TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

- megfelelő mennyiségű munkaerő hiánya
- megfelelő szakképzettségű munkaerő hiánya
- megfelelő minőségű munkaerő hiánya
- felkínált bér nagysága
- munkakörülmények jellege
- közlekedési nehézségek
- a megfelelő munkaerő külföldi célú munkavállalása
- a megfelelő munkaerő közfoglalkoztatásban való részvétele
- egyéb, éspedig:

KÖZFOGLALKOZTATOTTAK

40. Volt 2015 során példa arra, hogy olyan munkavállalót alkalmazott az Önök cége, aki korábban közfoglalkoztatottként dolgozott?

1 – igen

2 – nem

9 - nem tudja

—————→ UGRÁS A 42. KÉRDÉSRE!
—————→ UGRÁS A 42. KÉRDÉSRE!

41. A korábban közfoglalkoztatásban részt vevő munkavállalói jellemzően milyen munkakört töltenek/töltöttek be Önöknél 2015-ben? Nevezze meg a maximum 3 legjellemzőbb munkakört a FEOR szám és létszámadatak megjelölésével együtt. Kérem, azt is mondja meg, hogy az adott munkakörben a korábban közfoglalkoztatott dolgozókat jellemzően milyen feltételekkel foglalkoztatták/foglalkoztatják!

Munkakörök megnevezése	Alkalmazott létszám	FEOR'08 száma	Milyen szerződéssel foglalkoztatták/foglalkoztatják? 1 - egyszerűsített foglalkoztatás 2 - határozott idejű 3 - határozatlan idejű
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	

42. Alkalmaznának volt közfoglalkoztatottat, amennyiben munkaerő-felvételre kerülne sor?

1 – igen

2 – igen, ha kedvezményrel foglalkoztathatnám

3 – nem

9 – nem tudja

43. Az Ön cégének üzleti helyzetét befolyásolták a közfoglalkoztatási programok?

1 – igen, pozitívan

2 – igen, negatívan

3 – nem, ránk ez nem hatott

9 – nem tudja

—————→ UGRÁS A 45. KÉRDÉSRE!
—————→ UGRÁS A 45. KÉRDÉSRE!

44. Kérjük, adja meg, hogy az alábbiak közül mely, a közfoglalkoztatással kapcsolatos tényezők hatottak az önök cégének üzleti helyzetére! TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

1. tudunk közfoglalkoztatottakkal dolgozni

2. tevékenységi területünkön a közfoglalkoztatás konkurenciát jelent

3. nem találtam megfelelő munkaerőt a közfoglalkoztatás elszívó hatása miatt

4. többet kell bérköltségként kifizetnem, hogy megtartsam a legjobb munkavállalóimat

5. egyéb, éspedig:

45. Köszönjük válaszait! Segítségét azzal is szeretnénk megköszönni, hogy ingyenesen megküldjük Önnek a felmérés értékelésének rövid összefoglalóját. Igényli ezt?

1 – igen

2 – nem

46. Végezetül érdeklődnénk, hogy igényt tart-e más vállalati kutatásaink eredményeinek összefoglalójára.

1 – igen

2 – nem